KAREL ČAPEK

DEVIŅAS PASAKAS

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

KARELS ČAPEKS
DEVIŅAS PASAKAS
Ilustrējis jozefs Čapeks
IZDEVNIECĪBA «LIESMA»RĪGA 1966
Карел Чапек ДЕВЯТЬ СКАЗОК
Издательство «Лиесма» Рига 1966 На латышском языке
No čehu valodas tulkojusi ANNA BAUGA
Titulu un priekšlapas zīmējis mākslinieks A. LIELAIS

-
- PASAKA PAR PUTNIEM
- PASAKA PAR ŪDENSVĪRIEM
- PASAKA PAR KLAIDOŅIEM
- LIELĀ PASAKA PAR POLICISTIEM
- PASAKA PAR LAUPĪTĀJIEM
- LIELĀ PASAKA PAR KAĶIEM
- PASAKA PAR PASTNIEKIEM
- PASAKA PAR SUŅIEM
- LIELĀ PASAKA PAR ĀRSTIEM
- SATURS

KARELS ČAPEKS
DEVIŅAS PASAKAS

PASAKA PAR PUTNIEM

Jūs gan, bērni, laikam nezināt, par ko putni runā. Viņi arī runā cilvēku valodā, tikai tas notiek agri no rīta, saulei lecot, kad jūs vēl guļat; vēlāk, gaišā dienas laikā, viņiem neatliek brīva brītiņa runāšanai — te jāuzknābj graudiņš, tur jāizrok slieka vai gaisā jāsaķer mušiņa. Nabaga putnu tētis noskrienas stīvs un līks, jo putnu māmiņa sēž mājās un audzina bērnus. Tāpēc putni runā tikai rīta agrumā, kad atver savās ligzdās logus, izliek vēdināšanai pēļus un klāj brokastgaldu.

— Labrītiņ! — melnais strazds, kas dzīvo kļavā, uzsauc zvirbulim, kura mājoklis ir aiz noteku caurules. — Laiks celties!

— Zinu, zinu, zinu! — atčiepst zvirbulis. — Tūliņ skriešu pameklēt ko brokastīm. Maz, maz ēdamā. Ties', ties', ties'!

— Parrreizi, parrreizi, — dūdo balodis pažobelē. — Grūti, grūti, brālīši. Graudu maz, graudu maz.

-— Ties', ties', ties'! — atsaucas zvirbulis, līzdams ārā no gultas. • — Tur vainīgas mašīnas, nekas cits. Kad bija daudz zirgu, tad bija daudz graudu, bet kas tagad? Tāds auto paskrien garām, un nekas nepaliek pāri. Ni, ni, ni!

— Tikai smirdoņa, tikai smirdoņa, — balodis rūc. — Posta dzīve, brr! Tā vien gribas triekt visu ratā. Nogrozos, norūcos, kas man atkrīt par to darbu? Riekšava graudu. Kas tas ir precētam vīram ar bērniem? Grūti, grūti!

— Vai tu domā, ka zvirbuļiem klājas labāk? — zvirbulis sabožas. — Es tev saku, ja nebijis ģimenes, es tūliņ laistos projām.

— Kā tas Deivices zvirbulis, — piebilst biezoknī ceplītis.

— Deivices? — pārjautā zvirbulis. — Deivicē man dzīvo kāds paziņa, Filips vārdā.

— Tas būs cits, — ceplītis atteica. — To zvirbuli, kas aizlidoja, sauca par Pepiku. Tas bija tāds sušķa zvirbulis, ne viņš kārtīgi mazgājās, ne drēbes tīrīja, tikai augu dienu tarkšķēja, ka Deivicē esot vai jābeidzas nost aiz gara laika, bet citi putni, teiksim, strazdi, bezdelīgas, svēteļi un lakstīgalas ziemu aizlidojot uz dienvidiem, uz Rivjeru vai Ēģipti, tikai zvirbulim visu mūžu jānīkstot Deivicē.

— Bet es nevēlos tā dzīvot, — klaigāja tas zvirbulis, kuru sauca par Pepiku. — Ja kura katra bezdelīga, kas dzīvo tepat pažobelē, var lidot uz Ēģipti, kāpēc tad, ļautiņi mīļie, es nevaru lidot uz Rivjeru? Un ziniet, ka lidošu arī, tikai iesaiņošu zobu suku, pidžamu, spieķīti un tenisa piederumus, lai varu tur spēlēt ar miljonāriem tenisu. Gan jūs redzēsiet, kā es tur visus apspēlēšu! Man jau tagad padomā visādi triki. Es izlik- šos, ka metu bumbiņu, bet bumbiņas vietā pacelšos gaisā pats un, kad pretinieks atvēzēsies ar raketi, aizspurgšu projām.

Smalki izdomāts, vai ne? Un, kad kļūšu par tenisa čempionu, tad apprecēšu Amerikas miljardieri, nopirkšu Valdšteinas pili un uztaisīšu tur uz jumta ligzdu, tikai nevis no parastajiem salmiem, bet no rīsa stiebriem, jūras zālēm, vatelīna, faidešīna, kurmju ādiņām un ūdeļu astītēm, saprotiet!

Tā viņš plātījās ik rītu un daudzināja, ka Deivice viņam esot līdz kaklam un viņš lidošot projām uz Rivjeru.

— Un aizlidoja arī? — ievaicājās melnais strazds kļavā.

— Aizlidoja, kā tad, — atbildēja ceplītis. — Kādu rītu viņš devās uz dienvidiem. Tikai zvirbuļi uz dienvidiem nekad nav lidojuši, tāpēc viņš nezināja īsto ceļu. Turklāt šim zvirbulim Pepikam nebija naudas, lai varētu nopirkt biļeti vai pārnāk -

šņot viesnīcā, jo, kā jūs paši zināt, zvirbuļi no laika gala plikatas — viena kabata tukša, otrā nav nekā! īsi sakot, zvirbulis Pepiks nokļuva tikai līdz Kardašovas Rečicei un tālāk ne soli. Viņš vēl varēja būt laimīgs, ka zvirbuļu vecākais Kardašovas Rečicē viņam pa draugam sacīja:

— Tu pasaules klaidoni, gaisagrābsli un diedelniek, vai tu domā, ka mums Kardašovas Rečicē ir veselas noliktavas zirgu ābolu un kazu riekstu liekēžu, dīkdieņu un slaistu barošanai? Ja tu gribi, lai mēs tevi pierakstām šeit, tad neuzdrošinies knābāties ne tirgus laukumā, ne viesnīcas durvju priekšā, ne uz ielas, kā mēs, vecie iemītnieki, bet tikai gatvē aiz šķūņiem; dzīvoklim es kā pilnvarota persona ierādu tev salmu vīšķīti piecdesmit septītās mājas piedarba pažobelē. Izpildi šo pierakstīšanās lapu un nerādies man vairs acīs!

Tā Deivices zvirbulis Rivjeras vietā nokļuva Kardašovas Rečicē un tur arī palika.

— Vai viņš vēl tagad tur dzīvo? — jautāja balodis.

— Jā, kā tad, — atbildēja ceplītis. — Man tur mājo krustmāte, tā man pastāstīja par viņu. Viņš arī Rečicē zobojas par turienes zvirbuļiem un gaužas par viņu atpalicību, jo tur neesot ne futbola sacīkšu starp «Slaviju» un «Spartu» kā Deivicē, ne tramvaju, ne

taksometru. Viņam prātā nenākot izlaist te garu, viņš esot aicināts uz Rivjeru un tikai gaidot, kad no Deivices atsūtīšot ceļa naudu. Viņš tur sapūtis tādus brīnumus par Deivici un Rivjeru, ka Rečices zvirbuļi arī sākuši ticēt, ka citur esot labāk, un vairs nedomā par uztura gādāšanu, tikai čivina, čiepst un čirkst, kā to dara zvirbuļi visā pasaulē, un skandina:

— Visur citur labāk dzīvot, ties', ties' ties'!

— Ko lai dara, — atsaucās zīlīte, kas sēdēja meža plūmes cerā, — gadās jau šad tad tādi ērmīgi putni. Tepat pie Ko- lina, kur tāds bagāts apvidus, reiz dzīvoja kāda bezdelīga, kas bija salasījusies avīzēs, ka Amerikā dzīve esot kā paradīzē un pat vēl pārāka. Un tā šī bezdelīga bija ieņēmusies prātā, ka pie mums viss ir slikts, ka viņai jātiek uz Ameriku, un viņa aiztika arī.

— Kā viņa to izdarīja? — aši uzprasīja ceplītis.

— To es nezinu, — zīlīte atbildēja. — Visticamāk, ka aizbrauca ar kuģi, bet iespējams, ka ar lidmašīnu. Viņa taču varēja uztaisīt ligzdu lidmašīnas paspārnē, — nu, tādu kabīni ar lodziņu, lai var izbāzt galvu ārā un laiku pa laikam nospļauties lejup. īsi sakot, pēc gada viņa atgriezās un sāka stāstīt, ka Amerikā viss citādi nekā pie mums, tāds milzu progress, ka ne iedomāties, nami tik briesmīgi augsti, ka, sak, ja tur uz jumta būtu zvirbulim ligzda un no tās izkristu oliņa, tad tā kristu tik ilgi, ka ceļā no tās izšķiltos zvirbulēns, pieaugtu, apprecētos, apgādātos ar veselu baru bērnu, laimīgi nodzīvotu savu mūžu un pamestu šo pasauli sirmā vecumā, tā ka lejā uz ietves oliņas vietā nokristu nomiris un iezārkots zvirbulis. Tik augsti nami tur esot! Un vēl šī bezdelīga stāstīja, ka Amerikā visu ceļot no betona un viņa arī esot to iemācījusies; lai ierodoties visas bezdelīgas paskatīties, kā to darot, viņa iemācīšot taisīt ligzdas no betona, nevis no dubļiem un māliem, kā šie muļķa putni līdz šim darijuši., Un varat iedomāties, ka bezdelīgas saskrēja no visām pasaules malām, salasījās tik daudz, ka cilvēkiem vajadzēja izvilkt septiņpadsmit tūkstoši trīssimt četrdesmit deviņus metrus telefona un telegrāfa vadu, lai bezdelīgām būtu kur nomesties. Un, kad visas bezdelīgas bija sapulcējušās, Amerikas bezdelīga viņām sacīja:

— Nu, lēdijas un džentlmeņi, tagad skatieties un klausieties uzmanīgi, es jums pastāstīšu, kā Amerikā ceļ namus un ligzdas no betona. Vispirms jāatnes kaudzīte cementa, pēc tam kaudzīte smilšu. To visu aplej ar ūdeni, sajauc biezputrā un no tās mūrē modernas ligzdas. Ja jūs nevarat tikt pie cementa, tad taisiet ligzdas no smilšu un kaļķu javas, tikai šim nolūkam vajadzīgi nedzēsti kaļķi, kurus tad dzēš uz vietas. Es jums tūliņ parādīšu, kā to dara.

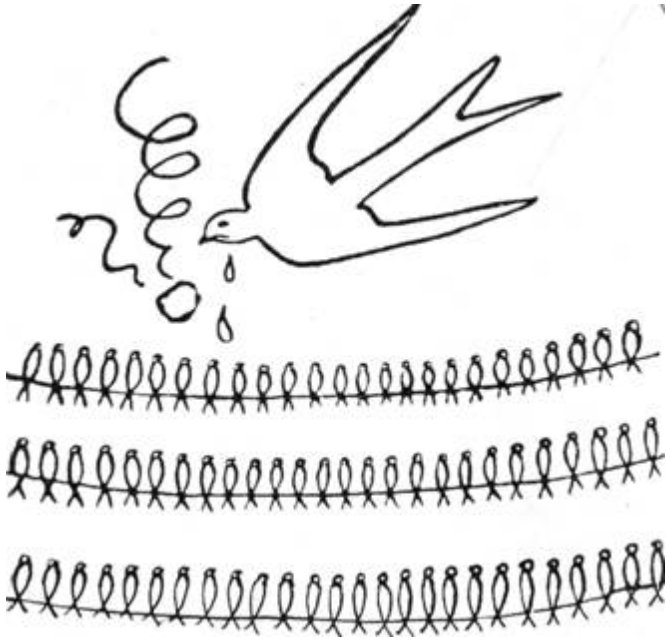

To teikusi, viņa — žviks! — aizšāvās uz jaunceltni, kur mūrnieki patlaban rīkojās ar nedzēstiem kaļķiem. Paķērusi

knābī piciņu nedzēstu kaļķu, viņa šāvās atpakaļ. Taču knābī vienmēr ir mitrums, kaļķi sāka dzēsties, sīkt un svilināt. Bezdelīga pārbijās, izmeta kaļķu piciņu no knābja un brēca:

— Re, re, kā dzēš kaļķus! Vī, dieniņ, kā svilst! Mīlīši, kā kož! Pasaulīt, kā deg! Ai, ai, ai, mana nabaga rīklīte, oi, oi, oi, ļautiņi mīļie, vai, vai, vai, kad tevi divi deviņi, ui, ui, ui, velns parāvis, uuū, aaā, tā dzēš kaļķus!

Kad pārējās bezdelīgas izdzirdēja viņas brēcienus un vaimanas, tās negaidīja, kas notiks tālāk, bet noskurināja astītes un laidās projām.

— Tā tik vēl trūka, — viņas sacīja, — lai arī mēs izsvili- nātu sev knābjus!

Un tāpēc bezdelīgas vēl šobaltdien taisa ligzdas no māliem, nevis no betona, kā viņām gribēja iestāstīt šī Amerikas bezdelīga. Bet nu pietiek pļāpāt, ļautiņi, man jāskrien iepirkties.

— Kūma zīlīt, — uzsauca viņai melnā strazda sieva,

— ja nu jūs lidojat uz tirgu, tad esiet tik laipna, nopērciet man kilogramu slieku, tikai labi garas. Man šodien nav laika, jāmāca bērni lidot.

— To es labprāt izdarīšu, kaimiņien, — atsaucās zīlīte.

— Es, mana mīļā, labi zinu, cik daudz pūļu jāpieliek, lai iemācītu bērnus pieklājīgi lidot.

— Bet vai jūs zināt, kas mūs, putnus, ir iemācījis lidot? — ierunājās purva strazds bērzā. — Nezināt? Tad es jums to pastāstīšu.

Es to uzzināju no Karlšteinas pils kraukļa, kas te bija atlidojis, kad uznāca lielais sals. Šim krauklim jau simt gadu, un par šo notikumu viņš dzirdējis no sava vectēva, kuram to pastāstījis viņa vectēvs, bet tam savukārt viņa mātes vectēva brālis, tā ka viss šis stāsts ir pati svētākā patiesība. Jūs zināt, ka dažreiz nakti var redzēt krītam zvaigznes, taču tās nav vis zvaigznes, bet debesu zelta olas. Kamēr tāda ola nokrīt no debesīm, tā ilgajā kritienā sakarst un spīd kā uguns. Un tā ir vissvētākā patiesība, jo man to stāstīja pats

Karlšteinas pils krauklis. Cilvēki gan sauc šīs debesu olas pašu izdomātā vārdā — metrs, mentors, montieris vai motors …

— Meteors, — pateica priekšā melnais strazds.

— Pareizi, — purva strazds apstiprināja. — Nu, lūk, ir bijuši tādi laiki, kad putni nav pratuši lidot, bet tekalējuši pa zemi kā vistas. Un, kad viņi redzējuši tādas olas krītam no debesīm, tad domājuši, ka nebūtu par ļaunu šādu olu izperēt, lai redzētu, kāds putns no tās

izšķilsies. Kādu vakaru viņi taisni runājuši par to, te uzreiz — žviukt! — nokrīt no debesīm ola, ka nodun vien. Visi metušies skriet uz to pusi, bet svētelis pieskrējis pirmais, jo viņam visgarākās kājas. Viņš ieraudzījis zelta olu, paķēris nagos un nesis pie citiem putniem, taču ola bijusi tik karsta, ka apdedzinājusi viņam kājas, un viņš — hop! — ielēcis ūdenī, lai svilstošās kājas at- dzesinātu. Kopš tā laika visi svēteļi bradā pa ūdeni. To man stāstīja pats Karlšteinas pils krauklis.

— Un ko viņš stāstīja tālāk? — jautāja ceplītis.

— Pēc tam atgorījusies meža zoss, — turpināja purva strazds, — un uzsēdusies uz olas. Taču ola vēl kvēlojusi, zoss apsvilinājusi pavēderi un metusies dīķī, lai atvēsinātos. Kopš tā laika visas zosis peldot mērc vēderus ūdenī. Un tad putni nākuši cits aiz cita, lai perētu zelta olu.

— Vai ceplītis arī? — ceplītis ievaicājās.

— Protams, — purva strazds atbildēja. — Visi visi putni, kādi vien ir pasaulē, sēdējuši uz olas un perējuši to. Tikai kad pienākusi vistas kārta sēdēt uz olas, šī atteikusi:

— Ko, ko, ko? Kā, kā, kā? Kad, kad, kad lai perēju? Kur, kur ņemšu laiku?

Un viņa atsacījusies perēt debesu olu. Bet, kad visi putni pa kārtai olu perējuši, no tās izšķīlies eņģelis. Pēc izšķilšanās viņš nav čiepstējis vai knābājis graudiņus kā citi putnēni, bet pacēlies augsti gaisā un dziedājis skaisti jo skaisti, un pēc tam sacījis:

— Mīļie putniņi, kā lai jums atlīdzinu, ka mani izperējāt? Lai notiek tā: kopš šās dienas jūs lidosiet tāpat kā es. Skatieties, jums vajag tikai savēcināt spārnus, un tūliņ jūs pacel- sieties gaisā. Uzmanību! Viens, divi, trīs!

Un, līdzko viņš izteicis «trīs», tā visi putni pacēlušies spārnos un sākuši lidot, kā viņi to dara vēl šobaltdien. Tikai vista nevar palidot, jo nepalīdzēja perēt debesu olu. Un tā ir vissvētākā patiesība, jo man to stāstīja pats Karlšteinas pils krauklis!

— Nu, tad uzmanību! — uzsauca melnais strazds. — Viens, divi, trīs!

Un visi putni noskurināja astītes, savēcināja spārnus un aizlidoja katrs ar savu dziesmu savās darīšanās.

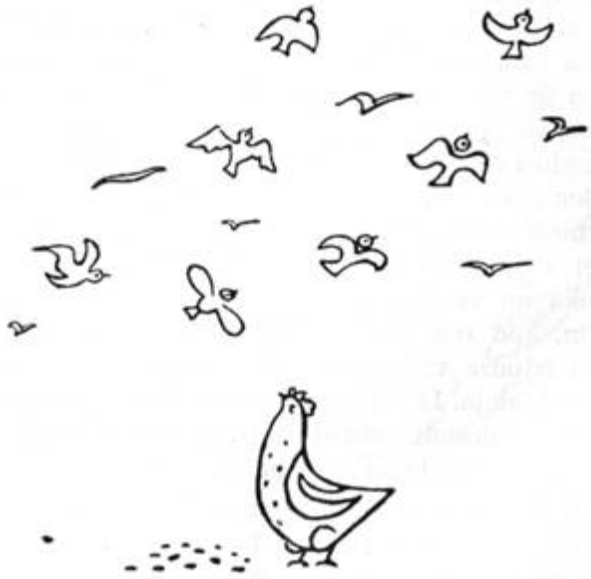

PASAKA PAR ŪDENSVĪRIEM

Ja jūs, bērni, domājat, ka ūdensvīru pasaulē vairs nav, tad atļaujiet pateikt: ir gan! Un kā vēl! Pat vairāk nekā viens. Piemēram, tur, kur esmu piedzimis, kāds dzīvoja Opas upē zem dzirnavu dambja, kāds cits Havlovicē pie koka tilta, un viens mājoja Radečas strautā. Tas reiz bija atnācis pie mana tēva — zobārsta un lika izraut sev zobu. Par atlīdzību viņš pasniedza groziņu ar sudrabotām un sārtām forelēm, glīti apsegtām ar nātrēm, lai ilgāk turētos svaigas. Ka tas bija ūdensvīrs, varēja spriest no tā, ka krēsls, no kura viņš piecēlās, bija gluži slapjš. Kāds cits ūdensvīrs dzīvoja pie vectēva dzirnavām Hronovā, un tas turēja zem ūdens sešpadsmit zirgus; es bieži dzirdēju inženierus runājam, ka tai vietā Metu- jas upei esot sešpadsmit zirgspēki. Šie sešpadsmit baltie zirgi vilka un vilka, un tāpēc dzirnavu rats griezās vienā laidā. Un, kad reiz kādu nakti vectēvs nomira, ūdensvīrs klusiņām izjūdza visus sešpadsmit zirgus un dzirnavas trīs dienas nestrādāja. Lielajās upēs ir ūdensvīri, kam ir vēl vairāk zirgu, piecdesmit vai pat simts, taču daži ūdensvīri ir tik trūcīgi, ka tiem pat koka zirdziņa nav.

Tāds lielmanis ūdensvīrs Prāgā pie Vltavas upes, protams, ir bagāts un liels kungs; viņam bieži vien ir motorlaiva, un vasaru viņš brauc uz jūru. Prāgā pat parastajam ūdenslīdējam ir naudas kā spaļu, un viņš brauc automobilī, ka dubļi vien šķīst gar ausīm. Taču sastopami arī pavisam nožēlojami

ūdensvīri, kuriem ir plaukstas lieluma peļķīte un tanī viena varde, trīs knišļi un divas ūdensvaboles, vai citreiz viņi velk savu dzīvību nožēlojamā renstelē, kur ūdens nesniedz pat pelei līdz pavēderei; cits pa visu gadu vairāk nedabū redzēt kā pāris papīra kuģīšu vai bērnu autiņu, kas mātei mazgājot izsprukuši no rokām. Posts un bēdas, nav vārdam vietas! Turpretī tādam Rožemberokas ūdensvīram ir savas divsimt divdesmit tūkstoši karpas, turklāt vēl līņi, karūsas, raudas un viena otra garzobe līdaka. Jā, nav gan vienlīdzības pasaulē!

Ūdensvīri vispār dzīvo vientuļi, bet pāris reižu gadā, palu laikā, viņi salasās no visām pusēm kopā un notur tādu kā apgabala konferenci. Mūsu apvidus ūdensvīri mēdz palu laikā sapulcēties pļavās ap Kralovahradecu, jo tur ir skaists līdzenums ar brīnišķīgiem atvariem, līčiem un attekām, kas iz- polstētas ar pirmā labuma dūņām. Protams, tām jābūt dzeltenām, ja daudz, tad ar iesārtu nokrāsu; sarkanās vai pelēkās nekad nebūs tik zīdaini mīkstas un piekļāvīgas, nu, taisni kā vazelīns. Atraduši piemērotu labi slapju vietu, visi sasēstas lokā un pastāsta cits citam jaunās ziņas, piemēram, ka Suhoveršicē cilvēki regulē upi un tāpēc turienes ūdensvīram, vecajam Jurģelim, jāpārceļas uz citu vietu; ka lentes un podiņi atkal cēlušies cenā, taisni briesmas: lai ūdensvīrs kādu ievilinātu dzelmē, tad jāsapērk lentes vai par trīsdesmit kronām, un

vienkāršs podiņš, kur ieslēgt cilvēka dvēseli, maksā trīs kronas, un tas pats ir brāķis! Nudien, jāmet amats pie malas un jāpārslēdzas uz ko citu! Un tad viņi pārrunā, ka Jaro- meržas ūdensvīrs — nu, tas rudais… ak tā, Burzgulis! — jau bankrotējis un sāk tirgoties ar minerālūdeni, klibais Stepiņš kļuvis par instalatoru un labo ūdensvadus, tāpat daudzi citi mainījuši profesiju.

Saprotiet, bērni, ūdensvīrs var ķerties tikai pie tāda darba, kam sakars ar ūdeni. Viņš var tirgoties ar gāzētu vai augļu ūdeni, izsniegt sērūdens vannas, būt pirtnieks, dzirnavnieks, ūdenslīdējs, apūdeņotājs, ūdens āderu meklētājs, var likt frizētavā ilgviļņus, pārdot aptiekā etiķskābo mālūdeni vai aqua destillata. Ja jūs dzirdat runātāju, kas

«lej ūdeni», vai lasāt romānu ar lieliem «ūdensgabaliem», tad zināt, ka ūdensvīri iemanījušies arī šinīs profesijās. Lai ko viņi darītu, ūdenim tur vajag būt klāt. Kā redzat, profesiju viņiem netrūkst, tāpēc ar katru gadu viņu kļūst aizvien mazāk, un, kad gadskārtējās sanāksmēs viņi pārskaita savu baru, tad dzirdamas bēdīgas valodas:

— Puikas, mūsējo atkal par pieciem mazāk! Tā mūsu profesija izputēs, ka nebūs ko redzēt!

— Nūjā, — atsaucās vecais Buncis, Trutnovas ūdensvīrs, — tagad jau nav vairs tas, kas bija. Kad tā padomā vien, — tūkstošiem gadu jau pagājuši no tiem laikiem, kad visa Čehija atradās zem ūdens, un cilvēks, pareizāk sakot, ūdensvīrs, jo cilvēku toreiz vēl nebija… Jā, tie bija labi laiki. Sasodīts, kur es aizķēros?

— Ka visa Čehija bija zem ūdens, — viņam palīdzēja atminēties Skalices ūdensvīrs Dupuris.

— Ahā, — Buncis attapās. — Jā, kā jau teicu, visa Čehija bija zem ūdens, Zaltmanis, Sarkanie kalni, Vārnu kalni un visi pārējie tāpat, un mūsējie, kājas no ūdens neizcēluši, varēja noiet pa ūdens apakšu kaut vai no Brno līdz Prāgai.

Pat virs Snežkas kalna ūdens bija kādu olekti augstu. Ja, mīlīši, tie bija zelta laiki!

— Tiesa, — piekrita Ratiboržas ūdensvīrs Mulda, — toreiz mēs, ūdensvīri, nebijām tādi vientuļnieki kā tagad. Mums bija zemūdens pilsētas no ūdens ķieģeļiem, ar izgriezumiem rotātas cieta ūdens mēbeles, gultas bija no mīksta lietus ūdens, visu apsildīja ar siltu ūdeni, un nebija ne dibena, ne krastu, ne līmeņa virsas — tikai ūdens un mēs.

— Jā, jā, — sacīja ūdensvīrs Ruņģis, saukts arī Maurotājs no Varžukurkstu purviem, — un kas toreiz bija par ūdeni! To varēja griezt kā sviestu, veidot no tā bumbas, vērpt pavedienus un vīt virves. Tas bija kā tērauds, kā lini, kā stikls, kā dūnas, biezs kā krējums, izturīgs kā ozolkoks un silts kā kažoks. Viss tolaik bija no ūdens. Pasaulīt, kur tagad tādu ūdeni raus! — Un vecais Ruņģis nospļāvās tik spēcīgi, ka spļāviena vietā tūliņ izveidojās dziļš atvars.

— Jā, tā tas bija, — domīgi sacīja Buncis. — Jauks ūdens, nav vārdam vietas, tikai tolaik tas bija — nu, kā lai saka — mēms.

— Kā tā? — nobrīnījās Du- puris, kurš vēl nebija tik vecs kā pārējie.

— Nu, mēms, kad tev saka, — skaidroja Ruņģis Maurotājs. — Tam nebija balss. Tas nevarēja runāt. Tas bija vienmēr tik kluss un mēms kā tagad, kad viss aizsalst un uzkrīt sniegs. Vai kad iestājas pusnakts stunda un it nekas nekustas. Tad ir tāds mēmums, tāds nāves klusums, ka šermuļi skrien pār kauliem. Ja izbāž galvu no ūdens

un klausās, tad sirds sažņaudzas no šī baismīgā klusuma. Tā bija tolaik, kad ūdens bija mēms.

— Un kāpēc nu tas nav vairs mēms? — jautāja Dupuris, kuram bija tikai septiņi tūkstoši gadu aiz muguras.

— Tas notika tā, — Ruņģis sāka stāstīt. — Man to pavēstīja mans vectēva tēvs un aizrādīja, ka tas atgadījies pirms dažiem miljoniem gadu. Toreiz dzīvojis kāds ūdensvīrs… nu, kā taču viņu sauca? Ģilis, ne Ģilis… Pupuris arī ne. Rempis? Nē, Rempis tas nebija un Žeiksts arī ne. Sasodīta būšana, kā taču viņu sauca?!

— Arions, — Buncis sacīja.

— Arions, jā, — Ruņģis apstiprināja. — Man šis vārds bija taisni uz mēles. Viņu sauca Arions. Un šim Arionam bijušas piešķirtas tādas īpatnējas dāvanas, tādas spējas, nu, talants, citiem vārdiem sakot. Saprotat? Viņš mācējis tik skaisti runāt un dziedāt, ka klausoties sirds gavilējusi aiz priekiem vai raudājusi aiz bēdām, — tāds muzikants viņš bijis.

— Dziedātājs, — pārlaboja Mulda.

— Muzikants vai dziedātājs, viens pīpis, — atteica Ruņģis, — bet savu amatu viņš pratis teicami. Vectēva tēvs stāstīja, ka visi brēkuši kā izkulti, kad viņš dziedājis. Viņam, tam Arionam, bijušas kādas lielas bēdas uz sirds. Neviens nav zinājis, kas. Neviens nav zinājis, kas viņam atgadījies, taču jādomā, bēdas bijušas lielas, ja viņš dziedājis tik jauki un sērīgi. Un, kad viņš zem ūdens dziedājis un gaudies, ik lāsīte drebējusi kā asara, un, kad viņa dziesma spiedusies cauri ūdenim, tad katrai lāsītei kaut kas pieķēries. Pat sīkākajam pilienam kaut kas palicis no viņa balss. Un tāpēc ūdens nav vairs

mēms. Tāpēc tas skan, zvana, dzied, čukst, šļupst, urdz un guldz, murd un grand, šalc un rēc, pārmet un sūdzas, vaid un kauc, raud un dārd, nopūšas, gaužas un smejas; te šķind kā sudraba kokle, te trinkšķ kā balalaika, te grauj kā ērģeles, te taurē kā mežrags, te runā kā cilvēks

priekos un sāpēs. Kopš tā laika tas runā visās pasaules valodās un stāsta par lietām, ko neviens nesaprot, tik brīnumainas un skaistas tās ir. Un vismazāk viņa stāstus saprot cilvēki. Bet, pirms Arions iemācīja ūdeni runāt, tas bija tikpat mēms kā debesis.

— Bet tas nebija Arions, kas nonesa debesis ūdenī, — sacīja vecais Buncis. — Tas notika krietni vēlāk, mana tēva laikā, lai viņam viegla dusa, un to izdarīja ūdensvīrs Kvak- vakoakss un turklāt aiz iemīlēšanās.

— Kā tas notika? — vaicāja ūdensvīrs Dupuris.

— Tas notika tā. Kvakvakoakss bija iemīlējies. Kvakva- koakss bija ieraudzījis princesi Kuakuakunku un iemīlējies. Kuakuakunka bija skaista. Iedomājieties vien: zeltaina vardes ādiņa, sārtas plezniņas, vardes mutīte no vienas auss līdz otrai, un pati tik jauki auksta un slapja. Izcila skaistule! Tagad tādu vairs nav.

— Un kas ar viņiem notika? — Dupuris saspringti jautāja.

— Jā, kas tur varēja notikt? Kuakuakunka bija skaista un lepna. Viņa tikai piepūtās un sacīja: «Kvāk!» Kvakvakoakss zaudēja vai prātu aiz iemīlēšanās.

— Ja tu ņemsi mani par vīru, — viņš sacīja, — es tev dāvināšu visu, ko vien tu vēlies.

— Nu, tad nones man ūdenī debesu zilumu, kvāk! — viņa atbildēja.

— Un ko tad darīja Kvakvakoakss? — Dupuris jautāja.

— Jā, ko lai viņš būtu darījis? Viņš sēdēja zem ūdens un gaudās: «Kvakvakva kvā, kvakvakva, kvā!» Un tad viņš gribēja darīt sev galu.

Viņš izlēca no ūdens gaisā, lai kristu lejup un noslīcinātos. Neviens pirms viņa nebija izlēcis no ūdens gaisā. Kvakvakoakss bija pirmais.

— Un ko viņš darīja gaisā?

— Neko. Viņš paskatījās uz augšu, un virs viņa bija zilā debess. Viņš paskatījās uz leju, un zem viņa arī bija zila debess. Kvakvakoakss bija pārsteigts. Toreiz vēl neviens nezināja, ka debess atspoguļojas ūdenī. Kad Kvakvakoakss ieraudzīja, ka arī ūdenī ir zila debess, tad izbrīnā iesaucās: «Kvāk!» — un atkrita atpakaļ dzelmē. Un tad viņš paņēma Kuakuakunku uz muguras un vēlreiz izlēca no ūdens gaisā. Kuakuakunka ieraudzīja zilās debesis ūdenī un priekā izsaucās: «Kvā!» Jo Kvakvakoakss bija atnesis viņai debesu zilumu.

— Un kas notika tālāk?

— Nekas. Viņi dzīvoja laimīgi un laida pasaulē daudz mazu vardulēnu. Bet kopš tā laika ūdensvīri šad un tad uzpeld ūdens virsū, lai paši savām acīm redzētu, ka debess ir arī tur, kur viņu mājas vieta. Un, ja kāds pamet savu. dzimteni un atskatās, kā to darīja Kvakvakoakss, tad viņš redz, ka īstā debess ir tur, dzimtajās mājās. Saproti, patiesi zilā un skaistā debess.

— Un kas to pierādīja?

— Kvakvakoakss!

— Lai dzīvo Kvakvakoakss!

— Un Kuakuakunka!

Tieši tobrīd gāja garām kāds vīrs un nodomāja: «Ko tās vardes

šovakar tik traki kurkst!» Un viņš paķēra akmeni un iesvieda dūksnājā. Pliukš! — ūdens uzšļakstījās augsti jo augsti, un tad viss apklusa. Visi ūdensvīri bija ieniruši dziļumā un tikai nākamgad noturēs atkal savu konferenci.

PASAKA PAR KLAIDOŅIEM

Reiz dzīvoja kāds nabaga vīrs, kurš īstā vārdā saucās Františeks Karalis, bet tā viņu sauca gan tikai tad, kad viņu notvēra kāds policists un par klaidonību aizveda uz policijas iecirkni, kur viņu ierakstīja biezā grāmatā, lika nakti pārgulēt uz cietas lāviņas un no rīta uzbrēca, lai taisoties, ka pazūd. Tātad policijai viņš bija Františeks Karalis, kamēr pārējie sauca viņu kā nu kuro reizi: šis blandonis, staigulis, klenderis, vazaņķis; tas sliņķis, slaists, slīmests, dienaszaglis, gumijas stiepējs, gurķis, dīkdienis; tāds plukata, badmira, plikat- nieks, ubags, diedelis; šitāds tips, subjekts, salašņa, blēža gabals un vēl daudzos citos vārdos; ja par katru vārdu viņam būtu maksājuši kronu, viņš būtu iedzīvojies dzeltenās kurpēs ar smailiem purniem un varbūt pat iegādājies zaļu platmali, bet pagaidām viņš nebija sev neko nopircis un pārtika no tā, ko cilvēki viņam atmeta.

Tā nu jūs redzat, ka minētajam Františekam Karalim nebija nekāda labā slava, un viņš jau arī īstenībā bija tikai klaidonis, kas zog dievam dienas un neko citu nemāk kā vien pūst bada stabulē. Vai jūs zināt, ko tas nozīmē? Kad no rīta mute tukša, pusdienā nav ko likt uz zoba un vakarā ēšanas vietā jākar zobi vadzī, tad vēders aiz bada tā gaudo, ka tiešām liekas: tanī kāds pūš stabuli. Františeks Karalis tā prata pūst bada stabulē, ka būtu varējis pat koncertus dot. Citādi viņš bija lāga vīrs, pareizāk sakot, kaulu kambaris, jo kur tāds tukšinieks lai pie miesas tiek! Ja viņam atmeta kumosu maizes, viņš to apēda; apsaukāja viņu ļaunā vārdā — norija arī to; tik ļoti izsalcis viņš bija! Un, kad viņš nesaņēma neko, tad nogulās aiz kāda žoga, apsedzās ar tumsu un palūdza zvaigznēm, lai tās uzmana viņa cepuri, ka to kāds nenozog, kamēr viņš guļ.

Tādam klaidonim ir sava pieredze: viņš zina, kur dabūs kādu kumosu, viņš zina, kur ubagus izlamā vai kur ir nikni suņi, kas krīt uz klaidoņiem trakāk nekā policisti. Bet jūs varat man ticēt, ka reiz bija kāds suns — kā tak viņu sauca? — ak jā, Peksis, nu jau viņa kauliņi labu laiku kopš atdusas. Tad re, šis pats Peksis bija Hižu pils suns, un viņam bija pavisam ērmīgs paradums. Ik reizi, kad viņš pamanīja tuvojamies kādu klaidoni, tad smilkstēja aiz priekiem, lēkāja ap viņu un vadīja taisnā ceļā uz pils virtuvi, bet, līdzko ieraudzīja kādu lielmani, teiksim, baronu, grāfu, firstu vai pašu Prāgas virsbīskapu, tā rēja nācēju kā apsēsts un gribēja saplēst vai gabalos, — labi, ka pavārs tad pasteidzās ieslēgt Peksi zirgu stallī. Kā redzat, arī suņi atšķiras cits no cita, ko tad brīnīties par cilvēkiem!

Un, ja nu mēs runājam par suņiem, tad vai jūs zināt, bērni, kāpēc suns luncina asti? Tas noticis tā: kad pasaule bijusi uzradīta, dievs gājis pastaigāties un apvaicājies katrai radībai, vai tā apmierināta ar

dzīvi un vai tai kā netrūkst. Tā viņš nonācis līdz pirmajam sunim pasaulē un apvaicājies, vai šim neesot kādas sūdzības. Suns gribējis papurināt galvu, sak, paldies, visa kā diezgan, bet tobrīd apostījis kaut ko interesantu, laikam pirmo kaulu, un aiz pārprātuma pavēcinājis tikai asti. No tās reizes suns vienmēr vēcina asti, kamēr pārējie dzīvnieki, teiksim, zirgs vai govs, māk purināt galvu. Tikai cūka nemāk ne purināt galvu, ne pamāt ar asti, jo viņa tobrīd rakņājusies ar snuķi pa ozola zīlēm un tikai nepacietīgi paraustījusi astes galu, it kā teikdama: «Atvainojiet, man pašreiz nav laika.» Un tāpēc ari tagad cūka vienmēr rausta

asti, kamēr dzīva, bet pēc nāves viņas asti ēd ar mārrutkiem un etiķi, lai viņai tā sūrstētu arī pēc nāves. Tā tas iegājies kopš pasaules radīšanas.

Nūjā, bet es taču gribēju stāstīt par Františeku Karali. Šis klaidonis apstaigāja visu pasauli: viņš bija gan Trutnovā, gan Kralovahradecā un Skalicē, gan Vodolovā, Maršovā un citās tālās malās. Reiz viņš piemetās pie mana vectēva Zernovā, bet, redziet, klaidonis ir un paliek klaidonis: drīz vien viņš paņēma savu pauniņu un gāja tālāk uz Starkoču vai uz kādu citu pasaules daļu, un labu laiku no viņa nebija nekas ne redzams, ne dzirdams; tāds nemiera gars viņš bija.

Kā jau sacīju, cilvēki dēvēja viņu par apkārtstaiguli, slinkuma lāpītāju un tamlīdzīgi, bet dažreiz viņi saukāja Františeku arī par garnadzi, zagli un laupītāju, taču tā bija liela pārestība. Františeks Karalis visā savā mūžā nebija neko nozadzis, ievilcis vai nočiepis. Nudien, pat ne tik daudz, cik melns aiz naga! Un tāpēc, ka viņš bija tik krietns, viņš pieredzēja lielu godu, un par to es gribu jums pastāstīt.

Reiz šis klaidonis Františeks Karalis stāvēja krustcelēs un prātoja, vai iet un palūgt Vašekam karašu vai vecajam Pouzam kliņģeri. Te viņam gāja garām kāds smalks kungs, pēc izskata ārzemju tūrists, ar ādas somiņu rokā. Pēkšņi saceļas viesulis, norauj šim cepuri no galvas un trenc pa ceļu projām.

— Paturiet, puis, manu somu! — svešais uzsauc Františekam un iespiež viņam to rokā, un Františeks nepagūst ne muti atplest, kad vīrs jau gabalā.

Tā nu Františeks Karalis stāvēja ar somu rokā un gaidīja svešo vīru. Gaidīja pusstundu, gaidīja veselu stundu, bet ne tuvu, ne tālu nekas nebija redzams. Viņš neuzdrošinājās atiet pat dažus soļus sānis, lai palūgtu karašu, jo tikmēr svešais varēja atgriezties un meklēt savu somu. Tā viņš gaidīja divas stundas, trīs stundas un aiz gara laika pūta vien savā bada stabulē. Iestājās nakts, bet svešais kā nenāca, tā nenāca. Pie debesīm mirdzēja zvaigznes, viss miestiņš gulēja, saritinājies kā runcis uz mūrīša, taisni brīnums, ka tas nemurrāja, tik omulīgi tam bija pēļos, bet nabaga Františeks stāvēja uz vietas kā stabs, trīcēja aiz aukstuma, lūkojās zvaigznēs un gaidīja svešo vīru.

Nosita taisni pusnakti, kad aiz viņa muguras atskanēja briesmīga balss:

— Ko jūs te darāt?

— Gaidu kādu svešinieku, — Františeks atbildēja.

— Un kas jums rokā? — turpināja briesmīgā balss.

— Svešinieka soma, — paskaidroja Františeks, — tā man jātur, kamēr viņš atgriezīsies.

— Un kur ir šis svešinieks? — briesmīgā balss jautāja trešo reizi.

— Viņš aizskrēja pakaļ savai cepurei, — Karalis atbildēja.

— Oho! — briesmīgā balss noteica. — Tas ir aizdomīgi. Nāciet man līdzi.

— To es nevaru darīt, — klaidonis iebilda. — Man jāgaida šeit.

— Likuma vārdā es jūs apcietinu, — nodārdināja briesmīgā balss, un Františeks Karalis noprata, ka viņa priekšā atrodas pats vecākais policists Bļauris un ka viņam jāklausa. Františeks pakasīja pakausi, nopūtās un sekoja policistam uz iecirkni. Tur viņu ierakstīja biezā grāmatā un iebāza aiz restēm, bet somu nolika aiz atslēgas, kamēr no rīta ieradīsies tiesnesis.

No rīta klaidoni aizveda pie tiesneša. Tas bija slepenpa- domnieks Kramagalva.

— Tu paklīdeni, tu plikadīda, tu slamst, — uzrunāja viņu tiesnesis, — vai tu atkal esi te? Apritējis tikai mēnesis, kopš tevi sodījām par klaidonību. Ir gan krusts ar tevi, nudien! Par ko tevi tagad aizturēja, vai atkal par apkārtstaigāšanu?

— Ak nē, kungs, — klaidonis atbildēja, — šoreiz par stāvēšanu uz vietas.

— Re nu, tu lēli, — tiesnesis noteica, — tad kāpēc tu stāvēji? Nebūtu stāvējis, tad tevi nebūtu aizturējuši. Bet es dzirdēju, ka pie tevis esot atrasta soma. Vai tas saskan ar patiesību?

— Lūdzu, tiesneša kungs, man to somu iedeva kāds svešs vīrs, — klaidonis sacīja.

— Ahā! — izsaucās tiesnesis. — To svešo vīru mēs jau labi pazīstam. Tiklīdz kāds ko nozadzis, tā viņš dievojas, ka zagto mantu viņam iedevis kāds svešs vīrs. Uz tādu āķi mēs neuzķersimies, tu nelga. Kas atrodas tai somā?

— Nudien, to es nezinu, — atbildēja klaidonis Karalis.

— Neliedzies, tu blēdi, — tiesnesis sacīja, — mēs tūliņ visu uzzināsim.

Taču, kad tiesnesis attaisīja somu, tad apstulba aiz pārsteiguma, jo tā bija pilna ar naudu, un, kad to izskaitīja, tad tur bija viens miljons trīssimt sešdesmit septiņi tūkstoši astoņi simti piecpadsmit kronas, deviņdesmit divi helleri un zobu suka.

— Zili zaļi brīnumi! — izsaucās tiesnesis. — Nelaimīgais, kam tu to nospēri?

— Lūdzu, to man iedeva paturēt svešais vīrs, kad viņš aizskrēja pēc savas cepures, ko viesulis nesa projām, — klaidonis taisnojās.

— Tu apcietinātais grē- ciniek, — sauca tiesnesis, — vai tu visā nopietnībā domā, ka es ticēšu tādām blēņām? Es gan gribētu to redzēt, kas tādam skrandu- lācim uzticēs vienu miljonu trīssimt sešdesmit septiņi tūkstoši astoņi simti piecpadsmit kronas, deviņdesmit divus hellerus, turklāt vēl zobu suku! Marš aiz restēm! Gan mēs uzzināsim, kam tu nozagi šo somu.

Un tā nabaga Františeku Karali ielika uz ilgu jo ilgu laiku aiz restēm. Pagāja ziema, atnāca pavasaris, bet neviens vēl nebija pieteicies, kam nauda piederētu. Tad beidzot slepenpadomnieks

Kramagalva, vecākais policists Bļauris un citi tiesas un policijas vīri nolēma, ka Františeks Karalis, bezpajumtnieks, klaidonis bez pastāvīgas nodarbošanās un noteiktas dzīves vietas, vairākkārt sodīts, vispār sabiedrībai nederīgs elements, ir kaut kur nositis un apracis kādu svešinieku, nolaupīdams tam somu un piesavinādamies to. Un, kad bija apritējis viens gads un viena diena, Františeks Karalis stājās tiesas priekšā par to, ka nositis nezināmu personu un nolaupījis vienu miljonu trīssimt sešdesmit septiņus tūkstošus astoņi simti piecpadsmit kronas, deviņdesmit divus hellerus un vienu zobu suku. Traka lieta, bērni, par to draud cilpa.

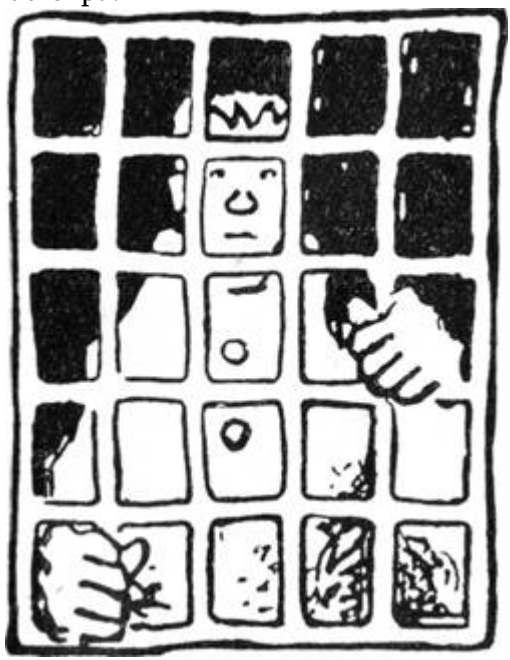

— Tu ļaundari, tu laupītāj, tu miljonu zagli, — tiesnesis uzsauca apsūdzētajam, — piķis un zēvele, atzīsties beidzot,

kur tu nomušīji un apraki to svešinieku! Tev būs vieglāk karāties, ja tu atzīsies.

— Es taču viņam neesmu ne pirkstiņa piedūri.-,, — nabaga Karalis turējās pretī. — Viņš iespieda somu man rokā un aizskrēja pēc savas cepures, turklāt tik ātri kā zebiekste.

— Neko darīt, — tiesnesis nopūtās, — ja tu negribi atzīties, tad iztiksim arī bez tavas atzīšanās. Bļauri, pakariet ar dieva palīgu šo rūdīto noziedznieku.

Tai pašā mirklī atsprāga durvis un ieklupa kāds svešs vīrs, noputējis un bez elpas.

— Beidzot man ir rokā! — viņš aizelsies izdvesa.

— Kas jums ir rokā? — tiesnesis stingri noprasīja.

— Mana cepure, — svešinieks atteica. — Ļautiņi, tās nu gan bija trakas medības! Es pirms kāda gada gāju garām jūsu miestiņam, te viesulis norauj man cepuri no galvas. Es pasviežu kādam savu somu, pats nezinu, kam, un šau- jos pakaļ. Bet cepure, sasodītā, ripo projām pa šoseju uz Sihrovu, no Sihro- vas uz Zalesji, uz Rtinu, cauri Kostelecai uz Zbeč- niku, cauri visai Hronovai uz Nahodu un — žviks! — pāri robežai. Es lobju šai pa pēdām, teju pat viņa būtu man rokā, bet muitnieks nogrābj mani ciet uz robežas. Kur es skrienot kā sasvilis? Pēc cepures, atsaku. Kamēr viņam visu noskaidroju, cepure jau bija gabalā. Pārgulēju tepat mūsu pusē un no rīta jo-

ņoju pakaļ cepurei uz Levinu un Hudobu, kur tie smirdošie avoti…

— Pagaidiet, — tiesnesis pārtrauca, — te ir tiesa. Mūs neinteresē lekcijas par ģeogrāfiju.

— Nu, tad es izstāstīšu visu īsiem vārdiem, — svešais nosolījās. — Hudobā uzzināju, ka mana cepure izdzērusi tur glāzi minerālūdens, nopirkusi spieķi un iesēdusies Svid- nices vilcienā. Skaidrs, ka es braucu pakaļ. Svidnicē tā blēža cepure bija pārnakšņojusi viesnīcā un aizbraukusi nezināmā virzienā, pat rēķinu nesamaksājusi. Pēc ilgākas taujāšanas noskaidroju, ka tā jau atrodas Krakovā un pat grasās tur precēt kādu atraitni. Nu, tad es braucu uz Krakovu.

— Bet kāpēc jūs tā dzināties cepurei pakaļ? — tiesnesis gribēja zināt.

— Redziet, — svešinieks paskaidroja, — tā bija gandrīz pilnīgi jauna cepure, un tai aiz lentes bija aizsprausta biļete atpakaļbraucienam no Svatoņovices uz Starkoču. Man taču negribējās zaudēt biļeti, tiesneša kungs.

— Ak tā, — tiesnesis noteica, — tad viss ir kārtībā.

— Gluži manas domas, — svešais sacīja. — Es taču nepirkšu divas reizes biļeti. Kur es paliku? Ahā, es braucu uz Krakovu. Labi. Nobraucu tur, bet tikmēr mana cepure, ne- krietnele, aizbraukusi pirmajā klasē uz Varšavu un uzdevušies par diplomātu.

— Tā taču ir krāpšana! — tiesnesis izsaucās.

— Es to arī aizrādīju, — svešais turpināja, — un policija telegrafēja uz Varšavu, lai viņu apcietina. Bet mana cepure tikmēr bija iegādājusies kažoku, jo palēnām tuvojās ziema, uzaudzējusi bārdu un aizceļojusi uz austrumiem. Protams, es braucu pakaļ. Orenburgā šī iesēžas vilcienā un brauc uz Omsku un tad cauri visai Sibīrijai, bet Irkutskā es pazaudēju viņas pēdas. Sazin kā viņa bija tikusi pie naudas, bet tad kritusi laupītāju nagos, kas bija visu atņēmuši, atstādami tikai kailu dzīvību. Es saskrējos ar viņu Blagoveščenskā uz ielas, bet šī slīpētā neliete izspruka man un izdenderēja cauri visai Mandžūrijai līdz pat Ķīnas jūrai. Jūras krastā es viņu panācu, jo viņai bija bail no ūdens.

— Un tur jūs viņu notvērāt? — tiesnesis jautāja.

— Kur nu! — svešais attrauca. — Es steidzos klāt, bet vējš pēkšņi mainīja virzienu, un cepure aizripoja uz rietumiem. Es pakaļ, un tā es izmalos cauri visai Ķīnai un Turke- stānai daļēji kājām, daļēji nestuvēs, uz zirga vai kamieļa, kamēr šī beidzot Taškentā atkal iesēdās vilcienā un devās atpakaļ uz Orenburgu. No turienes viņa brauca uz Harkovu, Odesu un tālāk uz Ungāriju, bet no Ungārijas nogriezās uz Olomoucu, Tržebovu un Tiništi un beidzot atpakaļ uz šejieni. Pirms piecām minūtēm es viņu notvēru uz tirgus laukuma, kur viņa gribēja iegriezties traktierī, lai pasūtītu karbonādi.

Un viņš parādīja cepuri: tā bija novazāta un nodriskāta, un neviens nebūtu varējis iedomāties, ka tā ir tik rūdīta viltniece.

— Tagad apskatīsimies, — svešais sacīja, — vai vilciena biļete no Svatoņovices uz Starkoču atrodas vēl aiz lentes. — Viņš izvilka to un uzvaras priekā izsaucās: — Ir gan! Nu varu mierīgi braukt uz Starkoču.

— Bet mīļais draugs, — tiesnesis aizrādīja, — biļetei termiņš notecējis.

— Kā tā? — svešais negribēja ticēt.

•— Biļetes derīgas tikai trīs dienas, bet šī, kā redzu, ir jau gadu un vienu dienu veca. Tā vairs neder, mans dārgais.

— Kociņ nolokāms, — svešais sirdījās, — tas man nemaz nebija ienācis prātā. Nu man jāpērk jauna biļete, un man nav ne sarkana

hellera pie dvēseles. — Viņš pakasīja aiz auss. — Bet pag, kad es metos pakaļ cepurei, tad iedevu kādam vīram paturēt savu somu ar naudu.

— Cik naudas tur bija? — tiesnesis aši prasīja.

— Ja nemaldos, — svešais atbildēja, — tad tur bija viens miljons trīssimt sešdesmit septiņi tūkstoši astoņi simti piecpadsmit kronas, deviņdesmit divi helleri un vel zobu suka.

— Saskan uz mata, — tiesnesis svinīgi noteica. — Soma ar visu naudu un zobu suku ir mūsu rīcībā. Un tur stāv tas vīrs, kam jūs somu iedevāt; viņš saucas Františeks Karalis. Mēs viņu gadu un vienu dienu noturējām aiz restēm, un nupat abi ar vecāko policistu Bļauri piespriedām viņam nāves sodu par to, ka viņš ļaunos nolūkos nolaupījis jums dzīvību un naudu.

— Pasaulīt, tad jūs to nabaga dvēseli bijāt iespundējuši? — iesaucās svešais. — Nu, tad viņš vismaz nebūs paspējis iztērēt visu naudu, kas atradās somā.

Tad tiesnesis piecēlās kājās un svinīgi pasludināja:

— Tagad es beidzot redzu, ka Františeks Karalis nav zadzis, palaidis nagus, nospēris, nocēlis, ievilcis vai nočiepis somu un nav piesavinājies no viņam uzticētās naudas ne helleri, feniņu, vērdiņu, pimberi vai grasi, kaut arī viņam, kā tas vēlāk noskaidrojies, nav bijis naudas ne maizei, ne karašai, ne veģim, ne kliņģerim, ne arī citādiem pārtikas un uztura produktiem un maiznieku izstrādājumiem, latīniski sauktiem cerealia. Tāpat es ar šo daru zināmu, ka minētais Františeks Karalis nav vainojams ne cilvēka nogalēšanā, ne slepkavībā, latīniski sauktā homicidium, ne arī līķa noslēpšanā, laupīšanā, vardarbībā, zādzībā un citādās ļaundarībās, jo dienu un nakti stāvējis uz vienas vietas, lai varētu godīgi un nesamazinātos apmēros nodot atpakaļ viņam uzticēto miljonu trīssimt sešdesmit septiņus tūkstošus astoņi simti piecpadsmit kronas, deviņdesmit divus hellerus un zobu suku. Tāpēc es pasludinu, ka Františeks Karalis ir brīvs no jebkuriem apvainojumiem, āmen. Kad tevi vilki, tā gan bija gara runa, vai ne?

— Nu ka bija, — svešais piekrita. — Tagad jūs varbūt ļausiet arī šim godīgajam klaidonim pateikt kādu vārdu.

— Kas man ko teikt, — Františeks Karalis kautri atsaucās. — Cik ilgi dzīvoju šai pasaulē, tik neesmu nevienam pat sapuvušu ābolu ievilcis. Tāda nu man ir tā daba.

— Zināt ko, — sacīja svešais, — tad starp klaidoņiem un citiem cilvēkiem jūs esat īsta baltā vārna.

— Gluži manas domas, — pievienojās vecākais policists Bļauris, kurš, kā jūs jau būsiet ievērojuši, visu laiku nebija ne muti atvēris.

Tā nu Františeku Karali atkal palaida brīvībā, un svešais, atalgojot viņa godīgumu, iedeva viņam tik daudz naudas, ka pietiktu, ko nopirkt veselu māju, galdu šai mājā, bļodu uz galda un karstu

putraimu desu bļodā. Bet, tā kā Františekam Karalim bija cauras kabatas, tad viņš naudu pazaudēja un palika atkal tukšā. Viņš gāja, kur deguns rādīja, un pūta bada stabulē, bet baltā vārna negāja viņam ārā no prāta.

Nakti viņš ielavījās sargbūdā un gulēja cietā miegā kā bluķis; kad viņš otrā rītā pabāza galvu ārā, saule spīdēja, visa pasaule laistījās svaigā rasā un uz žoga būdas priekšā sēdēja balta vārna. Františeks nekad nebija tādu putnu redzējis un brīnījās, acis bolīdams. Vārna bija balta kā nule uzkritis sniegs, acis sarkanas kā rubīni, kājas sārtas kā rozes; viņa līdzināja ar knābi spārnu spalvas. Ieraudzījusi Františeku, vārna savēcināja spārnus, it kā gribētu laisties projām, taču palika sēžam, tikai neuzticīgi raudzījās ar rubīn- sarkano aci uz Karaļa pinkaino galvu.

— Ei, — viņa uzsauca, — vai tu tikai nedomā mest man ar akmeni?

— Nē, — Karalis atbildēja, pārsteigts, ka vārna runā.

— Kā tas iespējams, ka tu proti runāt?

— Kas tur par brīnumu! — vārna atteica. — Mēs, baltās vārnas, visas protam runāt. Parastā pelēkā vārna var tikai ķērkt, bet es varu izrunāt visu, ko vien gribi.

— Ej nu, ej, — klaidonis neticēja. — Nu, tad pasaki: krams.

— Krrams, — vārna noteica.

— Pasaki vēl: krupis.

— Krrupis, — vārna atkārtoja. — Tu redzi, ka man nekas nav par grūtu. Mēs, baltās vārnas, esam izcili putni. Parastā vārna prot skaitīt līdz pieci, bet mēs — līdz septiņi. Paklausies: viens, divi, trīs, četri, pieci, seši, septiņi. Ciktāl tu proti skaitīt?

— Vismaz līdz desmit, — Františeks atbildēja.

— Ko tu saki! Nu, tad skaiti!

— Nu, piemēram: deviņi amati, desmitais bads.

— Paskat tik, — vārna nopriecājās, — tu esi mācīts putns. Mēs, baltās vārnas, arī esam pārākas par citiem putniem. Vai tu esi redzējis, ka cilvēki baznīcās zīmē uz sienām lielus putnus ar baltiem zosu spārniem un cilvēku knābjiem?

— Ahā, tu domā eņģeļus, — Karalis sacīja.

— Nūjā, — vārna atbildēja, — tie visi Ir baltās vārnas. Reti kāds tos redzējis, jo mūsu ir bezgala maz.

— Patiesību sakot, arī es esmu balta vārna, — klaidonis ieteicās.

— Nu, nu, — baltā vārna šaubīdamās grozīja galvu.

— Tu nemaz neesi tik balts. Kas tev teica, ka tu esi baltā vārna?

— Vakar man to sacīja tiesnesis Kramagalva, kāds svešs vīrs un vecākais policists Bļauris.

— Vai tu re, — brīnījās vārna. — Un kas tev vārdā?

— Mani sauc par Františeku Karali, — klaidonis nokaunējies atzinās.

— Karalis? Tu teici — karalis? — sauca vārna. — Nu tu gan melo, ka ausis vien kust! Neviens karalis nestaigā apkārt tik noplīsis.

— Diemžēl tāds nu es esmu.

— Un kurā zemē tu esi karalis?

— Visās. Te es esmu Karalis, Skalicē esmu Karalis, un kad nonāku Trutnovā .. .

— Bet Anglijā?

— Arī Anglijā es esmu Karalis.

— Nu, bet Francijā gan ne.

— Francijā tāpat. Es visur esmu Františeks Karalis.

— Tas nevar būt. Saki: lai es par stenderi palieku!

— Lai es par stenderi palieku! — Františeks zvērēja.

— Saki: lai es zemē iegrimstu! — nemitējās baltā vārna.

— Lai es zemē iegrimstu, — Františeks atkārtoja. — Lai man mēle vairs neklausa, ja tas nav taisnība, ko es teicu.

— Pietiek, — vārna pārtrauca. — Un vai starp baltajām vārnām tu arī būtu karalis?

— Arī starp baltajām vārnām es būtu Františeks Karalis.

•— Zini ko, — vārna sacīja. — Mums šodien Vārnu kalnā ir parlamenta sēde, kurā jāizvēlē visu vārnu karalis. Parasti to izraugās no baltajām vārnām. Un, tā kā tu esi baltā vārna un turklāt īsts karalis,

tad iespējams, ka mēs ievēlējam tevi. Gaidi mani te līdz pusdienai, es atlidošu un pateikšu, ko esam ievēlējušas.

— Labi, es gaidīšu, — Františeks Karalis nosolījās. Baltā vārna izpleta spoži mirdzošos spārnus un aizlidoja.

Františeks Karalis gaidīja un sildījās saulītē. Bet jūs zināt, bērni, ka vēlēšanu laikā mēdz daudz runāt, un tā notika arī

ar vēlētājām Vārnu kalnā, kuras nekādi nevarēja vienoties, kamēr Sihrovas fabrikas svilpe nosvilpa pusdienu. Tad tikai vārnas stājās pie karaļa vēlēšanas un patiešām ievēlēja šai amatā Františeku Karali.

Tikmēr Františekam bija apnicis gaidīt, turklāt viņam gribējās ēst, un tā viņš piecēlās un devās uz Hronovu pie mana vectēva dzirnavnieka, kur viņam pasniedza pusdienās svaigu, smaržojošu maizes riku.

Kad baltā vārna atlidoja paziņot svarīgo vēsti, Františeks Karalis jau bija aiz kalniem.

Nu vārnas sāka vaimanāt, ka pazaudējušas savu karali, un baltās pavēlēja pelēkajām apskriet visu pasauli, uzmeklēt Františeku un aicināt jo drīzāk ierasties Vārnu kalna mežā un sēsties tronī.

Kopš tā laika vārnas skrien apkārt pa visu pasauli un sauc:

— Karrral! Karrral!

Un sevišķi ziemā, kad sapulcējas lielāks vārnu bars, tās atceras, ka vēl nav uzmeklējušas savu karali, laižas pāri laukiem un mežiem un brēc:

— Karrral! Karrral! Karrral! Karrral!

LIELĀ PASAKA PAR POLICISTIEM

Jūs, bērni, droši vien zināt, ka ikvienā policijas iecirknī vai punktā visu nakti dežurē vairāki policisti, jo var gadīties, ka, piemēram, kaut kur ielaužas laupītāji vai citi ļauni ļaudis dziras pastrādāt ko sliktu. Tāpēc policisti visu nakti ir nomodā, vieni sēž dežūrtelpās, citi — tos sauc par patruļu — staigā pa ielām un uzmana kramplaužus, kabatas zagļus, spokus un citu neuzvedīgu publiku. Un, kad patruļniekiem no staigāšanas piekūst kājas, tad viņi atgriežas dežūrtelpās un citi iet gādāt par kārtību ielās. Tā tas turpinās visu nakti, un, lai tiem, kas sēž iecirknī, nebūtu garlaicīgi, tad viņi smēķē pīpes un stāsta cits citam, ko interesantu pieredzējuši savā darbā.

Kādu nakti viņi tā sēdēja pulciņā, smēķēja un tērzēja, kad no apgaitas atgriezās kāds policists — pag, tas bija Ziperis — un sacīja:

— Labvakar, zēni! Padevīgi ziņoju: man tā sāp kājas, ka taisni negals!

— Tad apsēdies un atpūties, — uzaicināja vecākais policists, — lai tavā vietā iet apstaigāt rajonu Drošgalvis, bet tu, Ziperi, pastāsti mums, kas līdz šim tavā rajonā noticis un kādos gadījumos tev vajadzēja likuma vārdā iejaukties.

— Šonakt nekas sevišķs negadījās, — Ziperis atbildēja. — Stefāna ielā plēsās divi kaķi, tos es likuma vārdā izšķīru un izsacīju brīdinājumu. Zitnas ielā Nr. 23 bija mazs

zvirbulēns izkritis no ligzdas. Izsaucu ugunsdzēsējus ar lielajām

kāpnēm, un viņi nogādāja minēto mazuli atpakaļ ligzdā. Vecākiem tika piekodināts labāk uzraudzīt bērnus. Un, kad es nācu uz leju pa Ječnas ielu, tad mani kāds paraustīja aiz biksēm. Skatos — tas ir mājas gariņš, ziniet, tas ar garo bārdu no Karela laukuma.

— Kurš? — jautāja vecākais policists. — Tur dzīvo vairāki: Melnbārdis, Vistaskāja, Pelnurausis, Circeņdziesma, Puntuzis, Dižbite, Gaiļasekste un Tuntulis, kurš nesen pārcēlies uz turieni.

— Tas, kurš paraustīja mani aiz biksēm, — policists Zipe- ris sacīja, — bija Puntuzis, kas dzīvo vecajā vītolā.

— Ahā, — vecākais policists noteica, — tas, zēni, ir visai kārtīgs rūķītis. Ja kāds uz Karela laukuma ko pazaudē, teik

sim, bumbiņu, gredzenu, kabatas lakatiņu vai knupīti, viņš visu uzlasa un kā godīgs atradējs nodod parka sargam. Stāsti tālāk.

— Nu, tad šis Puntuzis, — policists Ziperis turpināja, —

— sacīja man tā: «Policista kungs, es esmu kļuvis bezpajumtnieks, jo manā dzīvoklī, vītola dobumā, ievākusies vāvere un nelaiž mani iekšā!» Es izvilku zobenu, gāju Puntuzim līdzi, likuma vārdā uzaicināju vāveri pamest nelikumīgi ieņemto dzīvokli un turpmāk neatļauties tamlīdzīgus pārkāpumus, ļaundarījumus un nosodāmu rīcību kā patvarīgu ielaušanos dzīvoklī, miera un sabiedriskās kārtības traucēšanu un vardarbību, uz ko minētā vāvere man atbildēja: «Pasvilpo, vecīt!» Tad es noraisīju jostu, novilku mēteli un rāpos vītolā augšā. Kad sasniedzu dobumu, kur atradās Pun- tuža kunga dzīvoklis, ko vāvere patvaļīgi bija ieņēmusi, šī likuma pārkāpēja sāka raudāt un lūgties: «Godātais policista kungs, lūdzu, neapcietiniet mani! Es šeit tikai paslēpos no lietus, jo manā dzīvoklī cauri griesti un ūdens spiežas iekšā.»

— «Bez izrunāšanās!» es viņai atbildēju. «Pievāciet savas grabažas un lasieties ārā no Puntuža kunga personīgā dzīvokļa! Un, ja vēlreiz gadīsies, ka jūs ar varu un ļaunā nolūkā te ielauzīsieties bez īpašnieka atļaujas un piekrišanas, tad es izsaukšu papildspēkus, mēs ielenksim jūs, apcietināsim un

sasietu nogādāsim policijas iecirknī.» Tas ir viss, kas šonakt noticis.

— Es savu mūžu neesmu redzējis tādu mājas gariņu, — ieteicās policists Urķis. — Agrāk mans rajons bija Deivice, un tur jaunajos namos nav tādu būtņu, parādību vai, kā tagad mēdz teikt, pārdabisku fenomenu.

— Toties te ir ka biezs! — vecākais policists atsaucās. — Un vēl agrāk — pasaulīt mīļā! Piemēram, pie Šiteka aizsprosta kopš senseniem laikiem dzīvoja ūdensvīrs, bet tam ar policiju nebija nekādu darīšanu vai saskriešanās, jo viņš bija ļoti kārtīgs. Libnu ūdensvīrs Prāgas otrā galā ir slīpēts blēdis, bet Šiteka aizsprosta ūdensvīrs visai godīgs un krietns. Prāgas ūdensvada pārvalde pat iecēla viņu par galveno pilsētas ūdensvīru un maksāja viņam algu. Viņš tad arī uzmanīja Vltavu, lai tā neizžūst. Un plūdus viņš nekad nerīkoja — tos mēdza rīkot Vltavas augšteces, teiksim, Vidras, Krumlovas un Zvikovas ūdensvīri. Bet tad Libnu ūdensvīrs aiz skaudības pierunāja viņu, lai prasot par savu darbu Prāgas pilsētas valdei pilsētas padomnieka titulu un atalgojumu, un, kad viņam rātsnamā paziņoja, ka no tā nekas nevar iznākt, jo viņam trūkst augstākās izglītības, tad viņš ņēma to.pie sirds un pameta Prāgu. Nu viņš apmeties Drēzdenē un pārzina turienes

ūdens saimniecību. Nav jau brīnums — Vācijā visi Elbas ūdensvīri ir čehi! Bet Šiteka aizsprosts tagad palicis bez uzraudzības, un tāpēc Vltavā dažkārt ir tik zems ūdens līmenis. Vēl jāpiemin, ka senāk Karela laukumā pa naktīm dejoja spīganiņas, bet, tā kā tas nebija īsti pieklājīgi, turklāt cilvēki no viņām baidījās, tad Prāgas pilsētas valde noslēdza ar viņām līgumu, ka spīganiņas pārcelsies uz Stromovas parku un gāzes sabiedrības darbinieks viņas ik vakaru iededzinās un ik rītu nodzēsīs. Taču, kad sākās karš, šo darbinieku iesauca armijā, un tā pasākums ar spīganiņām palika pusratā. Jāpiemin arī elfas — Stromovas parkā to bija veselas septiņpadsmit, bet trīs iestājās baletā, viena kļuvusi par

filmu zvaigzni, viena apprecēja kādu Strašovicu dzelzceļnieku, trīs mājo Kinska dārzā, divas apmetušās Grebes parkā, un viena uzturas rezervātā. Pilsētas dārznieks gribēja vienu _ novietot Rīgera parkā, bet viņa tur ilgi neizcieta; manuprāt, tur bija pārāk liels vējš. Policijā pieteiktu rūķīšu un mājas gariņu, kuri piereģistrēti ar dzīves vietu sabiedriskās ēkās, parkos, klosteros un bibliotēkās, ir veseli trīssimt sešdesmit četri, neskaitot privāto māju gariņus, kurus mēs savos sarakstos neievedam. Agrāk Prāgā bija arī milzums

spoku, bet tagad tie paputējuši, kopš tika zinātniski pierādīts, ka pasaulē spoku nav. Tikai viņpus Vltavas daži pilsoņi slepeni un pretlikumīgi glabā bēniņos vienu otru vecu laiku spoku, kā to man nesen pastāstīja kāds kolēģis no turienes. Tas ir viss, kas man zināms.

— Vēl jāpiemin tas pūķis, ko toreiz nogalēja Zižkovā, — piebilda policists Lielvaris.

— Žižkova? — vecākais policists pārjautāja. — Tas nav mans rajons, tāpēc es par to neko nezinu.

— Es tur pats piedalījos, — policists Lielvaris sacīja, — bet īstenībā visu šo lietu izmeklēja un veda galā kolēģis Lauvasdūša. Tas notika krietni sen. Kādu vakaru šim pašam Lauvasdūšam vecā Driģeniete, ziniet, tā vecene, kas tirgojas

ar tabaku, bet pēc visas patiesības ir ragana, burve vai gaišreģe, — nu, šī pati Driģeniete saka Lauvasdūšam, ka likusi kārtis un tās parādījušas, ka viņpus Zižkovas pūķis Hulda- bors turot gūstā brīnumdaiļu jaunavu, ko nolaupījis viņas vecākiem, un ka šī jaunava esot Murciānijas princese.

— Murciānijas vai Kurciānijas, — kolēģis Lauvasdūša atbild, — bet pūķim skuķis jāatdod vecākiem, citādi es rīkošos ar šo laupītāju atbilstoši dienesta noteikumiem, priekšrakstiem, instrukcijām un reglamentam! — Un tā viņš apjoza kroņa zobenu un devās meklēt pūķi. Domāju, ka ikviens no mums viņa vietā būtu darījis to pašu.

— Kā tad citādi! — policists Urķis atsaucās. — Tikai manos rajonos, Deivicē un Stršešovicē, nekādi pūķi nav manīti. Stāsti tālāk.

— Tātad kolēģis Lauvasdūša, — turpināja policists Lielvaris, — apjoza zobenu un to pašu nakti devās ārā no pilsētas. Un patiešām, nonācis pie grantsbedrēm, viņš izdzirdēja kādā bedrē, pareizāk sakot, alā, rupjas balsis baramies. Viņš paspīdināja kroņa lukturi un ieraudzīja pūķi ar septiņām galvām, kuras cita ar citu rājās, ķildojās un lamājās; pūķiem nav nekādu manieru un, ja ir, tad tikai sliktas. Vienā alas kaktā raudāja brīnumdaiļa jaunava un turēja ausis ciet, lai nebūtu jāklausās pūķu rešņajās balsīs.

— Ei, jūs! — uzsauca kolēģis Lauvasdūša, gan pieklājīgi, bet ar pienācīgo kārtības sarga stingrību. — Uzrādiet dokumentus! Vai jums ir kādi papīri: dzimšanas apliecība, pase, izziņa no darba vietas, krājkases grāmatiņa, izraksts no mājas grāmatas vai kāds cits dokuments?

Viena pūķa galva sāka irgoties, otrā gānīties, trešā lādēties, ceturtā bārties, piektā mēdīties, sestā vaibstīties, bet septītā parādīja mēli. Taču kolēģis Lauvasdūša neapjuka un uzkliedza:

— Likuma vārdā — posieties un sekojiet man uz policijas iecirkni, un to skuķi arī paķeriet līdzi!

— Neuzpūties, ka nepārplīsti! — viena galva atsaucās. — Vai tu maz zini, kas es esmu? Es esmu pūķis Huldabors!

— Huldabors no Granādas kalniem! — sauca otrā.

— Godāts ari par Mulhacenas milzu čūsku! — brēca trešā.

— Es tevi aprišu kā zemeņu ogu! — draudēja ceturtā.

— Es tevi saplēsīšu lupatu lēveros un samalšu miltos! — auroja piektā.

— Es tevi iedzīšu stāvus zemē! — mauroja sestā.

— Un beigas tev būs, — piemetināja septītā briesmīgā balsī. Nu, zēni, ko, pēc jūsu domām, darīja kolēģis Lauvasdūša?

Vai domājat, ka viņš sabijās? Ne uz to pusi! Kad viņš redzēja, ka ar labu neko nepanāks, tad laida darbā savu policista rungu un zvetēja galvu pēc galvas, cik jaudāja, bet spēks viņam bija kā lauvam.

— Dzi, tas nemaz nav slikti, — pirmā galva sacīja.

— Man tai vietā niezēja, — otrā teica.

— Man bija knislis iekodies skaustā, — trešā piebilda.

— Pakutini mani vēl ar savu smildziņu, mīlīt, — ceturtā ņirgājās.

— Bet drusku stiprāk, lai arī jūt, — piektā pieprasīja.

— Vairāk uz kreiso ausi, tur man dikti kut, — sestā sauca,

— Tavs salmiņš par mīkstu, vai tev nav nekā cietāka? — septītā jautāja.

Tad policists Lauvasdūša izvilka zobenu un deva katrai galvai pa triecienam, ka zvīņas vien grabēja.

— Tas jau bija labāk, — pirmā galva sacīja.

— Vismaz tu vienai manai tērauda blusai nocirti ausi, — otrā teica.

— Man tu nokapāji to matiņu, kas man līda acīs, — trešā paziņoja.

— Man tu nogludināji cekulu kā īsts frizieris, — ceturtā uzteica.

— Ar šo suku tu varētu mani sukāt katru dienu, — piektā noburkšķēja.

— Es gan no šī tutentiņa neko nemanīju, — sestā sūdzējās.

— Draudziņ, nopaijā mani vēlreiz, — septītā lūdzās.

Tad kolēģis Lauvasdūša izvilka savu kroņa revolveri un izšāva septiņas reizes uz katru galvu pa kārtai.

— Nolāpīts! — iebrēcās visas galvas reizē. — Nemet man smiltis acīs! Man palika matos kaut kas karājoties! Man kas iesprūda zobos! Nē, tagad pietiek! — Un visas septiņas rīkles sāka spļaut uguni

kolēģim Lauvasdūšam virsū.

Kolēģis Lauvasdūša nezaudēja galvu; viņš izvilka no kabatas dienesta priekšrakstus un ātri pārskatīja, kas jādara policistam, saduroties ar pārspēku; izrādījās, ka tādā gadījumā jāizsauc papildspēki. Tad viņš apskatījās, kas darāms, ja izceļas ugunsgrēks; izrādījās, ka jāizsauc ugunsdzēsēji. Visu vajadzīgo izlasījis, viņš piezvanīja brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrībai, kā arī izsauca policijas palīgspēkus. Seši no mums, proti, policisti Ķēris, Tvēris, Turis, Tecis, Lecis un es, devāmies viņam palīgā. Kolēģis Lauvasdūša sacīja mums:

— Zēni, mums jāatbrīvo skuķis no šī pūķa nagiem. Diemžēl pūķim ir bruņas, kuras zobens nevar pārcirst. Taču es izpētīju, ka uz skausta tās ir plānākas, lai nezvērs varētu palocīt galvas. Tāpēc, kad es noskaitīšu līdz trīs, tad cērtiet visi ar zobeniem tai vietā. Bet vispirms lai ugunsdzēsēji viņu apdzēš, citādi mēs sadedzināsim kroņa drēbes.

Un tad jau arī taurēdamas piebrauca septiņas ugunsdzēsēju mašīnas ar septiņām šļūtenēm.

— Ugunsdzēsēji, uzmanību! — braši sauca kolēģis Lauvasdūša. — Kad es teikšu «trīs», tad laidiet ūdeni katrs vienā rīklē, labi dziļi, aiz mandelēm, no kurienes nāk uguns ārā. Tātad: viens, divi, trīs!

Un, līdzko viņš bija to izteicis, tā septiņas ūdens strūklas drāzās taisni iekšā septiņās pūķa rīklēs, no kurām sitās ārā liesmas kā no autogēnā metināšanas aparāta. Ššš — kas tā bija par šņākoņu! Pūķis

rīstījās un spļaudījās, kāsēja, šķaudīja, šņaukājās, sprausloja, sēca un krāca, klabināja zobus, brēca pēc mammas un dauzījās ar asti, bet ugunsdzēsēji turpināja savu darbu, kamēr liesmu un uguns vietā no septiņām pūķa galvām sāka lauzties ārā tvaiki kā no lokomotīves, tā ka pat soļa atstatumā neko vairs nevarēja saskatīt. Beidzot tvaiki izklīda, ugunsdzēsēji pārtrauca darbu, saritināja šļūtenes un taurēdami brauca mājup, bet pūķis, galīgi nošļucis un nolaidies, tikai krekšķēja, spļaudījās, berzēja ūdeni ārā no acīm un murkšķēja:

— Nu, pagaidiet, nelieši, gan jūs vēl dabūsiet trūkties!

Bet kolēģis Lauvasdūša uzsauca:

— Uzmanību, zēni: viens, divi, trīs!

Un, līdzko viņš šos vārdus izteica, tā mēs metāmies ar zobeniem pūķim virsū, un visas septiņas galvas bija nost kā nopļautas, no septiņām rīklēm plūda ūdens kā no atrautām slūžām, jo pūķis bija daudz sarijies.

— Nāciet ārā, — kolēģis Lauvasdūša uzrunāja Murciānijas princesi, — tikai uzmanieties, ka nesaslapināt kājas.

— Es tev pateicos, cēlais varoni, ka tu mani atbrīvoji no pūķa varas, — princese sacīja. — Es ar biedrenēm rotaļājos Murciānijas pils parkā, mēs spēlējām volejbolu, basketbolu, pēdējo pāri un paslēpes, kad atlidoja šis vecais, resnais pūķis un atnesa mani uz šejieni, ne reizi neapstājies ceļā.

— Kads bija jusu lidojuma maršruts, jaunkundz? — apvaicājās

kolēģis Lauvasdūša.

— Alžīrija, Malta, Konstantinopole, Belgrada, Vīne, Znoimo, Ceslava, Tabors, Zabehlice, Strašnice — trīsdesmit divās stundās septiņpadsmit minūtēs un piecās sekundēs bez apstāšanās, neto, — Murciānijas princese atbildēja.

— Tad šis pūķis uzstādījis ātruma rekordu lidojumā ar pasažieri, — sacīja pārsteigtais Lauvasdūša. •— Apsveicu jūs, jaunkundz. Bet nu man jātelegrafē jūsu tēvam, lai atsūta kādu pēc jums.

Bet automobilis jau dūkdams piebrauca, un Murciānijas karalis izlēca ārā ar kroni galvā, viss vienā zīdā, samtā un sermuliņu ādiņās. Viņš aiz priekiem lēkāja uz vienas kājas un gavilēja:

— Mīļais bērns, beidzot esmu tevi atradis!

— Vienu mirkli, jūsu karaliskā augstība, — kolēģis Lauvasdūša pārtrauca viņu. — Jūs braucāt pa ielu ar neatļautu ātrumu, tāpēc jums jāsamaksā septiņas kronas soda naudas.

Murciānijas karalis sāka taustīties pa kabatām un murmināt:

— Nu, vai nav traki? Es paņēmu ceļojumā līdzi septiņi simti dublonu, piastru un dukātu, trīs tūkstoši sešsimt franku, trīssimt dolāru, astoņsimt divdesmit markas, tūkstoš divi simti sešpadsmit čehu kronas un deviņdesmit piecus hellerus, bet tagad man kabata tukša kā izslaucīta. Visu aprija benzīns un sodi par neatļautu braukšanas ātrumu. Drošsirdīgais bruņiniek, es likšu savam lielvezīram, lai viņš atsūta tev šīs septiņas kronas. — Un atkāsējies viņš uzlika roku uz krūts un uzrunāja kolēģi Lauvasdūšu: — Tiklab no tava formas tērpa, kā arī no tava dižciltīgā izskata es redzu, ka tu esi slavens karavadonis, princis vai valstsvīrs. Tā kā tu atbrīvoji manu meitu un nonāvēji briesmīgo Mulhacenas pūķi, tad man vajadzētu piedāvāt tev princeses roku, bet no laulājamā gredzena uz tavas kreisās rokas es spriežu, ka tu esi jau precējies. Vai bērni tev arī ir?

— Jā, — atbildēja Lauvasdūša, — trīs gadus vecs puika un meitenīte autiņos.

— Apsveicu tevi, — sacīja Murciānijas karalis, — man ir tikai šis meitēns. Pag, tad es atdošu tev pusi Murciānijas karaļvalsts. Puse sastāda apmēram septiņpadsmit tūkstoši četri simti piecdesmit deviņi kvadrātkilometri ar septiņi tūkstoši simt pieciem kilometriem dzelzceļa līnijas, divpadsmit tūkstošiem kilometru šoseju un zemesceļu un divdesmit diviem miljoniem septiņi simti piecdesmit tūkstošiem deviņi simti vienpadsmit abēja dzimuma iedzīvotājiem. Vai sitīsim saujā?

— Tas nav tik vienkārši, jūsu karaliskā augstība, — atbildēja kolēģis Lauvasdūša. — Es un mani biedri nonāvējām pūķi, pildot dienesta pienākumus, jo viņš neklausīja valsts varai manā personā un nenāca man līdzi uz policijas iecirkni. Pildot dienesta pienākumus, mēs nedrīkstam pieņemt nekādu atlīdzību vai dāvanas. Vai dieniņ, tas

ir stingri jo stingri noliegts!

— Ak tā, — Murciānijas karalis noteica. — Bet varbūt es varu uzdāvāt pusi savas karaļvalsts ar visu, kas tur piederas, Prāgas policijai par savas karaliskās pateicības zīmi, jā?

— Tas jau drīzāk varētu notikt, — kolēģis Lauvasduša sacīja, — bet arī te man rodas iebildumi. Mūsu uzraudzībā jau tā atrodas visa Prāga, un tā ir liela pilsēta, tanī ir tik daudz ko apskriet un apstaigāt! Ko mēs darīsim, ja mums nāks klāt puse Murciānijas karaļvalsts, kas tāpat būs jāapstaigā un jāapsargā? Mums jau tā sāp kājas. Mēs pateicamies jums daudzkārt, jūsu karaliskā augstība, bet mums pilnīgi pietiek ar Prāgu.

— Nu, tad, zēni, — Murciānijas karalis izlēma, — es jums iedošu šo tabakas paciņu, ko paņēmu līdzi ceļojumā. Tā ir

īsta Murciānijas tabaka, un tās pietiks taisni septiņām pīpēm, ja nebāzīsiet tās pārāk pilnas. Aši mašīnā, meitiņ, un braucam mājup!

Un, kad viņš pazuda putekļu mākonī ar visu mašīnu, tad mēs visi, proti, kolēģi Ķēris, Tvēris, Turis, Tecis, Lecis, Lauvasdūša un es, devāmies apgaitā un piebāzām pīpes ar Murciānijas tabaku. Nu, draugi, tādu tabaku es savu mūžu nebiju smēķējis; tā nebija pārāk stipra, bet smaržoja pēc medus, pēc vaniljas, pēc tējas, pēc kanēļa, pēc vīraka, pēc krustnagliņām un banāniem, taču mūsu pīpes bija tā piesmirdinātas, ka mēs šo smaržu tikko varējām nojaust. Pūķi pēc patiesības vajadzēja ievietot muzejā, bet, iekams viņu kāds paguva pievākt, viņš jau bija pārvērties galertā, kā jau pārāk izmircis, vārdu sakot, sabojāts. Tas ir viss, ko es zinu.

Kad policists Lielvaris bija pabeidzis pasaku par Zižkovas pūķi, pārējie kādu brīdi smēķēja klusēdami, acīm redzot, do-

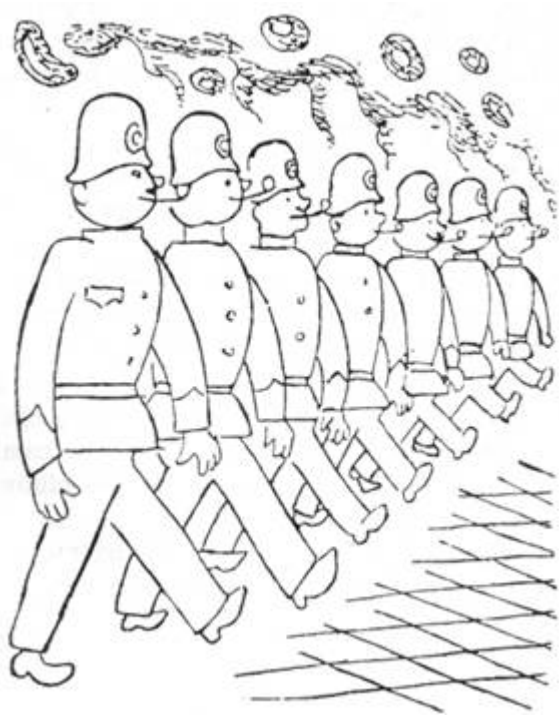

mādami par Murciānijas tabaku. Tad ierunājās policists Bezbailis:

— Kad nu kolēģis Lielvaris ir pastāstījis par Zižkovas pūķi, tad es savukārt pastāstīšu par Voiteha ielas pūķi. Reiz es, apstaigājot Voiteha ielu, stūrī pie baznīcas ieraudzīju milzīgu olu — pat savā kroņa cepurē es nevarēju to ielikt, turklāt tā bija smaga kā no marmora. «Nu tu brīnums,» es sev teicu, «tā laikam būs strausa ola vai kas līdzīgs; aiznesīšu to uz policijas pārvaldes atradumu daļu, gan jau īpašnieks nāks to meklēt.» Tolaik atrasto mantu birojā strādāja kolēģis Putlūriņš. Tieši toreiz viņš bija saaukstējies un mocījās ar vēja bultu, tāpēc kurināja dzelzs krāsni no rīta līdz vakaram. Karstums tur bija kā speltē, kā cepeškrāsnī vai labības kaltē.

— Labvakar, Putlūriņ, — es viņam saku, — pie tevis tik karsti kā velna vecmātes pirtī. Ziņoju, ka esmu atradis Voiteha ielā šo olu.

— Noliec to kaut kur un apsēdies, — saka kolēģis Putlūriņš, — es tev savukārt ziņoju, ka man šausmīgas sāpes krustos.

Mēs tā kādu laiciņu tērzējām, metās jau krēsla, te pēkšņi izdzirdam kaktā tādu kā sprakstēšanu un krak- šķēšanu. Uzgriežam uguni, lai redzētu, kas tur notiek. Kad tevi divi deviņi! No olas lien patlaban ārā pūķis! Acīm redzot, lielais karstums bija viņu izperinājis. Viņš nebija lielāks par pūdeli vai foksterjeru, taču īsts pūķis ar septiņām galvām, — pēc tā jau parasti pazīst pūķus.

— Tas nu gan ir joks, — saka kolēģis Putlūriņš. — Ko mēs ar viņu iesāksim? Jāpiezvana dīriķim, lai pievāc.

— Pag, pag, Putlūriņ, — es viņam saku, — pūķis mūsu laikos ir rets dzīvnieks; manuprāt, jāieliek sludinājums avīzēs, gan saimnieks atradīsies.

— Lai notiek, — Putlūriņš piekrita, — bet ar ko mēs viņu tikmēr ēdināsim? Es domāju, būs jāmēģina ar pienā izmērcētu baltmaizi; piens ir veselīga barība visiem jauniem dzīvniekiem.

Viņš izmērcēja septiņus baltmaizes klaipus septiņos litros piena, un jums vajadzēja redzēt, cik kārīgi pūķis metās uz barību: galvas ņurdēja, grūda cita citu nost, laka pienu, ka šļakatas vien šķīda, un drīz vien visa kanceleja bija pie- šļakstīta. Tad galvas aplaizījās un likās gulēt. Kolēģis Putlūriņš ieslēdza pūķi kancelejā, kur glabājās visas Prāgā atrastās mantas, un ievietoja avīzēs šādu sludinājumu:

«Voiteha ielā atrasts nule no olas izšķīlies pūķu mazulis. Minētais pūķulēns ir dzelteni un melni plankumots ar septiņām galvām. īpašnieku lūdz pieteikties policijas pārvaldē, atrasto mantu birojā.»

Kad Putlūriņš otrā rītā ienāca kancelejā, viņš palika stāvam kā sasalis.

—- Kad tu izputētu laukā, — viņš tikai spēja izrunāt. — Trejdeviņi pērkoni, vilks un septiņi kazlēni, velns saspēris, jods parāvis, vai tad te nav jālādas?!

Pūķis pa nakti bija aprijis visas mantas, kādas Prāgā jebkad pazaudētas un atrastas: gredzenus un pulksteņus, naudasmakus, rokas somiņas, piezīmju blokus, bumbiņas un zīmuļus, spalvaskātus, penāļus, skolas grāmatas, pogas, otas, cimdus, visus dienesta dokumentus, aktus, protokolus un sarakstus, vārdu sakot, visu, kas atradās Putlūriņa kancelejā, ieskaitot viņa pīpi, ogļu liekšķeri un lineālu, ar ko viņš vilka līnijas dienesta papīros. Pūķis bija pierijies divreiz tik liels, un dažām viņa galvām jau metās nelabi aiz pārēšanās.

— Nē, tā tas nedrīkst turpināties, — Putlūriņš noteica, — es nevaru šo lopu te vairs ilgāk turēt.

Viņš piezvanīja dzīvnieku aizsardzības biedrībai un lūdza augšminēto godāto biedrību dot patvērumu pūķu mazulim, kā to mēdz dot noklīdušiem suņiem un kaķiem.

— Kāpēc gan ne? — atbildēja dzīvnieku aizsardzības biedrība un pievāca pūķi. — Bet es gan vēlētos zināt, — biedrība mazliet vēlāk jautāja, — ko īsti tāds jauns pūķis ēd. Zooloģijas grāmatās par to nekas nav rakstīts.

Izmēģināja dot pienu, cīsiņus, presēto desu, olas, burkānus, biezputru, šokolādi, zirņus, siena viru, graudus, tomātus, rīsus, baltmaizi, cukuru, kartupeļus un bumbierus; pūķu- lēns nepēla neko, bet notiesāja arī grāmatas, avīzes, gleznas un durvju rokturus, gluži vienkārši, visu, kas tur bija atrodams. Un viņš auga tik ātri, ka bija jau krietna vilku suņa lielumā.

Tikmēr dzīvnieku aizsardzības biedrībai pienāca no tālās Bukurestas telegramma burvju rakstā, kas tā skanēja:

«Pūķu mazulis apburts cilvēks sīkākas ziņas mutiski ieradīšos tuvāko trīssimt gadu laikā galvenajā stacijā burvis Bosko.»

Tagad dzīvnieku aizsardzības biedrība pakasīja pakausi un teica:

— Oho, ja pūķis ir apburts cilvēks, tad dzīvnieku aizsardzības biedrībai nav gar to daļas, drīzāk atradeņu vai bāriņu namam.

Taču atradeņu un bāriņu nami atteica:

— Oho, ja šis cilvēks ir pārvērsts par dzīvnieku, tad tas nav cilvēks, bet dzīvnieks un tam jāpaliek dzīvnieku aizsardzības biedrības apgādībā.

Un, tā kā viņi nevarēja vienoties, vai noburts cilvēks ir uzskatāms par cilvēku vai par dzīvnieku, tad ne vieni, ne otri nedeva pūķim pajumti, un nabaga pūķis nezināja vairs, kam viņš pieskaitāms; tas viņam tā ķērās pie sirds, ka viņš pārstāja ēst, — galvenokārt to varēja sacīt par trešo, piekto un septīto galvu. Bet dzīvnieku aizsardzības biedrībā mēdza bieži iegriezties kāds neliels, vājš vīrelis, kautrs un nemanāms, kluss kā pelīte; viņa uzvārds sākās ar N — Niekabīlis, Neraža vai Naktspamaša — ak nē, viņu sauca Lētprātiņš! Nu, kad šis Lētprātiņš redzēja, ka pūķis aiz sirdsēdām nokar galvas citu pēc citas, tad sacīja dzīvnieku aizsardzības biedrībai:

— Godātie kungi, vienalga, vai pūķis ir dzīvnieks vai cilvēks, es ņemšu viņu pie sevis un gādāšu par viņu no laba prāta un visas sirds!

Tad visi sauca «urā», un Lētprātiņš veda pūķi uz mājām.

Gods, kam gods nākas, viņš turēja vārdu un gādāja par pūķi no visas sirds. Viņš ēdināja to, sukāja un glāstīja, jo bija liels dzīvnieku draugs. Ik vakaru, pārnācis no darba, viņš veda pūķi pastaigāties, lai tas dabūtu mazliet izkustēties; pūķis cilpoja viņam pakaļ, vēdināja asti kā sunītis un klausīja uz vārdu Amīna. Taču kādu vakaru viņus satika pilsētas dīriķis un teica:

— Vadzi, Lētprātiņa kungs, kas tas jums ir par zvēru?

Ja tas ir meža zvērs, plēsīgs dzīvnieks, tad to nedrīkst vadāt pa ielām; ja tas ir suns, tad nopērciet viņam žetonu un kakla siksnu.

— Tas ir reti sastopams suņu sugas pārstāvis, — Lētprātiņš atbildēja, — tā saucamais pūķu pinčers vai septiņgal- vainais čūsku suns. Vai ne, Amīna? Neraizējieties, dīriķa kungs, es nopirkšu viņam žetonu.

Un viņš nopirka vajadzīgo, lai gan par to bija jāizdod pēdējā krona. Bet vakarā viņam atkal pagadījās ceļā dīriķis un teica:

— Lētprātiņa kungs, tā tas nevar iet. Ja jūsu sunim ir septiņas galvas, tad saskaņā ar priekšrakstiem žetonam jābūt uz katra kakla.

— Bet, dīriķa kungs, — gaudās nabaga Lētprātiņš, — Amīnai jau ir žetons uz vidējā kakla.

— Ar to nepietiek, — atbildēja dīriķis, — pārējās sešas galvas taču skraida apkārt bez kakla siksnām un žetoniem, kā noklīduši suņi. Es likšu vest jūsu suni uz dīrātavu.

— Pagaidiet mazliet, dīriķa kungs, — Lētprātiņš lūdzās, — es nopirkšu Amīnai pārējos žetonus. — Un viņš gluži nelaimīgs devās uz mājām, jo viņam nebija ne sarkana hellera pie dvēseles.

Mājās viņš apsēdās un teju pat sāka raudāt aiz lielām sirdssāpēm. Atkal un atkal viņam bija jādomā, ka dīriķis pārdos Amīnu kādam cirkam vai pavisam nobeigs. Un, kad nu viņš tā mocījās un bēdājās, pūķis pienāca klāt, ielika visas septiņas galvas viņam klēpī un

paskatījās uz viņu ar brīnumskaistu sērīgu skatienu; tādas skaistas, gandrīz vai cilvēka acis ir katram dzīvniekam, kad tas uzlūko cilvēku ar mīlestību un paļāvību.

— Es tevi nevienam neatdošu, Amīna, — Lētprātiņš sacīja un noglāstīja pūķi. Tad viņš paņēma pulksteni, ko bija mantojis no tēva, savu svētdienas uzvalku un labākās kurpes, pārdeva to visu un vēl mazliet aizņēmās naudu. Par visu summu viņš nopirka žetonus un siksnas savam pūķim, un, kad viņš parādījās ielā, žetoni skanēja un šķindēja kā zvārguļi pie ilkss vai loka.

To pašu vakaru pie viņa ienāca nama īpašnieks.

— Lētprātiņa kungs, jūsu suns man diezin kā nepatīk. Es gan neko daudz nesaprotu no suņiem, bet viens otrs apgalvo, ka tas esot pūķis, un tādu es savā namā negribu turēt.

— Namsaimnieka kungs, — Lētprātiņš atbildēja, — Amīna nevienam nav pāri nodarījusi.

— Man par to ne silts, ne auksts, — namsaimnieks noteica, — bet solīdos namos pūķus netur, un ar to pietiek. Ja nedosiet suni projām, tad ar pirmo uzteicu jums dzīvokli. Man ir gods atvadīties, Lētprātiņa kungs. — Un viņš aizcirta durvis.

— Re nu, Amīna, — Lētprātiņš caur asarām sacīja, — mums vēl būs jāpārceļas uz citu vietu. Bet es tevi nedošu nevienam!

Tad Amīna pavisam klusu pienāca klāt, un pūķa acis staroja tādā maigumā, ka Lētprātiņš bija spiests novērsties, lai neizrādītu savu aizkustinājumu.

— Nu, nu, vecais draugs, — viņš tikai sacīja, — tu jau zini, ka es tevi mīlu.

Kad nākamā dienā viņš noraizējies ieradās darbā — viņš bija rakstvedis kādā bankā, — šefs aicināja viņu pie sevis.

— Es gan negribu iejaukties jūsu privātās darīšanās, Lētprātiņa kungs, — šefs sacīja, — bet par jums klīst tādas dīvainas baumas, it kā jūs turot savā dzīvoklī pūķi. Redziet, neviens no jūsu priekšniekiem to nedara. Karalis vai sultāns — tie vēl varētu to atļauties, bet vienkāršiem ļaudīm tas neklājas. Jūs dzīvojat pāri saviem līdzekļiem, Lētprātiņa kungs. Vai nu dodiet projām savu pūķi, vai ar pirmo datumu uzteicu jums darbu.

— Šefa kungs, — Lētprātiņš klusu, bet nelokāmi atbildēja, — Amīnu es nevienam neatdošu.

Un viņš devās uz mājām tik sagrauzts un noskumis, ka to nemaz aprakstīt nevar. Mājās viņš atsēdās pie galda ne dzīvs, ne miris, un asaras plūda viņam no acīm.

— Nu mums ir gals klāt, — viņš raudādams sacīja. Tad viņš juta, ka viena pūķa galva uzgulstas viņam uz ceļgala. Viņš caur asarām neko nevarēja redzēt, tikai glāstīja to un čukstēja: — Nebaidies, Amīna, es tevi nepametīšu!

Glāstīdams pūķa galvu, viņš pēkšņi noprata, ka tā ir mīksta un cirtaina; izslaucījis asaras no acīm, viņš ieraudzīja, ka

pie viņa nometusies ceļos brīnumdaiļa jaunava un sirsnīgi uzlūko viņu.

— Mīļā pasaulīti — Lētprātiņš izsaucās. — Kur tad palikusi Amīna?

— Es esmu princese Amīna, — jaunava atbildēja. — Es biju ļauna un lepna, tāpēc mani pārvērta par pūķi. Bet tagad, Lētprātiņa kungs, es būšu paklausīga kā jērs.

— Lai top! — atskanēja no durvju puses, un tanīs stāvēja burvis Bosko. — Jūs esat atbrīvojis princesi no burvestības, Lētprātiņa kungs, jo ikviena īsta mīlestība atbrīvo cilvēkus un dzīvniekus no ļaunas varas. Piķis un zēvele, bērni, tas ir noticis īstā brīdī! Lētprātiņa kungs, šīs dāmas tēvs liek jums sacīt, lai jūs steigšus dodieties pie viņa, jo jums jāsēstas tronī. Tāpēc aši ceļā, lai nenokavējam vilcienu!

— Tā beidzās notikums ar Voiteha ielas pūķi, — piebilda policists Bezbailis. — Un, ja jūs man neticat, tad apvaicājieties kolēģim Putlūriņam.

PASAKA PAR LAUPĪTĀJIEM

Tas ir noticis sen, tik briesmīgi sen, ka to neatceras pat vecais Zelinka, lai gan viņš atceras pat manu nelaiķi resno vectēva tēvu, lai viņam vieglas smiltis! Tātad tas ir noticis sensenos laikos, kad Brendu kalnos saimniekoja izdaudzinātais un negantais laupītājs Neģēlio, pats nešpetnākais no visiem ļaundariem, ar divdesmit vienu rokaspuisi, piecdesmit zagļiem, trīsdesmit garnadžiem, divsimt izpalīgiem, kontrabandistiem un zagtu mantu slēpējiem. Šis Neģēlio mēdza uzglūnēt ceļiniekiem pie Poršiču, Kostelecas vai Hronovas lielceļa; tur viņš gaidīja, kad brauks kāds vezumnieks, tirgotājs, bagāts ebrejs vai jās bruņinieks, tad viņš izgāja uz ceļa, uzbrēca baigā balsī un pievāca visu sava upura mantu. Aplaupītais varēja vēl priecāties, ka ļaundaris viņu nenodūra, nenošāva vai nepakāra kokā. Tāds nelietis un necilvēks bija šis Neģēlio!

Brauc tāds tirgotājs savā nodabā pa ceļu, laiku pa laikam uzsauc zirģelim «nū» vai «velcies» un klusībā priecājas, ka Trutnovā izdevīgi pārdos savu preci. Braucot cauri mežam, viņam uzmācas bailes no laupītājiem, un viņš sāk svilpot jautru dziesmiņu, lai sevi iedrošinātu. Te uzreiz no meža iznāk tēvainis kā prāvs kalns, platāks par siena vezumu, augstāks par visaugstāko egli un tā apaudzis ar bārdu, ka aiz tās pat ģīmi nevar saredzēt; šitāds milzenis nostājas zirgam priekšā, uzbrēc: «Maku vai dzīvību!» — un paceļ pret tirgotāju pistoli laba dižgabala lielumā. Skaidrs, ka tirgotājs atdod visu naudu, bet Neģēlio pievāc arī vezumu, preces un zirgus, novelk tirgotājam svārkus, vesti, bikses un zābakus un vēl uzlaiž pāris reižu ar pātagu, lai nabadziņš žiglāk joztu uz mājām. Kā jau teicu, šis Neģēlio bija īsts karātavu putns!

Izkropļots vācu «Bitte schon» (Laipni ludzu) un franču «Je vous aimē» < Es jūs mīlu).

To teicis, viņš uzsēdināja mazo Neģēlio sev priekšā uz zirga un aizaulēkšoja uz Broumovu. Pie benediktīniešu klostera viņš nocēla dēlu no zirga un, draudīgi šķindinādams piešus, devās taisni pie klostera priekšnieka.

— Jūsu godība, — viņš teica baismīgā balsī, — atstāju jums savu puišeli audzināšanā. Iemāciet viņam pa smalkai modei ēst, šņaukt degunu, dancot, teikt bitšēn un ževuzem, un visu pārējo, kas jāprot īstam kavalierim. Un te, — viņš piemetināja, -— jums būs maišelis ar dukātiem, luidoriem, florīniem, piastriem, rūpijām, dubloniem, rubļiem, dālderiem, napoleondoriem, sudraba grivnām, holandiešu guldeņiem, pistoliem un sovriniem, lai mans dēls varētu dzīvot pie jums kā princis.

To pateicis, viņš apsviedās un aizaulēkšoja atpakaļ uz mežu, atstādams mazo Neģēlio benediktīniešiem audzināšanā.

Kā jau teicu, jaunais Neģēlio varēja lepoties gan ar zināšanām, gan labu audzināšanu, bet tieši tad, kad viņš ar sirdi un dvēseli bija nodevies mācībām, Broumovas klostera priekšā nodimdēja pakavi, pinkains kalps nolēca no zirga un sāka velēt ar dūri pa klostera vārtiem. Kad vārtu sargs svešo ielaida, viņš rupjā balsī paziņoja, ka ieradies pēc jaunā Neģēlio, jo viņa tēvs, vecais Neģēlio, taisoties uz miršanu un aicinot pie sevis vienīgo dēlu, lai nodotu tam visu savu saimniecību. Jaunais Neģēlio ar asarām acīs atvadījās no godātajiem benediktīniešu tēviem, no citiem kundzēniem un studentiem un jāja ar kalpu uz Brendiem, prātodams par saimniecību, ko tēvs viņam atstās, un jau iepriekš savā sirdī svēti nosolīdamies, ka vadīs visu dieva bijāšanā, cildenā garā un izrādīs visiem cilvēkiem vislielāko pieklājību.

Tā viņi atjāja uz Brendiem, un kalps ieveda jauno Neģēlio pie tēva nāves gultas. Vecais Neģēlio gulēja milzīgā alā uz neģērētu vēršādu grēdas, apsedzies ar zirga segu.

— Kas ir, Vincek, — viņš ar pūlēm izrunāja, — vai tu, gausā diena, atvedi beidzot manu zēnu?

— Dārgais tēv, — izsaucās jaunais Neģēlio, nokrizdams ceļos, — lai dievs jūs uztur pie labas veselības ilgus gadus par prieku tuviniekiem un neizsakāmu lepnumu jūsu pēcnācējiem!

— Lēnāk pa tiltu, puis, — vecais laupītājs norūca. — Šodien es dodos uz pekli un man nav laika ar tevi pekstiņus taisīt. Tiku domājis, ka atstāšu tev pamatīgu mantojumu, lai tu varētu dzīvot, cepuri kuldams, bet, velns saspēris, puis, redzams, mūsu amatam pienākuši bēdīgi laiki!

— Ak tēv, — dziļi nopūtās jaunais Neģēlio, — man nebija ne jausmas, ka jūs ciešat trūkumu!

— Ko tu vispār zini, — atburkšķēja vecais. — Redzi, mani moca reimatisms, tāpēc nevarēju doties nekādos tālos sirojumos, bet tirgotāji, blēža gabali, tuvākajam lielceļam met līkumu. Pats pēdējais laiks, lai manus pienākumus uzņemas kāds jaunāks gados.

— Dārgais tēv, — jauneklis dedzīgi atsaucās, — es jums zvēru pie visa, kas vien ir pasaulē, ka labprāt uzņemšos jūsu pienākumus, pildīšu tos godīgi, pēc vislabākās sirdsapziņas un ar vislielāko pieklājību!

— Cik tālu tu tiksi ar pieklājību, to es nezinu, — vecais greizi nesmīnēja. — Tiesa, es pats mēdzu nolaist no kājas tikai tos, kas spirinājās pretī, bet klanīties, dēliņ, es neesmu klanījies nevienam; zini, tas kaut kā nesaderas ar mūsu nodarbošanos.

— Un kāda ir jūsu nodarbošanās, dārgais tēv?

— Laupīšana, — atbildēja vecais Neģēlio un nomira.

Un tā jaunais Neģēlio palika viens kā pirksts visā plašā pasaulē, līdz sirds dziļumiem satriekts tiklab par tēva nāvi, kā par to, ka apzvērējis tēvam kļūt par laupītāju.

Pēc trim dienām pie viņa ienāca tas pats pinkainais kalps Vinceks un paziņoja, ka nu vairs neesot ko ēst, tāpēc pēdējais laiks iet sava tēva pēdās.

— Dārgais Vincek, — jaunais Neģēlio žēli apvaicājās, — vai nevar kaut kādi iztikt bez tā?

— Iztiksim bez muldēšanas! — strupi atcirta nepieklājīgais Vinceks. — Te tev, kundziņ, neviens klosternieks nenesīs klāt ceptus baložus. Kas grib ēst, tam jāstrādā.

Tad jaunais Neģēlio paņēma vislabākās pistoles, uzsēdās zirgā un aizjāja līdz Batoņovicu lielceļam. Tur viņš noslēpās un gaidīja, vai nebrauks garām kāds tirgotājs, ko varētu aplaupīt. Un patiešām, pēc dažām stundām parādījās kāds audeklu uzpircējs, kurš veda savus audeklus uz Trutnovu.

Jaunais Neģēlio iznāca no paslēptuves un dziļi palocījās. Uzpircējs nobrīnījās, ka viņu sveicina tāds skaists jauneklis, bet arī palocījās un

sacīja:

— Labvakar, jaunskungs!

Neģēlio paspēra soli tuvāk un atkal palocījās.

— Piedodiet, — viņš saldā balsī sacīja. — Ceru, ka netraucēju jūs?

— Ak tu jēziņ, protams, ne, — uzpircējs atbildēja. — Ar ko varu jums pakalpot?

— Es jūs lūdzu no visas sirds, nebaidieties, — Neģēlio turpināja. — Es esmu briesmīgais laupītājs Neģēlio no mežonīgajiem Brendu kalniem.

Uzpircējs bija slīpēts vīrs un nesabijās ne par naga melnumu.

— Ko jūs sakāt, — viņš jautri atsaucās, — tad mēs esam kolēģi. Es arī esmu laupītājs, asinskārais Nekrietnello no Kostelecas. Vai tad jūs mani nepazīstat?

— Man nav tas gods, — Neģēlio samulsa. — Es, kolēģa kungs, esmu te pirmo reizi. Nupat kā mantoju sava godātā tēva uzņēmumu.

— Ahā, — noteica Nekrietnello, — tad jūs esat vecā Brendu Neģēlio mantinieks. Tā ir sena, plaši izdaudzināta

laupītāju firma. Ļoti solīds uzņēmums, Neģēlio kungs. Apsveicu jūs! Bet jums jāzina, ka es biju tuvs draugs jūsu nelaiķim tētiņam. Kādreiz mēs šeit sastapāmies, un viņš man teica: «Paklau, asinskārais Nekrietnello, tā kā mēs esam kaimiņi un kolēģi, tad sadalīsim mūsu ietekmes sfēras godīgi. Lielceļš no Kostelecas līdz Trutnovai būs tavs, un tur laupīsi tikai tu viens.» Tā viņš sacīja, un mēs sitām viens otram saujā.

— Tūkstoškārt lūdzu piedošanu, — jaunais Neģēlio atvainojās, — es, nudien, nezināju, ka tas ir jūsu iecirknis. Man ārkārtīgi

nepatīkami, ka esmu te iespēris kāju.

— Nu, pirmo reizi var piedot, — slīpētais uzpircējs teica. — Bet jūsu godātais tētiņš sacīja vēl tā: «Zini, asinskārais Nekrietnello, ja kāds no maniem ļaudīm iespers kāju tavā iecirknī, tad tu vari atņemt viņam pistoles, cepuri un kamzoli, lai viņš atceras, ka tas ir tavs lielceļš.» Tie bija jūsu vecā tēva vārdi, un tad mēs sitām viens otram saujā.

— Ja nu tā, — teica jaunais Neģēlio, — tad esmu spiests jūs pazemīgi lūgt, lai jūs pieņemiet šīs manas ar sudrabu izrotātās pistoles, cepuri ar īstu strausa spalvu un mēteli no angļu samta par piemiņu un manas dziļās cieņas pierādījumu, kā arī par apliecinājumu, ka ļoti nožēloju, ka esmu sagādājis jums nepatikšanas.

— Labi, — atbildēja tā saucamais Nekrietnello, — dod šurp savas panckas! Bet citreiz lai es tevi te neredzētu, sprukstiņi Nū, bēri! Ar to dieviņu, Neģēlio kungs!

— Lai dievs jūs apsvētī, cēlsirdīgais un tēvišķīgais kolēģi! — nosauca viņam nopakaļ jaunais Neģēlio un atgriezās Brendu kalnos ne vien bez laupījuma, bet arī bez kamzoļa. Kalps Vinceks viņu pamatīgi izbāra un piekodināja stingri jo stingri, lai nākamo reizi nosit un aplaupa pirmo, kas pagadās ceļā.

Un tā otrā dienā jaunais Neģēlio, apjozies ar tievu zoben- tiņu, stāvēja pie lielceļa, kas ved uz Zbečniku. Pēc kāda laiciņa viņš ieraudzīja vezumnieku, kas veda veselu kalnu dažādu preču.

Jaunais Neģēlio iznāca no paslēptuves un uzsauca:

— Man ļoti nepatīkami, cienītais, bet diemžēl esmu spiests jūs nodurt. Lūdzu sagatavoties uz miršanu un labi ātri noskaitīt lūgšanu.

Vezumnieks nokrita uz ceļiem, skaitīja lūgšanu un lauzīja galvu, kā izkulties no šīs ķibeles. Skaitīja desmit reizes, skaitīja divdesmit, bet nekas derīgs neiešāvās prātā.

— Nu, kas ir, — uzsauca jaunais Neģēlio, izlikdamies visai bargs, — vai esat sagatavojies?

— Kur nu dieviņ! — vezumnieks, zobus klabinādams, atbildēja. — Es taču esmu briesmīgi liels grēcinieks — trīsdesmit gadus neesmu bijis baznīcā, esmu lādējies un zaimojis dievu, spēlējis kārtis un grēkojis ik uz soļa. Ja es varētu Policē izsūdzēt grēkus, tad varbūt dievs par mani iežēlotos un nesūtītu manu dvēseli uz elli. Zināt ko? Es viens divi nobraukšu līdz Policei, izsūdzēšu grēkus, atgriezīšos, un tad varēsiet durt mani nost.

— Labi, — Neģēlio piekrita, — tikmēr es pagaidīšu pie vezuma.

— Norunāts, — vezumnieks atsaucās, — tikai, lūdzami, aizdodiet man savu zirgu, lai es labi drīz varu būt atpakaļ.

Pieklājīgais Neģēlio piekrita arī šoreiz. Vezumnieks uzsēdās viņa zirgā un aizjāja, bet Neģēlio izjūdza viņa zirgus un palaida tos paganīties pļaviņā. Taču vezumnieks bija liels blēdis. Viņš nejāja vis

uz Polici, bet uz tuvāko krogu, kur pastāstīja, ka uz lielceļa viņu gaidot laupītājs; krogā viņš iestiprinājās, lai rastos lielāka dūša, un tad ar trim kroga- puišiem devās pie Neģēlio. Par visiem četriem viņi kārtīgi noslānīja nabaga laupītāju un aiztrieca viņu līdz pat Brendu kalniem. Tā labi audzinātais laupītājs atgriezās alā ne vien bez laupījuma, bet arī bez zirga.

Trešajā dienā Neģēlio izgāja uz lielceļa, kas ved uz Na- hodu, un sāka gaidīt, kāds laupījums kritīs rokās. Rau, kur brauc ar brezentu pārsegta ore, kurā sīktirgotājs ved uz Na- hodas tirgu piparkūku sirdis.

Jaunais Neģēlio izskrēja uz ceļa vezumam priekšā un uzkliedza:

— Padodies, labais cilvēk, es esmu laupītājs!

Tā pinkainais Vinceks bija viņu samācījis.

Sīktirgotājs apturēja zirgu, pakasīja pakausi un, pacēlis brezentu, sacīja:

— Vadzi, vecen, te ir kāds laupītāja lielskungs.

No brezenta apakšas izķepurojās resna vecene, iesprieda rokas sānos un sāka bērt kā zirņus:

— Ak tu āmrija, āmurgalva, bandīts, bezdievis, briesmonis, cilvēkēdājs, cūkcepure, čigāns, diegabikse, dauzoņa, elleskruķis, foksterjers, garnadzis, huligāns, indiānis, idiots,

jēlcepa, jefiņš, klīsteris, katordznieks, lupatu bunte, kā tu iedrošinies brukt virsū godīgiem un cienījamiem cilvēkiem?

— Piedodiet, kundze, — Neģēlio satriekts nočukstēja, — man nebija ne jausmas, ka karietē atrodas dāma.

— Un vēl kāda dāma! — vecene turpināja. — Ak tu murmulis,

mērglis, mērkaķis, negauša, nejēga, negantnieks, ok- stoņa, pirāts, pienapuika, putnu biedēklis …

— Tūkstoškārt lūdzu piedošanu, ka esmu jūs tā nobiedējis! — Neģēlio klanījās, galīgi apjucis. — Trešarmē, madam, silvuplē, pieņemiet manu visdziļāko nožēlošanu…

— Taisies, ka pazūdi no manām acīm, — cienījamā dāma brēca, — kamēr neesmu tev pateikusi, ka tu esi rupucis, riebeklis, Rinaldo Rinaldini, spertavnieks, slotas kāts, sušķis, smulis, šņabdeguns, tatārs, turks, tīģeris, utubunga, vanckars …

Jaunais Neģēlio turpinājumu vairs neklausījās, bet šāvās projām kā sadedzis un apstājās tikai Brendos, un ir tad viņam šķita, ka vējš atnes līdz viņa ausīm: — … zaķapastala, ziepju burbulis, zebiekste, žurkuģīmis, žirafe…

Jo tālāk, jo viņam klājās trakāk. Pie Ratiboržicām jaunais laupītājs apturēja zelta karieti, bet tanī sēdēja princese, turklāt tik skaista, ka Neģēlio iemīlējās viņā un paņēma tikai viņas sasmaržoto kabatas lakatiņu un to pašu ar princeses atļauju. Taču skaidrs, ka viņa banda Brendos nebija ar smaržām pieēdināma. Citreiz pie Suhoveršicām viņš satika miesnieku, kurš veda govi uz Upices kautuvi. Neģēlio gribēja miesnieku nosist, bet šis tik gauži lūdzās, lai nododot viņa tēva svētību viņa divpadsmit bārenīšiem, un vispār runāja tik žēlīgi, cēli un aizkustinoši, ka Neģēlio apraudājās, atlaida miesnieku ar visu govi un vēl iedeva divpadsmit dukātus, lai katram bērnam paliktu piemiņa no briesmīgā laupītāja. Taču blēdis miesnieks bija vecpuisis un viņam pat kaķa nebija mājās, kur nu vēl divpadsmit bērnu. īsi sakot,

ik reizi, kad Neģēlio dzīrās kādu aplaupīt, nekas neiznāca, jo to neļāva viņa pieklājība un labā audzināšana, un tā viņš neko neiemantoja, tikai pazaudēja vēl to pašu, kas viņam bija.

Tā nu viņam negāja nekādā jēgā; palīgi ar plušķaino Vin- ceku priekšgalā izklīda uz visām pusēm un ķērās pie godīga darba kā visi cilvēki; pats Vinceks iestājās par puisi Hrono- vas dzirnavās, kas stāv vēl šobaltdien aiz baznīcas. Neģēlio palika viens Brendu kalnos, laupītāju alā, cieta badu un nezināja, ko iesākt. Tad viņš atcerējās Broumovas klostera priekšnieku, kurš bija viņu mīlējis, un devās uz turieni pēc padoma.

Ieradies viņš nometās ceļos, izraudājās un izstāstīja, ka zvērējis tēvam būt par laupītāju, bet aiz labās audzināšanas un smalkajām manierēm nevar neviena ne nokaut, ne aplaupīt. Ko darīt, un kā rīkoties?

Klostera priekšnieks iešņauca divpadsmit reizes tabaku, divpadsmit reizes apdomājās un tad sacīja:

— Mīļais dēls, par to es tevi uzteicu, ka tu esi pieklājīgs un laipns pret citiem cilvēkiem, bet par laupītāju būt tu nevari, jo, pirmkārt, tas

ir nāves grēks, otrkārt, tu šo amatu neproti. Taču, lai izpildītu tēvam doto solījumu, tu arī turpmāk patukšosi cilvēkiem kabatas, tikai godīgā kārtā. Tu kļūsi par ceļa nodevu ievācēju. Gaidīsi, kamēr parādīsies kāds braucējs, apturēsi to un iekasēsi divus kreicerus ceļa nodevu. Saproti? Un, piekopdams šādu amatu, tu varēsi būt laipns un pieklājīgs, kāds tu vēlies un proti būt.

Klostera priekšnieks aizrakstīja apriņķa priekšniekam uz Trutnovu un lūdza, lai jaunajam Neģēlio piešķirot ceļa nodevu iekasētāja vietu. Ar šo vēstuli Neģēlio devās uz Trutnovu un no turienes uz Zalesji par ceļa nodevu ievācēju. Tā pieklājīgais laupītājs dabūja labu amatu, visā pieklājībā apturēja ratus un karietes un iekasēja divus kreicerus no braucēja.

Pēc daudziem daudziem gadiem Broumovas klostera priekšnieks sadomāja braukt uz Upici pie turienes amata brāļa. Viņš jau iepriekš ar patiku domāja, kā Zalesjes muitas punktā sastaps pieklājīgo Neģēlio un apvaicāsies, kā viņam klājas. Un patiešām pie aizkārtnes viņu apturēja ūsains tēvainis — tas bija pats Neģēlio — un, kaut ko purpinādams, pastiepa roku.

Klostera priekšnieks pasniedzās uz kabatas pusi, bet, tā kā viņš bija diezgan resns, tad viņam vajadzēja ar vienu roku pieturēt vēderu, lai varētu otiu iebāzt bikšu kabatā; pagāja labs brītiņš, kamēr sameklēja naudu.

Bet Neģēlio pēkšņi uzbrēca rupjā balsī:

— Nu, vai būs vai ne? Cik ilgi man vajadzēs gaidīt, kamēr dabūšu tos nožēlojamos divus kreicerus?

Klostera priekšnieks, rakņādamies pa maciņu, atbildēja:

— Man nav neviena kreicera, mīļais draugs; esiet tik laipns un samainiet man desmitnieku.

— Brauciet ratā! — atkliedza Neģēlio. — Ja jums nav naudas, kāds velns jūs dīda un liek dauzīties apkārt? Vai nu dodiet divus kreicerus, vai grieziet ilksis uz otru pusi!

— Neģēlio, Neģēlio, — klostera priekšnieks apbēdināts izsaucās, — vai tad tu mani nepazīsti? Kur palikusi tava pieklājība?

Neģēlio apmulsa, jo tikai tagad pazina klostera priekšnieku. Viņš tikko noturējās, neizteicis kādu rupjību, bet savaldījās un atbildēja:

— Nebrīnieties, jūsu godība, ka esmu kļuvis nepieklājīgs. Vai kāds kaut kur ir redzējis naktssargu, sētnieku vai nodokļu piedzinēju, kurš nebūtu mazliet rupjš?

— Tev taisnība, — klostera priekšnieks piekrita, — tādu neviens nekur nav redzējis.

— Reče nu, — Neģēlio noņurdēja. — Nu, tad lasieties pie visiem velniem!

Tā beidzās pasaka par pieklājīgo laupītāju; droši vien viņš pats jau sen miris, bet viņa pēcnācējus jūs sastapsiet daudzās jo daudzās vietās

un amatos. Viņus viegli pazīt, jo viņiem ļoti liela kāre kādu izbārt un izsunīt bez sevišķa iemesla. Un tas nu nepavisam nav labi!

LIELĀ PASAKA PAR KAĶIEM

KĀ KARALIS NOPIRKA KAĶI

Šķelmju zemē valdīja kāds karalis, un jāsaka, valdīja laimīgi, jo viņa pavalstnieki viņam no laba prāta un ar prieku klausīja, kā tam arī jābūt. Tikai viens viņam neklausīja, un tā bija viņa vienīgā meitiņa, mazā princesīte.

Karalis bija viņai stingri piekodinājis, ka uz pils kāpnēm nedrīkst rotaļāties ar bumbu, bet kur nu! Kādu dienu viņas auklei gadījās iesnausties, un princesīte tūliņ ar bumbu bija ārā uz kāpnēm, bet vai nu dievs bija gribējis viņu sodīt, vai velns aizspēris kāju priekšā, tikai princesīte pakrita un nodauzīja celi. Viņa atsēdās uz kāpnēm un raudāja — ja viņa nebūtu princese, tad mēs ar mierīgu sirdsapziņu varētu teikt, ka viņa brēca pilnā kaklā. Skaidrs, ka tūliņ saskrēja visas galma dāmas ar kristāla mazgājamām bļodām un zīda pār- saitēm, desmit karaļa ārsti, trīs galma kapelāni, bet neviens nevarēja atbrīvot princesi no sāpēm.

Tobrīd pilij steberēja garām kāda veca sieviņa un, izdzirdējusi princesi raudam, pienāca pie viņas, atsēdās blakus un laipni sacīja:

— Neraudiet taču, princesīt. Kā būtu, ja es jums atnestu kādu zvēru: acis viņam kā zaļi smaragdi, kurus neviens nevar nozagt, ūsas viņam šitik garas, un tomēr viņš nav cilvēks; kažoks met dzirksteles un tomēr nesadeg, kājās zīda

zeķītes, kas nekad nenoplīst, sešpadsmit kabatiņās sešpadsmit nažu, ar kuriem tomēr nevar pats sev gaļu sagriezt. Tad taču jūs vairs neraudātu, vai ne?

Princesīte paskatījās uz večiņu, no vienas zilās acs viņai vēl ritēja asara, bet otra jau priekā smaidīja.

— Bet, vecmāmiņ, — viņa teica, — tāda zvēra taču pasaulē nav.

— Ir gan, — večiņa atbildēja, — un, ja man karalis dos, ko es prasīšu, tad es jums šo zvēru atnesīšu.

To teikusi, viņa lēnītēm devās tālāk.

Princese palika sēžam uz kāpnēm, taču vairs neraudāja, foet prātoja, kas tas varētu būt par zvēru. Tad viņai kļuva žēl, ka viņai šī zvēra nav, ka vecmāmiņa to nekad neatnesīs, un viņa atkal sāka klusu raudāt. Taču karalis bija skatījies ārā pa logu, lai uzzinātu, kas princesei noticis, un bija visu redzējis un dzirdējis. Noskatījies, ka večiņa princesi tik jauki nomierina, viņš apsēdās atkal uz troņa starp saviem ministriem un padomdevējiem, bet domas par dīvaino zvēru nedeva viņam miera. «Acis kā zaļi smaragdi, kurus neviens nevar nozagt,» viņš domās atkārtoja, «šitik garas ūsas, un tomēr nav cilvēks,

kažoks met dzirksteles un tomēr nesadeg, kājās zīda zeķītes, kas nekad nenoplīst, sešpadsmit kabatiņās sešpadsmit nažu, ar kuriem tomēr nevar pats sev gaļu sagriezt. Kas tas ir?»

Kad ministri redzēja, ka viņu karalis groza galvu, kaut ko čukst, ar rokām rāda sev zem deguna milzīgas ūsas, tad nevarēja aptvert, kas ar viņu noticis, kamēr beidzot vecais kanclers saņēma dūšu un apvaicājās karalim pēc iemesla.

— Es lauzu galvu, kas tas ir par zvēru, — karalis atbildēja, — kam acis kā zaļi smaragdi, kurus neviens nevar nozagt, šitik garas ūsas un tomēr nav cilvēks, kažoks met dzirksteles un tomēr nesadeg, kājās zīda zeķītes, kas nekad nenoplīst, sešpadsmit kabatiņās sešpadsmit nažu, ar kuriem tomēr nevar pats sev gaļu sagriezt. Kas tas ir?

Tagad nu ministri un padomdevēji sēdēja, grozīja galvas, rādīja ar rokām sev zem deguna milzu ūsas, bet neviens^ nevarēja iedomāties, kas tas ir par zvēru. Beidzot vecais kanclers atbildēja visu vietā to pašu, ko princese bija teikusi večiņai:

— Karali, tāda zvēra pasaulē nav.

Taču karalis nelikās mierā un sūtīja večiņai pakaļ visātrāko kurjeru. Tas auļoja tā, ka dzirksteles šķilās zem zirga pakaviem, bet panāca večiņu tikai tad, kad tā jau sēdēja, savas būdiņas priekšā.

— Vecmāmuļ, — kurjers, zirgā sēdēdams, uzsauca, — mūsu kungs un karalis grib dabūt to zvēru.

— Viņš dabūs, ko grib, — večiņa atbildēja, — ja dos man tik daudz dālderu, cik vistīrākā sudraba saiet zem viņa mātes aubītes.

Kurjers drāzās atpakaļ uz pili tā, ka putekļu mākonis vēr- pās līdz debesīm.

— Kungs un karali, — viņš sauca, — večiņa dos to zvēru*r* ja dabūs no jums tik daudz dālderu, cik vistīrākā sudraba saiet zem jūsu mātes aubītes.

— Tas nebūs daudz, — karalis sacīja, zvērēja vislielāko zvērestu, ka maksās večiņai prasīto, un devās pie savas mātes.

— Māmiņ, — viņš sacīja, — mēs gaidām viesus. Uzlieciet to vismazāko no savām skaistajām aubītēm, lai tā tikko apsedz jūsu matu mezglu.

Karaļa māte izdarīja, kā dēls bija vēlējies.

Otrā dienā večiņa ieradās pilī, nesdama uz muguras grozu, kas bija glīti pārsiets ar lakatu. Lielajā zālē jau sēdēja karalis, viņa māte un mazā princesīte; arī visi ministri, slepenie un parastie padomnieki un karavadoņi gaidīja, elpu aizturējuši. Večiņa lēni lēni raisīja lakatu nost, pats karalis nokāpa no troņa, lai aplūkotu zvēru tuvumā. Beidzot viņa no-

ņēma lakatu, no groza izlēca melns kaķis un, ka lingas; sviests, mirklī bija augšā uz troņa.

— Bet, vecmāmuļ, — karalis vīlies iesaucās, — jūs esat. mūs piemānījusi! Tas ir tikai kaķis!

Večiņa iesprieda rokas sānos.

— Es jūs esot piemānījusi? Tad skatieties, — viņa teicar norādot uz kaķi, kas joprojām sēdēja uz troņa, pie kam viņa acis zaļi spulgoja. — Vai viņa acis nav viskošākie smaragdi? Un tos, kungs un karali, neviens nenozags. Un kas par milzu ūsām, un tomēr cilvēks viņš nav.

— Bet kažoks viņam melns un nemet dzirksteles, — karalis iebilda.

— Pagaidiet vien, — večiņa atteica un noglaudīja kaķi pret spalvu. Tūliņ varēja redzēt, ka sprakšķēdamas uzliesmo elektriskas dzirkstelītes. — Un kājiņās viņam zīda zeķītes, — večiņa turpināja. — Pat princese nevar tik klusu paskriet,, arī tad, ja noautu basas kājas un tipinātu uz pirkstgaliem.

— Tiktāl būtu labi, — karalis piekrita, — bet viņam nav nevienas kabatas, kur nu vēl sešpadsmit nažu.

— Kabatiņas viņam ir pie ķepām, — večiņa atbildēja, — un katrā kabatiņā ass un līks nazis. Saskaitiet, vai ir visi. sešpadsmit.

Karalis pamāja vecajam kancleram, lai tas saskaita. Kanclers pieliecās un saķēra kaķi aiz kājas, bet tas nošņācās un iecirta ar ķepu kancleram sejā.

Kanclers izslējās, piespiedis roku pie acs, un sacīja:

— Man ir vāja redze, kungs un karali, bet liekas, šo nažu ir daudz. Par četriem jau es pārliecinājos.

Karalis pamāja pirmajam kambarkungam, lai tas saskaita pārējos. Tas saķēra kaķi, bet tūliņ uzslējās, tumši pietvīcis, un teica, piespiedis roku pie deguna:

— Kungs un karali, par divpadsmit varam būt droši. Es nupat saskaitīju astoņus.

Tad karalis pamāja augstākajam padomdevējam, lai tas saskaita atlikušos, bet, līdzko šis godājamais kungs pieliecās pie kaķa, tā tūliņ atsprāga, zodu glaudīdams, un sacīja:

— Patiešām sešpadsmit, kungs un karali. Es saskaitīju pēdējos četrus.

— Ko tad nu vairs, — karalis nopūtās, — jāpērk vien būs. Bet jūs gan esat liela šķelme, vecmāmuļ, tas ir tiešām tiesa!

Cits nekas neatlika, vajadzēja izbērt uz galda sudraba dālderus; karalis noņēma mātei no galvas aubīti un uzlika to uz dālderiem. Aubīte bija tik maziņa, ka tikko apsedza piecus dālderus.

— Te jums ir jūsu pieci dālderi, vecmāmuļ, un ejiet savu ceļu, — karalis noteica priecīgs, ka tik lēti ticis vaļā.

Taču večiņa grozīja galvu un sacīja:

— Dodiet man tik daudz dālderu, cik tīra sudraba saiet zem jūsu mātes aubītes.

— Jūs taču pati redzat, — karalis sašuta, — ka zem aubītes var palikt tikai piecus sudraba dālderus.

Večiņa paņēma aubīti, izgludināja, pagrozīja uz plaukstas un klusu teica:

— Es domāju, kungs un karali, ka vistīrākais sudrabs pasaulē ir jūsu mātes sudraba mati.

Karalis paskatījās uz večiņu, paskatījās uz savu māti un klusu

atbildēja:

— Jums taisnība, vecmāmuļ.

Tad večiņa uzlika aubīti glīti uz karaļa mātes galvas, noglāstīja viņas sudrabotos matus un sacīja:

— Jums, kungs un karali, jādod man tik daudz dālderu, cik sudraba matu ir zem jūsu mātes aubītes.

Karalis pabrīnījās, karalis sarauca pieri, karalis beidzot pasmējās un teica:

— Jūs tomēr esat rūdīta šķelme, vecmāmuļ!

Zvērests paliek zvērests, bērni, tāpēc karalim bija jāmaksā, cik večiņa gribēja. Viņš palūdza savu māti apsēsties un pavēlēja galvenajam grāmatvedim, lai saskaita visus sudraba matus zem mātes aubītes. Grāmatvedis skaitīja, skaitīja, karaļa māte klusu un rāmi sēdēja, bet vecam cilvēkam miegs vienmēr tuvu, tāpēc viņa drīz vien iesnaudās.

Kamēr viņa snauda, galvenais grāmatvedis skaitīja matu. pēc mata un patlaban bija noskaitījis pirmo tūkstoti, bet netīšām stiprāk pavilka pēdējo matu, un karaļa māte pamodās.

— Kāpēc jūs mani modināt? — viņa iesaucās. — Es nupat sapnī skaidri redzēju, ka mūsu valsts robežai pārbrauca, pāri nākamais karalis!

Večiņa sarāvās.

— Ai! — viņai paspruka. — Nupat brauc pāri robežai mans mazdēls, kurš turpmāk dzīvos pie manis.

Karalis viņā neklausījās, bet uzsauca:

— No kurienes ieradīsies nākamais karalis, māmiņ, nekāda karaļa galma?

— To es nezinu, — karaļa māte atbildēja. — Tieši tai brīdī mani uzmodināja.

Galvenais grāmatvedis skaitīja tālāk, un karaļa māte atkal iesnaudās. Viņš skaitīja, skaitīja, sasniedza otro tūkstoti, te roka viņam notrīcēja un viņš stiprāk parāva pēdējo matu.

— Ak jūs nemiera gari! — karaļa māte iesaucās. — Atkal uzmodinājāt mani! Es nupat sapņoju, ka nākamo karali atvedīs pie mums šis melnais kaķis.

— Ejiet nu, māmiņ, vai to kāds dzirdējis, ka kaķis atved pilī karali?

— Es jums saku, tā tas būs, — karaļa māte atbildēja,. — un nu ļaujiet man beidzot izgulēties!

Viņa no jauna iemiga, un galvenais grāmatvedis skaitīja tālāk. Kad viņš bija noskaitījis trešo tūkstoti, viņam roka nodrebēja un viņš neviļus parāva pēdējo matu stingrāk.

— Ak jūs nerimšas! — karaļa māte dusmojās. — Neparko neļauj vecai sievai nosnausties! Es nupat kā redzēju sapnī, ka jaunais karalis

ieradās pie mums ar visu savu namu.

— Piedodiet, māmiņ, bet tas nu gan nevar notikt, — karalis pretojās. — Kā tad viņš var atvest līdzi veselu karaļa pili?

— Nerunā niekus, dēls, — māte viņu sabāra. — Cilvēks nekad nevar zināt, kas notiks nākotnē.

— Pareizi, — večiņa māja ar galvu, — jūsu māmiņai pilnīga taisnība. Manam nelaiķa vīram, lai viņam vieglas smiltis, čigāniete kādreiz pareģoja: «Tavu māju aprīs gailis.» Vīrs, nabadziņš, tikai pasmējās un atbildēja: «Tas nekad nevar notikt, čigāniet.» Taisni tāpat kā jūs, kungs un karali.

— Nu un tad? — karalis saspringti jautāja. — Tas taču nebija tiesa?

Večiņa sāka slaucīt asaras.

— Kā nu ne, kādu dienu atskrēja sarkanais gailis un visa mūsu māja nodega. Mans nelaimīgais vīrs staigāja, kā galvu pazaudējis, un tikai daudzināja: «Čigānietei taisnība, čigānietei taisnība.» Nu jau viņš atdusas tepat divdesmito gadu.

Viņa sāka raudāt, karaļa māte apskāva viņu, glāstīja un runāja:

— Rimstieties, vecmāmiņ, citādi man ari būs jāraud.

Karalis gribēja viņu iepriecināt un stājās pie naudas skaitīšanas. Viņš meta uz galda dālderi pēc dāldera un noskaitīja veselus trīs tūkstošus, tikpat daudz, cik sudraba matu bija zem viņa mātes aubītes.

— Saņemiet savus dālderus, vecmāmuļ, — viņš sacīja, — un lai jums labi klājas. Ar jums ielaižoties, drīz var izputēt.

Večiņa sāka smieties, visi smējās līdzi un skatījās, kā viņa bāž dālderus makā. Kur nu makā tādu gūzmu sabāzīs! Vajadzēja likt lietā grozu, un arī to piebēra pilnu līdz malām, tā ka viņa nevarēja to pakustināt. Pats karalis un divi karavadoņi palīdzēja viņai to uzcelt uz muguras, tad viņa visiem glīti palocījās, atvadījās no karaļa mātes un vēl atskatījās, lai uzmestu aci savam melnajam Murkatam, bet no tā nebija ne vēsts. Večiņa grozījās uz visām pusēm, sauca gan pincīti, gan mincīti, bet, kā nekā, tā nekā. Taču aiz troņa rēgojās divas kājiņas. Večiņa uz pirkstgaliem aiztipināja aiz troņa un ieraudzīja, ka princese kaktiņā aizmigusi, Murkata guļ viņai klēpī un omulīgi maļ savas dzirnas. Viņa iebāza roku kabatā, izvilka dālderi un iespieda princesei saujā; viņa rūgti maldījās, ja domāja to atstāt par piemiņu, jo, līdzko princese pamodās, atrada klēpī kaķi un saujā dālderi, tā tūliņ paņēma kaķi uz rokas un devās taisnā ceļā uz saldējumu kiosku panašķēties. Bet varbūt večiņa to jau bija paredzējusi.

Kamēr princese gulēja, večiņa jau sen bija sasniegusi savas mājas, priecādamās, ka atnesusi tik daudz naudas un nodevusi Murkatu labās rokās, bet visvairāk priecādamās par to, ka nupat ormanis pārvedis no kaimiņu valsts viņas mazdēlu Vašeku.

Kā jūs jau zināt, kaķa īstais vārds bija Murkata, bet princese sauca viņu visādos vārdos: pincis, mincis, minka, murka, mūris, runčuks, minčuks, miksis, mika — tas pierāda, ka viņa kaķi ļoti mīlēja. Līdzko no rīta viņa atvēra acis, tā pirmo ieraudzīja savu minčuku uz gultas segas: Murkata, sliņķis, gulēja un murrāja, izlikdamies, ka nodevies nopietnam darbam. Abi tūliņ ķērās pie mazgāšanās, kaķis mazgājās daudz pamatīgāk nekā princese, lai arī tikai ar ķepu un mēli; viņš arī vēl tad bija tīrs, kad princese sen jau bija no- triepusies no galvas līdz kājām, kā tas bērniem bieži gadās. Visumā Murkata bija tāds pats kā visi kaķi, vienīgā atšķirība bija tā, ka viņš labprāt sēdēja un snauda uz karaļa troņa, ko citi kaķi nemēdz darīt. Varbūt viņš atcerējās, ka viņa sencis lauva ir visu zvēru karalis, varbūt tikai izlikās, ka kaut ko atcerētos, taču, līdzko kāda pele pabāza galvu ārā no alas, Murkata vienā lēcienā bija tai klāt, nogrāba un lepni nolika pie troņa, nelikdamies ne zinis, ka ap to sapulcējušies visai cienīgi un slaveni galminieki.

Reiz karalim vajadzēja izšķirt divu dižciltīgu galminieku strīdu. Abi stāvēja pie troņa un ķildojās nešpetnā kārtā. Paša lielākā trača vidū ienāca Murkata, nolika pie troņa noķerto peli un lepni gaidīja uzslavu. Pirmais galminieks nelikās kaķi redzot, otrais noliecās un noglaudīja Murkatu. «Ahā,» karalis klusībā nodomāja, «tas ir taisnīgs cilvēks, viņš atzīst arī cita nopelnus.» Un vēlāk izrādījās, ka tā tas ir.

Karaļa pilī bija divi suņi — Bobis un Tobis. Kad viņi pirmo reizi ieraudzīja Murkatu snaužam uz sliekšņa, tad saskatījās, it kā gribētu sacīt: «Paklau, kolēģi, tas nav no mūsējo sugas,» — un kā norunājuši bruka Murkatam virsū. Kaķis atlēca pie sienas un izbužināja asti tā, ka tā izskatījās kupla kā slota. Būtu suņi bijuši gudrāki, tad būtu sapratuši, ko tas nozīmē, bet viņi bija muļķi un gribēja kaķi apostīt. Pirmais pienāca Bobis, bet tūliņ dabūja tādu cirtienu pa degunu, ka iekaucās, ierāva asti kājstarpē un laidās lapās. Viņš tā loba, ka veselu stundu nekādi nevarēja apstāties un vēl divas dienas trīcēja aiz bailēm kā apšu lapa.

Arī Tobis sabijās, bet centās to neizrādīt.

— Klausies, tu kausli, — viņš sacīja, — ar mani labāk neielaidies: es protu tā riet, ka pat mēness debesīs nobīstas no manis. — Un par pierādījumu viņš sāka tik stipri riet, ka visiem namiem pat veselas jūdzes atstatumā saplaisāja logu rūtis.

Murkata nepamirkšķināja ne aci un, kad Tobis bija beidzis riet, sacīja:

— Nūjā, aurot jau tu māki, bet, kad es sākšu šņākt, tad visām čūskām asinis aiz bailēm sastings dzīslās. — Un viņš šņāca tik briesmīgi, ka Tobim šausmās visas spalvas saslējās stāvus.

Mazliet attapies, viņš atsāka:

— Šņākšana jau nav nekāds varoņdarbs, bet paskaties, kā es protu skriet! — Un, iekams kaķis atjēdzās, suns bija jau apskrējis apkārt visai pilij, turklāt tik ātri, ka pat pilij apreiba galva noskatoties.

Murkata brīnījās ne mazumu, tikai neko neizrādīja.

— Tagad es vismaz zinu, kā tu bēgsi no manis, taču, ja man uzbruktu kāds tūkstoškārt stiprāks par tevi, tad es no viņa paglābtos tā, — un kaķis ar trim lēcieniem bija augšā smuidra koka galotnē, — tik augstu, ka Tobim uzmācās jūras slimība nolūkojoties.

Mazliet atjēdzies, viņš sacīja:

— Tas viss ir teicami, tikai īsts suns gan nekāpelē pa kokiem. Ja vēlies zināt, ko es varu, tad klausies: man ir lielisks deguns, un es saožu, ka mūsu kaimiņvalsts karaliene cep pusdienās baložus un ka mums būs vakariņās cepta zoss.

Kaķis paslepus ostīja gaisu, bet neko nesaoda un brīnījās par suņa labo degunu, kaut arī neizrādīja neko.

— Ak, — viņš sacīja, — tas ir nieks pret manām ausīm: es dzirdu, ka mūsu karalienei nupat nokrita uz grīdas adāmā adata un ka pēc stundas ceturkšņa kaimiņu karaļvalstī iezvanīs pusdienas.

Par to savukārt brīnījās Tobis, tomēr negribēja atzīties, un sacīja:

— Zini ko? Neriesim vairs viens uz otru. Nebīsties no manis un kāp zemē.

— Es nepavisam nebīstos no tevis, — Murkata atbildēja, — bet zini ko? Nebīsties no manis un kāp augšā kokā.

— Es kāptu labprāt, — Tobis atteica, — bet vispirms tev par draudzības zīmi jāpaluncina aste, kā mēs, suņi, to darām. — Un viņš tik ātri vicināja asti, ka vējš vien svilpoja gar ausīm.

Murkata paslepus mēģināja to izdarīt, taču tas neizdevās, un nav arī brīnums, jo tā māksla piešķirta tikai suņiem kopš pasaules radīšanas. Taču, lai viņu neturētu par gļēvuli, kaķis nokāpa no koka un pienāca pie suņa.

— Kad mums, kaķiem, nav nekas ļauns prātā, — viņš sacīja, — tad mēs murrājam. Redzi, tas notiek tā. Un nu pa- murrā aiz draudzības pret mani.

Tobis pamēģināja, bet kur nu! Iznāca tāda rēkšana, ka viņš pats sakaunējās.

— Nāc, — viņš aši uzsauca, — iesim pie vārtiem un aprie- sim cilvēkus. Es tev saku, tā ir neiedomājami suniska izprieca!

— Manuprāt, tas man neizdosies, — Murkata kautri piezīmēja. — Ja tev nav iebildumu, uzrāpsimies labāk uz jumta un noskatīsimies uz visiem no augšas.

— Piedošanu, — Tobis apmulsis sacīja, — kad esmu pārāk augstu, man uznāk tāds kā apdullums. Labāk iesim zaķus patrenkāt.

— Zaķus trenkāt es nevaru, — Murkata atzinās, — man nav

piemērotu kāju. Toties, ja tu nāktu man līdzi, es tev parādītu koku, kurā mēs varam putnus ķert.

Tobis mirkli skumji pārdomāja visu.

— Nē, Murkata, no tā nekas neiznāks, — viņš beidzot teica. — Zini ko? Es palikšu suns mežā un uz ielas, un tu kaķis kokos un uz jumta, taču te pilī mēs vairs nebūsim suns un kaķis, bet labi draugi.

Tā arī notika, un abi tā sadraudzējās, ka viens no otra aizņēmās dažu labu paradumu. Murkata iemācījās tecēt līdzi princesei kā sunītis, bet Tobis, noskatījies, kā Murkata nes pie karaļa troņa jjeles, varen uzpūtīgi nesa kaulus, ko bija izracis atkritumu kaudzē vai atradis uz ielas. Protams, ka viņu par to nebūt tik silti neuzteica kā kaķi par pelēm.

Kādreiz vēlu naktī Tobis gulēja savā būdā; jums jāzina, bērni, ka tādam karaļa sunim būda ir no ciedriem un sarkankoka. Viņš nupat kā sapņoja, ka ķer zaķi, un ķepas viņam miegā raustījās. Te viņš sajuta vieglu sitienu pa degunu.

— Au, — viņš uztrūkās no miega, — au, kas te ir?

— Tss, — čukstēja labi pazīstama balss. Tobis pazina Murkatu, tas bija melnāks par nakti, tikai zaļās acis gudri un. satraukti mirdzēja. — Es sēdēju uz jumta, — Murkata čukstot stāstīja, — un daudz ko pārdomāju, kā esmu paradis, te uzreiz — tu jau zini, cik labi es dzirdu, — karaļa dārzā kaut kur tālu atskan soļi.

— Au, — ierējās Tobis.

— Kuš, — iešņācās Murkata. — Es deru, Tobi, ka tas ir kāds ļaundaris. Zini ko? Notversim viņu!

— Jā, jā, — suns iekaisis rēja, — skriesim viņu meklēt! — Un abi tūliņ devās iekšā dārzā. Nakts bija melna kā piķis, kā darva. Tobis gribēja steigties pa priekšu, bet tumsā neko nevarēja saredzēt un klupa ik uz soļa.

— Murkata, — viņš bailīgi čukstēja, — es neredzu pat soļa atstatumā.

— Es redzu nakti tikpat labi kā dienu, — Murkata atbildēja. — Ļauj man iet pirmajam un seko man pēc ožas.

Tā viņi arī darīja.

— Oho! — Tobis pēkšņi iesaucās. — Es saožu pēdas. — Degunu pie zemes piespiedis, viņš tā steidzās uz priekšu, it kā visu skaidri redzētu, un Murkata viņam sekoja.

— Tss! — Murkata iešņācās. — Es viņu skaidri redzu. Viņš ir tev taisni priekšā.

— Ahā, — Tobis ierējās skaļā balsī, — rrr, rrr, rrrupuci! Au, au, au! Rrr, drrraņķi! Vau, vau, vau, negausi! Rrr, rrr, grramšķi! Rrr, rrr, garrnadzi! Kamp viņu, plēs viņu, grrāb viņu ciet! Atbrrauki piedurrrknes un rrauj viņu gabalos! Au, au, au!

Zaglis šausmīgi pārbijās un metās bēgt. Tobis dzinās pakaļ, koda

stilbos, plēsa bikses, pavēlās zem kājām, tā ka zaglis pakrita, un iekoda viņam ausī. Zaglis tikko paspēja

uzsprukt kokā. Taču nu bija Murkatas kārta. Viņš uzskrēja pakaļ, uzlēca zaglim uz skausta, koda, skrāpēja, plēsa un kapāja ar nagiem, cik jaudas.

— Pff, — viņš sprausloja un šņāca, — nossitīššu, nomuš- šīšu, saplēssīšu drissku drisskās!

— Au, au, — Tobis apakšā rēja aizraudamies, — kod viņu, plēs viņu, tēs viņu, grāb viņu, kamp viņu, vau, vau, vau!

— Es padodos! — zaglis nāves bailēs sauca, novēlās no koka kā pupu kūlis, nokrita ceļos, pacēla rokas gaisā un lūdzās: — Nenonāvējiet mani, es taču padodos! Vediet mani, uz kurieni gribat!

Viņi devās atpakaļ: vispirms Murkata, izslējis asti gaisā kā zobenu, tad zaglis ar paceltām rokām un aiz viņa Tobis.

Pusceļā viņus satika pils sardze ar lukturiem, jo lielais tracis- bija visus uzmodinājis. Murkata un Tobis kā uzvarētāji ieveda savu gūstekni pilī. Pat karalis un karaliene bija pamodušies un lūkojās pa logiem lejā, tikai princese bija tik cieši iemigusi, ka nogulēja visu šo notikumu, un būtu aizgu- lējusi arī brokastis, ja Murkata nebūtu ieradies, kā jau katru, rītu, pavāļāties pa viņas pēlīti ar tik miermīlīgu seju, it kā nekas nebūtu noticis.

Murkata prata vēl daudz ko, bet tad jau mūsu pasakai nekad nebūs gala. Tāpēc vēl īsumā pieminēšu, ka viņš dažkārt ar ķepu

ķerstīja strautā zivtiņas, labprāt ēda gurķu salātus, ķēra putniņus, lai gan tas bija stingri aizliegts, vienmēr izskatījās nevainīgs kā eņģelis un mācēja tik jauki rotaļāties, ka to visu dienu varēja vērot bez apnikšanas. Kas grib vēl ko vairāk uzzināt par Murkatu, lai pavēro jebkuru kaķi, ikvienam ir kaut kas no Murkatas, ikviens zina tūkstošiem jautru un skaistu triku, ko labprāt rāda tiem, kas viņam nedara pāri.

KĀ DETEKTĪVI DZINĀS PAKAĻ BURVIM

Lai gan nupat izstāstījām, ko visu kaķis prata, tomēr vēl kaut kas jāsaka par Murkatu. Princesīte bija kaut kur un kaut kad dzirdējusi, ka kaķis vienmēr krītot uz kājām un tam nekas nenotiekot, kaut arī to metot zemē no liela augstuma. Tāpēc viņa kādreiz paņēma Murkatu, uzkāpa bēniņos un izmēģinājuma dēļ meta savu mīļo pincīti pa bēniņu logu lejup. Pati viņa lūkojās ārā, lai redzētu, vai viņas minka nokritīs uz kājām, bet Murkata kā par spīti uzkrita kādam garāmgājējam uz galvas. Vai nu Murkata bija pārāk dziļi ar nagiem iegrābies platmalē, vai gājējam kas cits nepatika,, bet viņš neatstāja kaķi uz galvas, kā to princesīte bija vēlējusies. Viņš noņēma Murkatu, pabāza zem mēteļa un steidzīgiem soļiem nogriezās gar pils stūri.

Rūgti raudādama, princesīte skrēja lejā no bēniņiem un taisnā ceļā pie tēva.

— U-u-ū, — viņa raudāja, — pilij gāja garām kāds vīrs un nozaga mūsu Mu-u-urkatu!

Karalis, to izdzirdējis, satrūkās.

«Viens kaķis vairāk vai mazāk, tas nebūtu nekas,» viņš domāja, «bet šim kaķim vajadzēja atvest pie mums nākamo karali. Tāpēc es negribu Murkatu zaudēt.»

Viņš tūliņ lika ataicināt policijas prezidentu.

— Tā un tā, — viņš sacīja, — kāds ir nozadzis mūsu melno kaķi Murkatu. Pabāzis zem mēteļa un nozudis aiz stūra.

Policijas prezidents sarauca pieri, pusstundu domāja un tad paziņoja:

— Kungs un karali, es to kaķi atradīšu ar dieva tā tēva, parastās un slepenās policijas, karaspēka, artilērijas, zemūdeņu, jūras un gaisa flotes, ugunsdzēsēju, pareģotāju, kāršu licēju un pārējo iedzīvotāju palīdzību.

Prezidents tūliņ sasauca savus labākos detektīvus. Detektīvs, bērni, ir tāds vīrs, kas kalpo slepenpolicijā, staigā apģērbies kā ikviens cilvēks, tikai vienmēr ir pārģērbies, lai viņu neviens nepazīst. Detektīvs uzzina visu, atrod visu, notver visu, var visu un nebīstas ne no kā. Paši redzat, ka par detektīvu būt nav viegli.

Tātad prezidents sasauca savus labākos detektīvus. Tie bija brāļi Viszinis, Visvaris un Visložņa un no ārzemniekiem — lunkanais itālietis sinjors Pentereto, omulīgi apaļais holandietis minhers Vanderbriks, slāvu milzis batjuška Lā- čovskis un mazrunīgais skots misters Dumlejs. Pēc pāris vārdiem visi jau zināja, kas un kā, un arī to, ka zagļa notvērējs saņems lielu atalgojumu.

— Si, — atsaucās Pentereto.

— Jo, — omulīgi noteica Vanderbriks.

— Mm, — norūca Lāčovskis.

— Well, — noburkšķēja Dumlejs.

Viszinis, Visvaris un Visložņa tikai saskatījās.

Pēc stundas ceturkšņa Viszinis jau pavēstīja, ka vīrs melnajā mētelī aizgājis pa Plato ielu. Pēc pusstundas Visvaris paziņoja, ka vīrs ar melno kaķi zem mēteļa nogriezies uz ■centra pusi. Pēc stundas atdrāzās Visložņa ar ziņu, ka vīrs ar melno kaķi azotē sēžot Strašnices traktierī pie pudeles alus.

Pentereto, Vanderbriks, Lāčovskis un Dumlejs ielēca mašīnā un aizšāvās uz Strašnices traktieri.

— Zēni, — sacīja Pentereto, kad viņi jau bija pie mērķa, — tik slīpētu noziedznieku iespējams notvert tikai ar viltību. Ļaujiet man to nokārtot. — Viņš, blēdis, domāja tikai par to, kā varētu viens pats saņemt solīto atalgojumu.

Viņš pārģērbās par tirgotāju, kurš pārdod virves, un iegāja traktierī. Tur pie galda sēdēja kāds svešs vīrs melnās drēbēs, melniem matiem un bārdu, bālu seju un brīnumskaistām, sērīgām acīm. Detektīvs tūliņ noprata, ka tas ir meklētais.

— Kungs sinjor kavalieri, — viņš sāka runāt lauzītā mēlē, — es pārdodu virves, skaistas, izturīgas virves, ne saraut, ne atraisīt, stipras kā no dzelzs. — Pie tam viņš rādīja virves, cilāja tās, staipīja un raustīja, ritināja un raisīja vaļā, svaidīja no vienas rokas otrā un modru aci vēroja izdevīgu mirkli, lai tās nemanot uzmestu svešajam uz rokām, savilktu cilpu un sasietu mezglu.

— Man nevajag virvju, — svešais atbildēja un kaut ko rakstīja ar pirkstu uz galda.

— Taču paskatieties, godātais, — Pentereto runāja aizvien dedzīgāk un locīja, svaidīja, staipīja, ritināja savas virves aizvien straujāk, — paskatieties, cik tās ir garas, cik stingras, cik tievas, cik stipras, cik baltas, cik labas, cik . .. ■cik … Diavolo, — viņš pēkšņi iekliedzās, — kas tad tas? —

Jo virves, kuras viņš bija mētājis, staipījis, locījis, vijis un risinājis, sāka dīvainā kārtā tīties ap viņa rokām. Virves pašas savilkās, sapinās, satinās, sametās mezglos, sasējās, cieši sažņaudzās ap viņu, un — Pentereto negribēja ticēt savām acīm! — uzreiz viņš bija pamatīgi un stingri sasaistīts. Pentereto nosvīda aiz bailēm, taču vēl cerēja kaut kā atraisīties. Viņš grozījās un šķobījās, izriezās un ierāvās, raustījās un ķepurojās, palēcās un pietupās, lai atbrīvotos no virvēm. Turklāt viņš melsa aizvien ātrāk:

— Paskatieties, paskatieties vien, kas par spēku, par stiprumu, par izturību, par garumu, par lokanību, par skaistumu, par darbu, par

— dievs, esi žēlīgs! — virvēm! — Un tā viņš lēkāja un kūleņoja apkārt pa istabu, virves tinās un vijās ap viņu aizvien zibenīgāk, kamēr sinjors Pentereto bez elpas ar sapītām rokām un kājām, krustām šķērsām sasaistīts un savažots, pakrita uz grīdas.

Svešinieks sēdēja, ne plaksta nepakustinājis, ne acu nepacēlis, tikai zīmēja ar pirkstu kaut ko uz galda.

Arā detektīviem likās savādi, ka Pentereto nenāk atpakaļ.

— Mm, — norūca Lāčovskis un bez liekiem vārdiem gāja iekšā traktierī. Skatās — Pentereto guļ sasaistīts uz grīdas, pie galda sēž kāds svešs vīrs, galvu noliecis, un velk ar pirkstu svītras uz galdauta.

— Mm, — atkārtoja milzis Lāčovskis.

— Ko jūs ar to gribat sacīt? — svešais apvaicājās.

— Ka es jūs arestēju, — Lāčovskis strupi atbildēja. Svešais tikai pacēla uz viņu savas brīnumskaistās acis.

Lāčovskis jau pastiepa uz viņa pusi savu milzu ķetnu, bet no svešinieka skatiena viņam kļuva neomulīgi. Viņš iebāza abas rokas kabatās un teica:

— Labāk būs, ja nāksiet man līdzi labprātīgi. Ja es kādu grābju ciet, tam ne kauliņš nepaliek vesels.

— Tā? — svešais nobrīnījās.

— Jā gan, — detektīvs turpināja, — un kam es uzsitu uz pleca, tas paliek šķībs un greizs uz visu mūžu. Es esmu spēkavīrs Lāčovskis.

— Ļoti jauki, mans mīļais, — svešinieks sacīja, — taču spēks vēl nav viss. Un, kad jūs runājat ar mani, tad esiet tik laipns un izvelciet rokas no kabatām.

Lāčovskis mazliet apmulsa un gribēja paklausīt aicinājumam. Bet kas tad tas? Rokas neparko nevarēja dabūt ārā. Viņš mēģināja vilkt labo — tā turējās kabatā kā ieaugusi. Mēģināja kreiso — likās, tai piekārta klāt simt kilogramu svara bumba. Ja tā būtu bijis, Lāčovskis būtu roku izvilcis, bet tagad viņš neko nevarēja darīt, lai kā raustīja plecus un dauzīja elkoņus gar sāniem.

— Tie ir slikti joki, — Lāčovskis bezspēcīgās dusmās murkšķēja.

— Nemaz tik slikti nav, kā jums šķiet, — svešais mierīgi atbildēja un joprojām švīkāja ar pirkstu galdautu.

Kamēr Lāčovskis elsdams svīzdams gorījās un stīvējās, lai izvilktu rokas no kabatām, detektīviem ārā likās savādi, ka viņš tik ilgi nerādās.

— Tagad iešu es, — noteica minhers Vanderbriks un vel- tin ievēlās traktierī. Kas to būtu domājis! Pentereto guļ sasaistīts uz grīdas, Lāčovskis, sabāzis rokas kabatās, klumburē pa istabu kā lācis, bet pie galda kāds svešinieks, galvu noliecis, velk ar pirkstu dažādas līnijas uz galdauta.

— Vai gribat mani arestēt? — svešais jautāja, nelaizdams Vanderbriku nemaz pie vārda.

— Esmu gatavs pakalpot, — Vanderbriks omulīgi atsaucās un izvilka no kabatas dzelzs važas. — Esiet tik laipns, godātais, pastiepiet savas rociņas uz priekšu, es aplikšu jums šos dzelžus, jaukus vēsus dzelžus, gluži jaunus dzelzīšus, jūsu godība, no vislabākā tērauda, skaisti nostrādātus, ar glītu ķēdīti, viss pirmā labuma, — un jokdaris Vanderbriks cilāja un izrādīja važas no visām pusēm kā tirgotājs, kas uzteic savu preci. — Lūdzu izvēlēties, — viņš naigi trauca tālāk, — mēs neviena nespiežam, tikai tā mazdrusciņ, ja kāds nepavisam nav pierunājams. Skaistas rokassprādzes, godātais, ar pa- tentatslēgu, labi piekļaujas, nekur negraužas, nekur neberž, — te nu Vanderbriks tumši pietvīka, uz pieres viņam izspiedās sviedri, un viņš sāka aši mētāt dzelžus no vienas saujas otrā, — skaisti dzelži, gatavoti taisni pēc jūsu mēra, ai dieviņ, manu dieniņ, no lielgabalu tērauda, jūsu godība, oi, oi, oi, ārkārtīgi izturīgi, vai, vai, vai, ugunī rūdīti, uuuū! — viņš nelabi iebrēcās un izmeta važas no rokām. Un kā lai nabags nebūtu to darījis! Važas bija nokaitušas gluži baltas, tai vietā, kur tās nokrita, tūliņ sāka gruzdēt grīda, un taisni brīnums, ka nenodega viss traktieris.

Tikām Dumlejs nevarēja saprast, kas noticis ar viņa biedriem, un, revolveri izvilcis, stingru soli devās iekšā traktierī. Tavu trakumu! Telpa pilna dūmu, Vanderbriks lēkā uz vienas vietas un pūš uz apdedzinātajām plaukstām, Lāčovskis lokās kā tārps, sabāzis rokas kabatās, Pentereto guļ sasaistīts uz grīdas, bet pie galda sēž svešinieks, galvu noliecis, un ar pirkstu kaut ko zīmē uz galdauta.

— Well, — noteica Dumlejs un ar revolveri rokā piegāja svešiniekam tieši klāt. Tas pacēla savas grūtsirdīgās acis. Dumlejam kļuva tā kā ērmīgi ap sirdi, bet viņš savaldījās, saņēmās un iešāva visas sešas lodes svešiniekam taisni pierē.

— Vai tas ir viss? — svešais jautāja.

— Vēl nav, — Dumlejs atbildēja, izvilka otru revolveri un atkal iešāva sešas lodes svešajam pierē.

— Vai nu viss kārtībā? — tas atkal jautāja.

— Jā, — Dumlejs atteica, apsviedās uz papēžiem un, sakrustojis rokas, atsēdās kaktā uz soliņa.

— Tad vajadzēs samaksāt tēriņu, — svešais sacīja un pieskandināja pie glāzes. Tomēr neviens no traktiera kalpotājiem nerādījās, — izdzirdējuši šāvienus, viņi bija noslēpušies bēniņos. Svešinieks nolika naudu uz galda, atvadījās no detektīviem un mierīgi izgāja ārā.

Tūliņ vienā logā parādījās Viszinis, otrā Visvaris, bet pa trešo iespraucās Visložņas galva. Pirmais ielēca pa logu Visvaris.

— Puikas, kā jums klājas? — viņš uzsauca un laida smieklus vaļā.

Pa otro logu ielēca Viszinis.

— Dzi, dzi, kā Pentereto brikšķinās pa grīdu! — viņš sauca.

Pa trešo logu ielēca Visložņa.

— Ko tas Vanderbiiks pūš uz pirkstiem kā dumjš? — viņš brīnījās. — Un Dumlejs sēž kaktā kā izbāzts lācis.

— Bet Lāčovskis nevar ne vārdiņa izpenterēt, — piemetināja Visvaris.

Pentereto atsēdās uz grīdas.

— Puikas, jūs darāt mums pāri, — viņš taisnojās. — Mani tas ļaundaris sasēja, ne pirksta klāt nepiedūris.

— Man viņš piesaldēja rokas pie kabatām, — Lāčovskis noburkšķēja.

— Man apsvilināja plaukstas ar dzelžiem, — skaidroja Vanderbriks.

— Well, tas viss ir nieki, — Dumlejs noteica, — bet es ielaidu viņam divpadsmit lodes pierē, un kaut jel skrambiņa būtu palikusi!

Viszinis, Visvaris un Visložņa saskatījās.

— Man šķiet, — iesāka Viszinis.

— … ka tas ļaundaris, — turpināja Visvaris.

— … ir gluži vienkārši burvis, — nobeidza Visložņa.

— Un, ja tā, puikas, — sauca Viszinis, — tad viņš mums ir rokā. Mēs atvedām līdzi tūkstoš karavīru…

— … un likām aplenkt traktieri, — turpināja Visvaris.

— … lai ne pele netiktu no šejienes ārā, — noslēdza Visložņa.

Tieši tobrīd ārā nodārdēja tūkstoš lielgabali, it kā pērkons būtu kaut kur iespēris.

— Tur šauj uz viņu, — visi detektīvi kā vienā mutē iesaucās.

Durvis atsprāga vaļā, un traktierī iesteidzās karavīru komandieris.

— Padevīgi ziņoju, — viņš sauca, — ka traktieri esam aplenkuši. Devu pavēli, lai nevienu nelaiž ārā. Bet ziniet, zēni, pa durvīm izlidoja balts balodis ar varen skaistām acīm un meta lokus man ap galvu.

— Ahā! — visi izsaucās, atskaitot Dumleju, kurš noteica: — Well.

— Es pārcirtu šo balodi ar zobenu, — komandieris turpināja, — un visi tūkstoš karavīri izšāva uz to. Bet balodis pārvērtās tūkstoš baltos tauriņos, un tie lidoja projām. Padevīgi izlūdzos rīkojumu, ko darīt tālāk.

Visložņam acis iemirdzējās.

— Sasauciet visus karavīrus, rezervistus un zemessargus un izsūtiet uz visām pasaules malām, lai izķer visus tauriņus.

Rīkojums tika izpildīts, un varam jau iepriekš pateikt, ka tā radusies skaistā tauriņu kolekcija, kas atrodas Nacionālajā muzejā. Ja gadās būt Prāgā, tad katrā ziņā ejiet to aplūkot.

Tad Visvaris pateica pārējiem detektīviem:

— Puiši, jūs te vairs neesat, vajadzīgi, ejiet mierīgu prātu uz mājām, mēs tiksim galā bez jums.

Un viņi bēdīgi aizsteberēja uz mājām — Lāčovskis, Pentereto, Vanderbriks un Dumlejs.

Viszinis, Visvaris un Visložņa ilgi prātoja, kā tikt galā ar burvi. Viņi izsmēķēja centneru tabakas, izdzēra un izēda visu, kas traktierī bija sagādāts, bet ne pie kāda gala netika. Beidzot Viszinis sacīja:

— Puikas, tā vairs tālāk nevar iet. Mums drusku jāizvēdina smadzenes.

Viņi izgāja uz ielas, bet nepaguva paspert ne soli, kad ieraudzīja burvi. Tas sēdēja uz soliņa un ziņkāri gaidīja, ko nu šie ar viņu darīs.

— Te viņš ir! — Visložņa līksmi izsaucās, metās burvim klāt un satvēra aiz pleca, bet burvis mirklī pārvērtās par sudrabotu čūsku, un Visložņa pārbīlī nosvieda to zemē. Taču tai pašā brīdī Visvaris uzmeta čūskai virsū savus svārkus, bet čūska pārvērtās par zelta mušiņu un izlīda ārā pa pogcaurumu. Nu pieklupa klāt Viszinis un uzsvieda mušai virsū savu cepuri, bet muša pārvērtās par sudraba strautiņu, un tas tecēja projām ar visu cepuri.

Detektīvi ieskrēja traktierī pēc glāzēm, lai izsmeltu strautiņu, bet tas jau bija ietecējis Vltavā. Tāpēc vēl šobaltdien Vltava, būdama labā omā, laistās tik jauki sudrabaina; tā atceras burvi, domīgi šalc un tā dzirkst, ka cilvēkiem acis apžilbst skatoties.

Visvaris, Viszinis un Visložņa stāvēja uz Vltavas krasta un prātoja, ko nu darīt. Te no ūdens pabāza ārā galvu sudraba zivs un paskatījās uz viņiem ar spožām, melnām acīm — burvja acīm. Visi trīs detektīvi steigšus nopirka veikalā makšķeres un sāka makšķerēt Vltavā zivis. Vēl tagad var redzēt, kā viņi augu dienu sēž krastmalā vai laivā ar makšķeri rokā, makšķerē, nerunā ne vārda, un ātrāk viņiem nebūs miera, kamēr viņi noķers sudraba zivi ar melnajām acīm.

Vēl daudz citu detektīvu gribēja notvert burvi, bet viss veltīgi. Dažreiz, kad viņi traucās mašīnā pa burvja pēdām, no jaunaudzes panācās ārā stirna un ziņkāri pavērās viņos ar maigām, melnām acīm; dažreiz, kad viņi vajāja burvi lidmašīnā, tai sekoja kāds ērglis, nenolaizdams no viņiem lepno, liesmojošo skatienu; kad viņi brauca ar kuģi, gadījās, ka delfīns izlēca no ūdens un pievērsa viņiem saprātīgās, mierīgās acis, vai, kad viņi sēdēja darba telpās un domāja, puķes vāzē pēkšņi sāka mirdzēt un kā smaidot pamirkšķināja viņiem, vai piepeši policijas suns pacēla galvu un uzlūkoja viņus ar tik cilvēciskām un skaistām acīm, kādas tam nekad nebija redzētas. Viņiem šķita, ka visur viņu tuvumā ir burvis, — tas paskatās uz viņiem un tūliņ nozūd. Kā tad to var notvert?

KĀ SLAVENAIS SIDNEJS HOLLS NOTVĒRA BURVI

Slavenais un izdaudzinātais Sidnejs Holls, amerikāņu detektīvs,

izlasīja par šo notikumu avīzēs, iegrima dziļās domās un tad nolēma pats notvert burvi. Viņš pārģērbās par miljonāru, iebāza kabatā revolveri un brauca uz Eiropu.

Atbraucis viņš tūliņ devās pie policijas prezidenta, kurš izstāstīja visos sīkumos par vietējo detektīvu mēģinājumiem un nobeidza:

— Kā jūs redzat, nogādāt šo ļaundari tiesas priekšā ir pilnīgi neiespējami.

Sidnejs Holls pasmaidīja.

— Pēc četrdesmit dienām viņš jau sēdēs jūsu cietumā.

— Izslēgts! — prezidents izsaucās.

— Varam derēt uz grozu bumbieru, — atbildēja Sidnejs Holls, jo viņam ļoti garšoja bumbieri un ļoti patika derēt.

— Lai notiek! — prezidents atsaucās. — Bet pasakiet man, lūdzams, — ko jūs vispirms darīsiet, lai burvi notvertu?

— Vispirms es gribu apceļot pasauli, — Sidnejs Holls atbildēja, — un tāpēc man vajadzēs krietnu žūksni naudas.

Prezidents iedeva viņam krietnu žūksni naudas un sacīja, gribēdams parādīt savu attapību:

— Ahā, es jau varu iedomāties jūsu plānu, tikai mums jātur viss slepenībā, lai burvis nezina, ka viņam dzenas pakaļ.

— Gluži otrādi, — detektīvs atbildēja, — jau rīt ievietojiet visās pasaules avīzēs ziņu, ka slavenais Sidnejs Holls apņēmies notvert burvi četrdesmit dienās. Un tagad man ir gods atvadīties no jums.

Tad Sidnejs Holls aizgāja pie kāda slavena pasaules apceļotāja, kas bija apbraucis apkārt zemeslodei piecdesmit dienās, un sacīja:

— Saderēsim, ka es apbraukšu ap zemeslodi četrdesmit dienās.

— Tas nav iespējams, — ceļotājs atbildēja. — Plaši pazīstamais anglis misters Fogs apceļoja pasauli astoņdesmit dienās, es pats piecdesmit dienās, bet īsākā laika sprīdī tas nav izdarāms.

— Saderēsim uz tūkstoš dālderiem, ka es to izdarīšu, — teica Sidnejs Holls.

Un viņi saderēja.

Jau tai pašā naktī Sidnejs Holls devās ceļā. Pēc nedēļas viņš atsūtīja telegrammu no Aleksandrijas: «Esmu uz pēdām. Sidnejs Holls.»

Vēl pēc septiņām dienām atnāca telegramma no Bombe- jas: «Cilpa savelkas. Viss kārtībā. Vēstule seko. Sidnejs Holls.»

Mazliet vēlāk pienāca arī vēstule, bet tā bija rakstīta slepenrakstā, ko neviens nevarēja atšifrēt.

Tad pagāja astoņas dienas, un no Nagasaki pilsētas Japānā atlidoja uz šejieni pasta balodis ar vēstulīti ap kaklu: «Tuvojos mērķim. Gaidiet mani. Sidnejs Holls.»

Vēlāk pienāca telegramma no Sanfrancisko pilsētas Amerikā: «Saķēru iesnas. Citādi viss kārtībā. Nepiemirstiet bumbierus. Sidnejs

Holls.»

Trīsdesmit devītajā dienā pienāca telegramma no Holandes pilsētas Amsterdamas: «Ieradīšos rītvakar pulksten septiņos un piecpadsmit minūtēs. Sagādājiet bumbierus. Vislabākais, sviesta bumbierus. Sidnejs Holls.»

Četrdesmitajā dienā noteiktā laikā vilciens pienāca stacijā. No vagona izlēca Sidnejs Holls, un viņam sekoja burvis — nopietns, bāls, nodurtām acīm. Visi detektīvi gaidīja stacijā un brīnījās, kāpēc burvis nav sasiets. Sidnejs Holls pamāja viņiem ar roku un uzsauca:

— Zēni, gaidiet mani vakarā traktierī «Pie zilā suņa». Man jāaizved šis džentlmenis uz cietumu.

Sidnejs Holls un burvis iesēdās ormaņa ratos, bet detektīvs vēl izliecās ārā un atgādināja:

— Nepiemirstiet bumbierus!

Vakarā Sidneju Hollu gaidīja grozs pašu skaistāko un gardāko bumbieru un visi detektīvi. Viņi jau sāka domāt, ka gaidītais nemaz neieradīsies, te atvērās durvis un ietenterēja čokurā sarāvies večuks — tādi parasti dirn pie traktieru durvīm un pārdod paģirniekiem siļķes un skābētus gurķus.

— Vectētiņ, — detektīvi viņam aizrādīja, — mēs no tevis neko nepirksim.

— 2ēl gan, — večuks izdvesa un uzreiz sāka raustīties, drebēt, elsot, kraukāt, gandrīz vai aizrīdamies, un bez elpas atslīga uz krēsla.

— Pasaulīt mīļā, — kāds detektīvs iesaucās, — viņš vēl izlaidīs te garu!

— Nē, — večuks stenēja locīdamies, — es to neizturēšu! — Un nu visi redzēja, ka večuks smejas kā jucis un nevar nekādi aprimt. Asaras ritēja viņam pa vaigiem, balss aizrāvās, seja kļuva zila, un viņš vaidēja:

— Puikas, puikas, es to neizturēšu!

— Vectētiņ, kas jums kaiš? — detektīvi neizpratnē jautāja.

Večuks uzstīvējās kājās, pieklunkuroja pie galda, izmeklējās visskaistāko bumbieri, nomizoja to un norija vienā kumosā. Tikai tad viņš nometa lieko bārdu, lieko degunu, liekos matus un zilās brilles, un nu parādījās Sidneja Holla gludi skūtā, smaidošā seja.

— Zēni, — viņš atvainodamies sacīja, — nedusmojieties uz mani. Saprotiet, man taču vajadzēja veselas četrdesmit dienas valdīt smieklus.

— Kad jūs notvērāt burvi? — detektīvi izteica kā vienā balsī.

— Tikai vakar, — atbildēja slavenais Sidnejs Holls, — bet jau sākumā es vai plīšu no smiekliem, iedomādamies, kā es vazāšu viņu aiz deguna.

— Bet kā tad jūs viņu dabūjāt rokā? — detektīvi neatlaidās.

— Nu, tas ir garš stāsts, — Sidnejs Holls sacīja. — Es jums to

labprāt pastāstīšu, bet vispirms man jāapēd kāds bumbieris.

To apēdis, viņš teica apmēram tā:

— Klausieties, kolēģi, vispirms kā pašu svarīgāko es jums pateikšu to, ka īsts, kārtīgs detektīvs nedrīkst būt ēzelis. — Un viņš pārlaida klātesošajiem caururbjošu skatienu, it kā meklēdams šo ēzeli starp viņiem.

— Un tālāk? — detektīvi taujāja.

— Tālāk? — Sidnejs Holls atkārtoja. — Otrkārt, viņam jābūt slīpētam. Un treškārt, — viņš turpināja, ķerdamies pie jauna bumbiera, — detektīvam nepieciešamas smadzenes. Vai jūs zināt, ar ko ķer peles?

— Ar speķi, — detektīvi atbildēja.

— Vai zināt, uz ko ķeras zivis?

— Uz mušām un sliekām.

— Un uz ko ķeras burvji?

— Nezinām.

— Burvjus ķer tāpat kā visus citus cilvēkus, — Sidnejs Holls pamācoši sacīja, — proti, uz viņu vājībām. Vispirms, protams, jāatklāj, kāda vājība attiecīgajam burvim piemīt. Un vai zināt, zēni, kāda vājība piemīt mūsu burvim?

— Nezinām.

— Ziņkāre, — paskaidroja Sidnejs Holls. — Viņš visu prata, bet bija ziņkārīgs, briesmīgi ziņkārīgs. Un tagad man jāuzēd šis bumbieris.

To izdarījis, viņš turpināja:

— Jūs visi domājāt, ka dzenaties pakaļ burvim. Īstenībā burvis dzinās pakaļ jums. Viņš sekoja jums pa pēdām un nenolaida no jums acu. Viņš bija drausmīgi ziņkārīgs un gribēja redzēt, ko esat nodomājuši uzsākt pret viņu. Uz šo viņa ziņkāri es arī dibināju savu plānu.

— Kādu plānu? — detektīvi saspringti sauca.

— Nu, šo pašu. Pasaules apceļojums, zēni, bija tikai izpriecas brauciens. Es jau sen ilgojos apbraukāt pasauli, bet līdz šim man nebija izdevības. Kad es te ierados, tad tūliņ zināju, ka burvis man visur sekos, lai redzētu, kā es gatavošos uz viņa ķeršanu. Tik traka ziņkāre ir viņu apsēdusi. Nu, kas tur liels, es sev sacīju, vilkšu viņu līdzi visapkārt pasaulei, pats dabūšu visu ko redzēt un viņu nepazaudēšu no acīm. Tas ir, viņš mani nepazaudēs no acīm. Un, lai viņa ziņkāre būtu vēl lielāka, es saderēju, ka apbraukšu ap zemeslodi četrdesmit dienās. Bet nu man jāapēd šis bumbieris.

Kad viņš to bija apēdis, tad stāstīja tālāk:

— Protams, bumbieri ir tikai starp citu. Es paņēmu revolveri un naudu un devos ceļā, pārģērbies par zviedru tirgotāju. Vispirms uz Dženovu. Zināt, zēni, tā ir Itālijā, un, kad cilvēks tur nokļūst, tad redz visus Alpus. Ir gan varen augsti tādi Alpi; kad no to virsotnes krīt akmens, tas pagūst apaugt ar sūnu, kamēr nokrīt ielejā. No Dženovas es biju nodomājis braukt ar kuģi uz Aleksandriju Ēģiptē.

Dženova ir ļoti skaista osta, tik skaista, ka kuģi jau no tālienes paši skrien šurp. Simt jūdžu atstatumā no Dženovas krāsnis vairs nekurina, rati vairs negriežas, buras tiek nolaistas, jo kuģi tā priecājas par nokļūšanu Dženovā, ka iet paši no sevis. Manam kuģim bija jāizbrauc no Dženovas tieši četros pēc pusdienas. Trijos piecdesmit es teciņiem laidos uz ostu, te ceļā redzu mazu meitenīti raudam.

— Knīpiņ, ko tu raudi? — es prasu.

— Uuū, — knīpiņa vaimanā, — es esmu nozudusi.

— Ja tu esi nozudusi, tad uzmeklē sevi, — es viņai saku.

— Bet es esmu nozaudējusi savu māmiņu, — sīkaliņa gauž, — un nezinu, kur viņu meklēt.

— Tas ir pavisam kas cits, — es saku, paņemu mazo pie rokas, un ejam meklēt viņas māmiņu. Zēni, es veselu stundu noskraidīju pa Dženovu, kamēr sameklēju tās knīpas māti! Bet ko nu? Pulkstenis rāda četri piecdesmit. Mans kuģis droši vien sen jau ceļā. Sitās knīpas dēļ, tā es domāju, esmu nokavējis veselu dienu. Nošņurcis eju uz ostu, bet, ko jūs domājat, tur stāv mans kuģis! Es mudīgi augšā. «Nu, zviedri,» kapteinis saka, «ir gan jums cūkas laime. Mēs sen būtu projām, bet mums bija tik ērmīgi iestrēdzis enkurs, ka nomocījāmies veselu stundu, iekams varējām to pacelt.» Skaidrs, ka es tikai priecājos par to. Bet tagad man jāuzkož bumbieris.

Pēc tam viņš turpināja savu stāstu:

— Ļautiņi mīļie, tas bija lielisks brauciens! Mēs tātad braucām pa Vidusjūru. Tā ir tik koši zila, ka cilvēks nezina, kur sākas debess un kur beidzas jūra. Tāpēc tiklab uz kuģiem, kā krastmalās ir plāksnes ar uzrakstiem, kas norāda, kur augša, kur apakša, lai cilvēki tās nesajauc. Tomēr kādreiz, tā stāstīja mūsu kapteinis, kāds kuģis apmaldījies un jūras vietā iebraucis debesīs, bet, tā kā debesis ir bezgalīgas, tad kuģis vēl nav atgriezies, un neviens nezina, kur tas atrodas. Pa šo jūru mēs aizbraucām līdz Aleksandrijai. Alek- sandrija ir liela pilsēta, jo to ir dibinājis Aleksandrs Lielais.

No Aleksandrijas es nosūtīju uz šejieni telegrammu, lai burvis redzētu, ka es viņu meklēju. Īstenībā es nelikos par viņu ne zinis, jo pastāvīgi jutu viņu tuvumā. Kad kaijas vai kormorāni aplidoja kuģi, kad tālumā kāds albatross šķēla ar ašajiem spārniem apvārsni, es zināju, ka starp šiem putniem ir burvis, kas pavada mani. Kad zivs no jūras dzīlēm pievērsa man savu stingo skatienu, es jutu, ka viņš uzlūko mani. Un, kad bezdelīgas savā lidojumā pāri jūrai nometās atpūsties uz mūsu kuģa mastiem, es zināju, ka tā baltā, skaistākā no visām, ir viņš.

Ieradies Aleksandrijā, devos lejup pa svēto upi Nīlu līdz Kairai. Tā ir milzu pilsēta, kura varētu pati sevī apmaldīties, ja viscaur nebūtu saceltas neiedomājami augstas mošejas un minareti. Tie redzami no tāda atstatuma, ka pat vistālākie namiņi var pēc tiem noteikt savu atrašanās vietu.

Kairā bija nepanesami karsts, un es gāju Nīlā peldēties. Man bija kājās peldbikses, kuru kabatā iebāzu revolveri, — pārējie apģērba gabali palika krastā. Te kāds milzu krokodils izrāpjas no ūdens un aprij manas drēbes, manu pulksteni un naudu. Izšāvu uz viņu sešas lodes, taču visas sešas atlēca atpakaļ no viņa bruņām kā no tērauda. Krokodils skaļi smējās. Bet nu man jāapēd kāds bumbieris.

Stiprinājies ar bumbieri, Sidnejs Holls stāstīja tālāk:

— Visiem zināms, ka krokodils prot raudāt un brēkt kā mazs bērns. Tā viņš ievilina cilvēkus ūdenī. Cilvēks domā, ka upē slīkst bērns, un skrien palīgā, bet krokodils sagrābj viņu un aprij. Šis krokodils bija tik vecs un gudrs, ka prata ne vien raudāt kā bērns, bet arī lamāties kā matrozis, vīterot kā operdziedātāja un vispār runāt kā cilvēks. Manuprāt, viņš bija pieņēmis arī muhamedāņu ticību.

Man sametās tā kā nemierīgs prāts. Ko iesākšu bez drēbēm un naudas? Te, kur gadījies, kur ne, man pēkšņi atradās blakus kāds arābs un uzprasīja briesmonim:

— Ei, krokodil, vai tu aprij i drēbes kopā ar pulksteni?

— Apriju, -— krokodils apstiprināja.

— Nelga, — arābs sacīja, — pulkstenis taču nebija uzvilkts. Ko tu darīsi ar pulksteni, kas neiet?

Krokodils brītiņu domāja, tad pagriezās pret mani:

— Paklau, es pavēršu mazliet rīkli, pastiepies, izkacē ārā pulksteni, uzvelc to un atliec atpakaļ.

— To jau es izdarītu kā nieku, — es atbildēju, — bet tu vari man nokost roku. Zini ko? Es ielikšu tev rungu starp žokļiem, lai tu nevari aiztaisīt savu pretīgo mūli.

— Mans mūlis nav pretīgs, — krokodils pikti atteica. — Taču, ja tu citādi neproti rīkoties, tad ieliec koku starp maniem cildenajiem žokļiem, tikai rīkojies ātri.

Protams, ka es tā izdarīju un izvilku ārā ne vien savu pulksteni, bet arī apģērbu, apavus un cepuri un tad sacīju:

— To rungu, vecais, es tev atstāšu rīklē par piemiņu.

Krokodils gribēja sākt lamāties, bet nespēja, jo rīkle bija

līdz ausīm vaļā un starp žokļiem koks, gribēja mani aprīt, bet nespēja, gribēja lūgties, bet arī to nespēja. Es mierīgā garā apģērbos un teicu:

— Lai tu to zinātu, — tev patiešām ir pretīgs, stulbs un riebīgs mūlis, — un es viņam uzspļāvu uz purna. Tad viņam sāka līt krokodila asaras.

Kad es atskatījos, lai pateiktos arābam, kurš man bija tik asprātīgi palīdzējis, es viņa nekur neredzēju. Bet tas krokodils vēl šobaltdien peld pa Nīlu ar plati atplestu rīkli.

No Aleksandrijas es braucu uz Bombeju, pārģērbies par indiešu radžu, tas ir, valdnieku. Zēni, šis tērps man labi piestāvēja! Vispirms mēs braucām pa Sarkano jūru. Tā šo jūru sauc tādēļ, ka tā vēl vienmēr kaunas par savu mazo apjomu. Kad visas jūras vēl bijušas jaunas un mazas un tām vajadzējis augt, Sarkanā jūra rotaļājusies ar arābu bērniem, un laiks pagājis tik ātri, ka tā aizmirsusi augt, lai gan visapkārt viņai ir tik daudz skaistas smilts, kas labi noderētu par jūras gultni. Tikai pēdējā mirklī tā atcerējusies par augšanu, bet paguvusi tikai mazliet pastiepties garumā, un ir tad vēl palikusi sauszemes strēmele starp to un Vidusjūru, ar ko tai vajadzējis savienoties. Sarkanā jūra tā bēdājusies par savu neveiksmi, ka pat cilvēki iežēlojušies un savienojuši abas jūras ar kanālu. Kopš tā laika Sarkanā jūra nav vairs tik pārāk sarkana.

Kad Sarkanā jūra bija mums aiz muguras, es kādu nakti gulēju savā kajītē. Pēkšņi kāds klusu pieklauvē pie durvīm. Atveru tās — gaitenī neviena nav. Mirkli gaidu un dzirdu, ka manai kajītei tuvojas divi matroži. — Nodursim to radžu, —- viens čukst, — un pievāksim pērles un dimantus, kas rotā viņa apģērbu. — Ticat vai ne, zēni, bet visas manas pērles un dimanti bija no stikla. — Pagaidi šeit, — čukst otrs, — esmu aizmirsis paķert nazi. — Kamēr šis aizgāja pēc naža, es sagrābu pirmo aiz dziesmas, aizbāzu viņam muti, ievilku kajītē, apģērbu savās drēbēs un noguldīju gultā. Pats uzvilku viņa drēbes un nostājos pie durvīm. Kad otrais atnāca ar nazi, es viņam sacīju: — Viss

kārtībā, radža vairs necelsies. Pievāc viņa pērles un dimantus, es tikmēr pastāvēšu sardzē pie durvīm. — Līdzko viņš iegāja kajītē, es aizslēdzu durvis, izņēmu atslēgu un aizgāju pie kapteiņa. — Kapteini, — es teicu, — man šonakt bija dīvaini viesi. — Kad kapteinis uzzināja, kas noticis, viņš lika abus matrožus nopērt, bet es sasaucu pārējos un sacīju: — Lai jūs redzētu, bērni un nelgas, cik maza vērtība gudrā acīs ir pērlēm un dimantiem, tad skatieties! — un plunkš! — iemetu savus stikla dārgumus jūrā. Visi nokrita ceļos manā priekšā un sauca: — Gudrs un cēls ir mūsu radža! — Bet, kas bija klauvējis pie durvīm un izglābis man dzīvību, to es vēl tagad nezinu. Un nu es apēdīšu šo prāvo, skaisto bumbieri.

Viņš vēl nebija beidzis ēst, kad jau ar pilnu muti runāja tālāk: — Tā mēs laimīgi nokļuvām līdz Bombejas pilsētai Indijā. Indija, zēni, ir liela un dīvaina zeme. Dažreiz tur ir tik karsts, ka pat ūdens pavisam izkaltis un tas jāaplaista, lai neizgaro. Meži ir tik biezi, ka kokiem tur nav vairs vietas, tāpēc tos sauc par mūžamežiem. Kad līst, tad viss aug kā pēc pasūtījuma; no zemes izaug veseli tempļi, kā pie mums sēnes, tāpēc, piemēram, Benaresā ir tik daudz tempļu. Pērtiķu tur bezgala daudz, tāpat kā pie mums zvirbuļu, un viņi ir tik rāmi, ka uzturas istabās. Dažreiz tu, cilvēks, atmodies, no rīta un ieraugi savā vietā guļam gultā pērtiķi, tik rāmi viņi ir. Un čūskas tur ir neticami garas — ja kāda atskatās uz savu asti, tad to nepazīst un domā, ka viņai pakaļ dzenas lielāka čūska par viņu pašu, tāpēc metas bēgt un nobeidzas aiz pārskrieša- nās. Par ziloņiem nav ko runāt, zēni, tie tur jūtas kā mājās. Vispār Indija ir ļoti liela valsts.

No Bombejas es atsūtīju telegrammu un pēc tam vēstuli slepenrakstā, lai burvis domātu, ka man kaut kas ir aiz ādas.

— Kas bija rakstīts šai vēstulē? — detektīvi jautāja.

— Es to jau līdz pusei atšifrēju, — kāds detektīvs palielījās.

— Tad jūs esat gudrāks par mani, — atbildēja slavenais Sidnejs Holls, — jo es pats to nevarētu izdarīt. Es šai vēstulē tikai savilku visādus ķeburus. No Bombejas es braucu ar vilcienu uz Kalkutu. Indijas vilcienos sēdekļu vietā ir vannas, lai braucējiem nebūtu tik karsts. Mēs braucām caur tuksnešiem un mūžamežiem. Biezokņos es redzēju liesmojam zvērīgās tīģeru acis, bet upju braslās baltie ziloņi pievērsa man savu cildeno acu gudro skatienu. Klinšu ērglis traucās līdzi mūsu vilcienam, un varavīkšņains tauriņš laidelējās ap vagona logiem. Visur, zēni, es jutu burvja klātbūtni.

Kalkutas tuvumā mēs piebraucām pie svētās upes Gan- gas. Šī upe ir tik plata, ka akmens, ja to mestu no viena krasta uz otru, sasniegtu mērķi tikai pēc pusotras stundas. Kad mēs braucām līdztekus krastam, ieraudzīju kādu sievu mazgājam upē veļu. Vai nu viņa pārāk tālu saliecās uz priekšu, vai tur bija kāds cits iemesls, īsi sakot, viņa iekrita upē un droši vien būtu noslīkusi. Es aši izlēcu no ejošā vilciena un

izglābu šo indiešu neveikli. Katrs no jums to būtu darījis manā vietā, vai ne, zēni?

Detektīvi kaut ko nomurmināja, kas izklausījās pēc piekrišanas.

— Patiesībai par godu jāsaka, — Sidnejs Holls turpināja,

— ka šoreiz man tik gludi vis negāja. Kamēr es to sievišķi vilku ārā no ūdens, man uzbruka nešpetns aligators un nejauki sakoda roku. Sievu gan es izvilku krastā, bet pats tūliņ pakritu bez samaņas. Četras dienas indietes kopa mani, un šis zelta gredzens man ir piemiņa no turienes. Nudien, zēni, cilvēki prot būt pateicīgi visā pasaulē, kaut tie būtu paši melnākie pagāni, un tāds puskails zellis Indijā nebūt nav sliktāks par kādu no mums. Ar to šis jautājums izsmelts.

Bet ko tas viss līdz, kad es biju pazaudējis piecas dienas un reizē ar tām savas derības! Sēdēju krastmalā un prātoju, ka nu vairs netikšu galā četrdesmit dienās. Tūkstoš mārciņu pagalam, grozs bumbieru arī tutū. Kamēr es tā bēdājos, piebrauc tāds ērmīgs kuģelis jeb, kā vietējie to sauc, džonka ar niedru pinuma burām; kuģelī sēž trīs brūni puiši, acīm redzot, malajieši, un rāda zobus, it kā gribētu mani apēst. — Nia nama pche chem Nagasaki, — viens buldurē. — Ak tu vientiesi, — es atbildu, — vai tu domā, ka es tevi saprotu? — Nia nania *j* pche chem Nagasaki, — otrs atkārto un rāda tādu smaidu, ko, redzams, pats uzskata par laipnu. Teikto par Nagasaki es tomēr sapratu. Nagasaki ir osta Japānā, uz kurieni es gribēju braukt. — Uz Nagasaki šitādā bļodelē? •— es saku.

— Neparko. — Bet šie tikai rāda uz džonku, uz debesīm, uz savu sirdi, vārdu sakot, pūlas mani pārliecināt, lai braucu līdzi. — Pat par grozu bumbieru ne, — es atbildu. Tad šie trīs brūnie velni grābj mani ciet, nogāž gar zemi, satin pīteņos un kā ķīpu iesviež džonkā.

Ko es tur gulēdams domāju, tas nebija nekas iepriecinošs, bet galu galā es iemigu. Kad pamodos, tad nebiju vairs džonkā, bet uz jūras krasta, pār galvu saules vietā liela krizantēma, koki apkārtnē glīti nolakoti, katrs smilšu graudiņš liedagā tīri jo tīri nomazgāts un nopulēts, un no šīs spodrības es nopratu, ka atrodos Japānā. Kad es pirmajam sastaptajam bižainim, tādam dzeltenam ērmam, uzprasīju: «Sakiet, pilsoni, — kur es īsti atrodos?» viņš, pieklājīgi smaidot, atbildēja: «Nagasaki.»

— Zēni, — Sidnejs Holls domīgi sacīja, — es neuzskatu sevi par galīgu muļķi, bet es vēl līdz šim nevaru aptvert, kā ar džonku varēju pa vienu nakti nokļūt no Kalkutas Nagasaki, ja pat ātrākais tvaikonis nobrauc šo atstatumu tikai desmit dienās. Bet tagad es apēdīšu šo bumbieri.

Kad bumbieris bija rūpīgi nomizots un apēsts, Sidnejs Holls stāstīja tālāk:

— Japāna ir liela un dīvaina zeme, un cilvēki tur ir jautri un izveicīgi. Viņi taisa no porcelāna tējas traukus, kas ir tik plāni, ka tur

pat porcelāns nav vajadzīgs: pavelk tikai ar īkšķi pāris reižu gaisā, izkrāso labi koši, un tasīte gatava. Un, ja es gribētu jums stāstīt, kā japāņi prot gleznot, jūs man neticētu. Es redzēju kādu gleznotāju, kam izkrita ota no rokas un, ripodama pa baltu papīra lapu, uzgleznoja tur ainavu ar mājām un kokiem, cilvēkiem uz ielas un meža zosīm debesīs. Kad es par to brīnījos, gleznotājs teica:

— Tas ir nieks salīdzinājumā ar to, ko prata mans nelaiķis skolotājs. Reiz lietus laikā viņš bija notriepis ar dubļiem savas godātās kurpes. Kad dubļi sakalta, viņš mums rādīja, ka uz vienas kurpes redzams, kā suņi un mednieki dzenas zaķim pakaļ, bet uz otras — kā bērni rotaļā attēlo skolu un skolotāju.

No Nagasaki es braucu ar tvaikoni uz Ameriku, uz Sanfrancisko pilsētu. Šai braucienā nekas sevišķs nenotika, vienīgi mūsu tvaikonis vētrā cieta avāriju un nogrima. Visi tūliņ sakāpa glābšanas laivās. Kad tās jau bija pilnas līdz malām, divi matroži sauca no grimstošā kuģa: «Vai laivā nav kāda brīva vieta? Te ir vēl viena sieviete.» Daži brēca, ka vietas nav, bet es atsaucos: «Ir gan, dodiet viņu šurp!» Tad pārējie iemeta mani ūdenī, lai atbrīvotu sievietei vietu. Zināt, zēni, es arī neturējos pretī, jo sievietēm jau vienmēr priekšroka. Kad nu kuģis nogrima un laivas aizbrauca, es paliku viens pats plašajā jūrā. Uzsēdos uz kāda dēļa un šūpojos viļņos. Būtu bijis tīri jauki, ja nebūtu tik briesmīgi slapjš. Tā es peldēju dienu un nakti un jau domāju, ka nekāds labs gals nav gaidāms. Tad man piepeldēja klāt skārda kārba, un tanī bija raķetes.

«Ko es darīšu ar raķetēm?» es sākumā domāju. «Bumbieri būtu noderīgāki.» Bet tad man ienāca laba doma prātā. Kad iestājās piķa melnā nakts, es aizdedzu pirmo raķeti. Tā uzšāvās augsti jo augsti un liesmoja kā meteors. Otrā bija zvaigžņu raķete, trešā saules raķete, ceturtā dziedoša un piektā uzšāvās tik augsti, ka iestrēdza starp zvaigznēm un spīd tur vēl šodien. Kamēr es tā kavēju laiku, piebrauca liels kuģis un paņēma mani uz klāja. — Mīļais draugs, — kapteinis man teica, — nebijušas tās raķetes, tad jūs te būtu noslīcis nožēlojamā kārtā. Bet, kad mēs desmit jūdžu atstatumā ieraudzījām raķetes, tad tūliņ sapratām, ka tur kāds sauc pēc palīdzības. — Un uz šā krietnā kapteiņa veselību es apēdīšu šo bumbieri.

Kad bumbieris bija apēsts, viņš turpināja:

— Sanfrancisko es spēru kāju uz Amerikas zemes. Amerika, zēni, ir mana dzimtene, un — īsi un skaidri — Amerika ir Amerika. Ja es gribētu jums par šo zemi stāstīt, jūs man tik un tā neticētu, tik liela un dīvaina ir Amerika. Teikšu tikai, ka iesēdos Pasifika vilcienā un nobraucu uz Ņujorku. Tur nami ir tik augsti, ka tos nekādi nevar beigt būvēt. Kad namdari un jumiķi sasniedz augšējo stāvu, ir jau dienas vidus, tāpēc viņi ātri iekož pusdienas, ko paņēmuši līdzi, un kāpj atkal lejup, lai vakarā laikus tiktu gultā, un tā tas turpinās katru mīļu dienu.

Vispār Ameriku nekas nevar pārspēt, un, kam sava dzimtene nav tik mīļa ka man Amerika, tas ir vecs ēzelis.

No Amerikas es braucu ar tvaikoni uz Amsterdamu. Ceļā — nūjā, ceļā es pieredzēju kaut ko neticami skaistu un interesantu. Sasodīts, zēni, tas ir pats labākais atgadījums visā ceļojumā.

— Kas, kas? — detektīvi sauca, vai mirdami aiz ziņkāres.

— Nu redziet, — Sidnejs Holls sacīja un pietvīka, — es tur saderinājos. Ar šo tvaikoni ceļoja kāda jauna dāma, viņu sauca Alīse, un neviens visā plašajā pasaulē, arī neviens no jums, nav tik skaists kā viņa. Jā, patiešām neviens, — piebilda Sidnejs Holls pēc dziļām pārdomām. — Tikai nedomājiet, ka es pats viņai pateicu, cik ļoti viņa man patīk. Pienāca pēdējā diena, un es vēl nebiju teicis ne vārda. Bet nu es uzkodīšu kādu bumbieri.

Ar lielu baudu apēdis bumbieri, Sidnejs Holls turpināja:

-— Pēdējā vakarā es pastaigājos pa kuģa klāju, un tad pēkšņi mis Alīse pienāca pie manis.

— Mister Sidnej Holl, — vina jautāja, — vai jūs neesat bijis Dženovā?

— Biju, godātā, — es atteicu.

— Vai jūs tur neredzējāt kādu meitenīti, kas bija pazaudējusi savu māti?

— Jā, mis, — es teicu, — redzēju, viņu veda pie rokas kāds nelga.

Mis Alīse mirkli klusēja un tad jautāja:

— Bet vai jūs neesat bijis Indijā?

— Biju, — tā es atbildu.

— Vai jūs tur neredzējāt staltu jaunekli, kas izlēca no ejoša vilciena, lai izglābtu slīkstošu veļas mazgātāju?

— Kaut ko tamlīdzīgu laikam redzēju gan, — es mazliet samulsis atbildēju. — To izdarīja kāds vecs nerrs, jo kurš prātīgs cilvēks būtu tā rīkojies?

Alīse brītiņu klusēja, ta savadi veras man acīs un atkal atsāka:

— Mister Sidnej Holl, vai neredzējāt, kā uzupurējās kāds cēls vīrs uz jūras, lai dotu vietu laivā sievietei, kas citādi būtu gājusi bojā?

Man, zēni, metās jau gluži karsti.

— Nūjā, — es teicu, — kāds vecs stulbenis tur dabūja krietni izpeldēties.

Tad Alīse sniedza man abas rokas un pietvīkusi sacīja:

— Vai jūs zināt, mister Sidnej Holl, ka jūs esat apbrīnojami godīgs cilvēks? Un ka par to, ko esat darījis mazajai meitenītei Dženovā, indiešu veļas mazgātājai un nezināmajai sievietei uz jūras, ikvienam vajag jūs mīlēt?

Tad, zēni, pats dievs piebikstīja man pie sāniem, lai apkampju Alīsi. Un, kad nu mēs bijām saderinājušies, es jautāju:

— Paklau, Alīs, kas tev pastāstīja par mani visas tās aplamības? Nudien, es taču nevienam neesmu ar to lielījies.

— Zini, — Alīse sacīja, — šovakar es skatījos uz jūru un domāju par tevi. Tad pienāca pie manis kāda maza, melni ģērbusies sieviete, un tā man visu izstāstīja.

Mēs tūliņ devāmies šo melno sievieti meklēt, lai viņai pateiktos, bet nekur nevarējām atrast. Un tā, zēni, es esmu uz kuģa saderinājies, — Sidnejs Holls nobeidza un pārvilka ar roku pār mirdzošajām acīm.

— Bet burvis? — iesaucās detektīvi.

— Ak jā, burvis, — attapās izdaudzinātais Sidnejs Holls. — Tas krita par upuri pats savai ziņkārei, kā jau biju paredzējis. Kad Amsterdamas viesnīcā gulēju pa nakti, kāds pieklauvēja pie durvīm. Ienāca burvis, bāls un satraukts.

— Mister Holl, — viņš teica, — es vairs ilgāk nevaru izturēt. Sakiet, lūdzams, — kā jūs domājat mani notvert?

— Mister burvi, — es nopietni atbildēju, — to es jums neteikšu. Ja es to jums pateiktu, tad atklātu savu plānu un jūs aizbēgtu.

— Ak, — burvis vaimanāja, — apžēlojieties taču par mani! — Es vairs nevaru nekur dēties aiz ziņkāres.

— Labi, — es sacīju. — Es atklāšu jums savu plānu, bet jums jāapzvēr, ka no tā brīža būsiet mans gūsteknis un nebēgsiet projām.

— Es zvēru, — burvis atbildēja.

— Burvi, — es teicu pieceldamies, — ar šo mirkli mans plāns ir piepildījies. Zini, tu vecais nelga, ka es visu dibināju uz tavas ziņkāres. Es jau paredzēju, ka tu sekosi man pa sauszemi un ūdeni, lai redzētu, ko es uzsākšu. Es zināju, ka galu galā tu atnāksi pie manis un pazaudēsi savu brīvību, lai tikai remdinātu ziņkāri. Nu tas ir noticis!

Burvis vēl vairāk nobālēja, samulsa un noteica:

— Mister Sidnej Holl, jūs esat pats lielākais šķelmis pasaulē, jūs pat burvi apvedāt ap stūri! — Un tas, zēni, ir viss mans stāsts!

Kad Sidnejs Holls tā pabeidza savu stāstu, detektīvi sāka smieties pilnā kaklā un apsveica laimīgo amerikāni ar viņa panākumiem. Sidnejs Holls apmierināts smīnēja un meklēja grozā kādu skaistāku bumbieri. Te viņam patrāpījās kāds, ietīts papīrā. Viņš atlocīja papīru un lasīja: «Misteram Hol- lam par piemiņu no Dženovas knīpas.» Viņš tūliņ atkal tvēra grozā, izcēla otru papīrā ietītu bumbieri un, atlocījis papīru, lasīja: «Labu apetīti novēl veļas mazgātāja no Gangas krastiem.» Trešo bumbieri attinis, viņš lasīja: «Savam cēlajam glābējam pateicas sieviete no jūras.» Ceturto reizi Sidnejs Holls tvēra grozā, atvīstīja papīru un lasīja: «Vienmēr domāju par tevi. Alīse.»

Grozā palika piektais, pats skaistākais bumbieris. Sidnejs Holls pārgrieza to un vidū atrada salocītu zīmīti, kas bija viņam adresēta. Viņš atlocīja zīmīti un lasīja: «Cilvēkam, kas glabā noslēpumu, jāsargās no drudža. Ievainotais detektīvs Gangas krastā atklāja drudža

murgos savu slepeno plānu. Tas bija veca nelgas plāns. Jūsu draugs negribēja laupīt Jums atalgojumu, kas bija izsolīts par viņa galvu, tāpēc labprātīgi ļāvās notverties. Atlīdzība, ko saņemsiet, ir viņa kāzu dāvana Jums.»

Misters Sidnejs Holls nevarēja vien nobrīnīties un beidzot sacīja:

— Zēni, tagad es visu saprotu. Tas ir bijis pats burvis, kas turēja ciet kuģa enkuru, kamēr es skraidīju pa Dženovu, meklēdams meitenītes māti. Tas ir bijis burvis, kurš arāba izskatā palīdzēja man tikt galā ar krokodilu. Tas ir bijis burvis, kas mani pamodināja, kad matroži gribēja mani nonāvēt. Burvis uzzināja manu plānu, kad es drudzī murgoju pie Gangas. Viņš atsūtīja man noslēpumaino džonku, lai tā mani aizved uz Nagasaki, un kārbu ar raķetēm, tā izglābdams man dzīvību, un, pārvērties par melno sievieti, pievērsa man Alises sirdi. Un beidzot burvis izlikās nelga un ziņkāres apsēsts, lai palīdzētu man iegūt par viņa galvu izsolīto atalgojumu. Es gribēju būt izveicīgāks un viltīgāks par burvi, bet burvis izrādījās gudrāks par mani, turklāt cildenāks. Neviens nav pārāks par burvi! Zēni, sauciet kopā ar mani: lai dzīvo burvis!

— Slava burvim! — sauca detektīvi tik skaļi, ka visā pilsētā šķindēja logu rūtis.

KĀ BURVI TIESĀJA

Kad slavenais Sidnejs Holls bija atvedis notverto burvi, pēdējo sauca tiesas priekšā par kaķa zādzību.

Aiz augsta galda lepni sēdēja tiesnesis Dr. Korpus Juris, tikpat resns, cik bargs. Uz apsūdzēto sola sēdēja burvis ar saistītām rokām.

— Piecelies, blēdi, — uzbrēca viņam Dr. Korpus Juris. — Tu tiec apsūdzēts, ka esi nozadzis karalisko kaķi Murkatu, dzimušu šai valsti, vienu gadu vecu. Vai tu atzīsties šai noziegumā, nožēlojamais?

— Jā, — burvis klusu atbildēja.

— Tu melo, nekrietneli, — dārdināja tiesnesis, — es tev neticu neviena vārda. Tas vispirms ir jāpierāda. Ei, ievediet liecinieci, mūsu visžēlīgo princesi.

Ieveda mazo princesīti, lai viņa nodotu liecību.

— Princesīt, — čivināja tiesnesis saldā balstiņā, — vai šis zemiskais radījums ir nozadzis jūsu augstdzimto kaķi Murkatu?

— Jā, — princese atbildēja.

— Vai redzi, bezgodi, — tiesnesis uzkliedza burvim, — nu tu esi pieķerts! Un tagad pastāsti, kā tu kaķi nozagi.

— Gluži vienkārši, — burvis atbildēja, — viņš man uzkrita uz galvas.

— Tu melo, salašņa, — auroja tiesnesis un pēc tam smalkā jo

smalkā balstiņā uzrunāja princesi: — Princesīt, kā tas nelietis nozaga jūsu visdižciltīgāko kaķi?

— Taisni tā, kā viņš sacīja, — princese atbildēja.

— Re nu, laupītāj, — tiesnesis atkal auroja, — nu mēs zinām, kā tu viņu esi nozadzis. Un kāpēc tu viņu nozagi, tu āmrija?

— Kaķis krizdams bija pārlauzis kājiņu. Es iebāzu kaķi azotī, lai vēlāk saliktu kauliņus pareizi un pārsietu lūzumu.

— Ak tu bendesmaiss, — rēca Dr. Korpus Juris, — tie ir salti meli! Ievediet liecinieku, Strašnices traktiera īpašnieku!

Liecinieku ieveda.

— Ei, traktierniek, — tiesnesis uzsauca, — ko tu vari teikt par šo noziedznieku?

— Tikai to, augsti cienītais tiesnesi, — traktiernieks bailīgi atbildēja, — ka viņš, ieradies manā traktierī, izvilka no azotes melnu kaķi un pārsēja tam kāju.

— Hm, — noburkšķēja Dr. Korpus Juris, — tu laikam melo. Un ko viņš pēc tam darīja ar šo cēlo dzīvnieku?

— Pēc tam viņš to palaida vaļā, un kaķis aizskrēja projām.

— Ak tu dzīvnieku spīdzinātāj, — tiesnesis uzbrēca burvim, — tu viņu palaidi, lai skrien projām! Kur tagad ir karaliskais kaķis?

— Droši vien aizskrējis uz turieni, kur piedzimis, — burvis atbildēja. — Kaķi tā mēdz darīt.

— Ak tu nekauņa, — uzbļāva tiesnesis, — tu sāksi mani mācīt? Princesīt, — viņš atkal medainā balstiņā uzrunāja princesi, — cik augsti jūs vērtējat savu neatvietojamo kaķi?

— Es viņu neatdotu pat par pusi karaļa valsts, — princese atbildēja.

— Vai tu saproti, neģēli, — tiesnesis rēca, pagriezies pret burvi, — ka tu esi nozadzis pusi karaļa valsts? Par to tev draud nāves sods, tu nīcīgais tārps!

Princesei kļuva burvja žēl.

— Varbūt es atdotu Murkatu arī par gabaliņu tortes, — viņa aši ieteicās.

— Un cik maksā gabaliņš tortes, princesīt?

— Gabaliņš riekstu tortes maksā piecus kreicerus, zemeņu tortes —.desmit, bet putu krējuma — piecpadsmit kreicerus.

— Un par kādu torti jūs atdotu Murkatu, princesīt?

— Es domāju, par gabaliņu putu krējuma tortes, — princese atbildēja.

— Nu, tad klausies, tu slepkavniek, — tiesnesis uzbrēca burvim, — tu esi nozadzis piecpadsmit kreicerus! Par to tu, diedelniek, nosēdēsi trīs dienas cietumā, kā to likums pavēl. Marš aiz restēm, tu plukata! Uz trim dienām, tu slīmest, blandoni un krāpniek! Dārgā princesīt, — viņš tūliņ pievērsās princesei, — man ir gods pateikties

jums par jūsu viedīgo un

augsti atjautīgo liecību. Lūdzu, nododiet savam tētiņa kungam viņa visupadevīgā, visuuzticamā un visutaisnīgā tiesneša Dr. Korpus Juris visupazemīgo pavalstnieka sveicienu.

PASAKAS NOSLĒGUMS

Kad princese tiesā uzzināja, ka viņas kaķis Murkata aizbēdzis uz turieni, kur piedzimis, viņa tūliņ sūtīja kurjeru uz večiņas būdiņu.

Kurjers auļoja tā, ka zeme dunēja, un drīz vien ieraudzīja būdiņas priekšā vecmāmuļas mazdēlu Vašeku ar melno kaķi klēpī.

— Vašek, — kurjers uzsauca, — princese grib dabūt atpakaļ savu kaķi Murkatu.

Vašekam iesāpējās sirds, ka jāatdod Murkata, tomēr viņš atbildēja:

— Labi, kurjera kungs, es pats aiznesīšu kaķi princesei.

Viņš steidzās tūliņ uz pili, iebāzis Murkatu maisā, un uzmeklēja princesi.

— Es atnesu jums mūsu kaķi, princese. Ja tas ir jūsu Murkata, tad varat to paturēt.

Vašeks attaisīja maisu, bet Murkata neizlēca ārā tik naigi kā no vecmāmuļas groza; nabadziņš kliboja.

— Es nezinu, vai tas ir mans Murkata, — princese sacīja. — Murkata nemaz nekliboja. Pasauksim Tobi.

Kad Tobis ieraudzīja Murkatu, tad sāka aiz prieka tā vēcināt asti, ka vējš vien svilpoja, bet, ko viņi abi runāja, to neviens cits nesaprata.

— Tas ir Murkata, — princese sauca, — Tobis viņu pazina! Vašek, ko lai dodu tev par to, ka viņu atnesi? Vai gribi naudu?

Vašeks pietvīka un aši attrauca:

— Negribu vis, princese. Vecmamuļai naudas atliku likām.

— Varbūt tu gribi gabaliņu tortes? — princese taujāja.

— Tad nē jel, — Vašeks atbildēja, — mums pašiem tik daudz, ka nevaram apēst.

— Varbūt tu gribi kādu no manām rotaļlietiņām?

— Ko vēl ne, — Vašeks atvairījās. — Paskat, kas man par varenu kabatas nazi. Ar to es izgriežu visu, ko vien gribu.

Nu princese patiesi nezināja, ko Vašekam piedāvāt.

— Vašek, pasaki pats, ko gribi, — viņa beidzot uzaicināja.

— Lai paliek, princese, — Vašeks pietvīka sārts kā magone.

— Pasaki taču.

— Es nedrīkstu teikt, — Vašeks nosarka ar visām ausīm.

Arī princese kļuva sārta kā peonija.

— Kāpēc tu nedrīksti teikt?

— Tāpēc, ka tu man to nedosi.

— Un ja nu dodu?

Vašeks purināja galvu.

— Nedosi.

— Kāpēc?

— Tāpēc, ka nedrīksti, — Vašeks paskaidroja. — Es jau neesmu nekāds princis.

— Vašek, paskaties, kas tev aiz muguras, — princese pēkšņi iesaucās. .Un, kamēr zēns atskatījās, viņa pacēlās uz pirkstgaliem un noskūpstīja Vašeku uz vaiga. Un tūliņ viņa bija gabalā, paķērusi Murkatu un paslēpusi seju viņa kažokā. Tobrīd dārzā ienāca galma dāmas, un Vašeks taisījās, ka pazūd.

Viņš jautri tecēja mājup, bet mežmalā apstājās, izgrieza no mizas skaistu kuģīti un iebāza kabatā.

Pārskrējis mājās, viņš ieraudzīja — Murkata sēž uz sliekšņa un gludina kažoku ar klibo kājiņu.

— Vecmāmiņ, — Vašeks iesaucās, — es taču nupat kā aiznesu Murkatu uz pili!

— Jā, manu zēn, — vecmāmuļa atbildēja, — tas ir kaķu dabā, ka viņi atgriežas tur, kur piedzimuši, kaut tas būtu jūdzēm tālu. Tev rīt agri vēlreiz jānes Murkata uz pili.

No rīta Vašeks teciņiem devās uz pili ar Murkatu maisā.

— Princese, — viņš aizelsies teica, — es atnesu Murkatu. Tas blēža kaķis vakar bija jums izšmaucis un atdrāzies uz mūsu būdu.

— Tu gan šodien esi skrējis kā vējš, — princese noteica.

— Princese, vai negribat kuģīti? — Vašeks piedāvāja.

— Dod šurp, — princese atbildēja. — Un ko tu gribi par Murkatu?

— Nezinu, — Vašeks atbildēja un nosarka līdz matu galiem.

— Nu pasaki jel.

— Neteikšu.

— Saki vien.

— Neteikšu vis.

Princese urbināja ar pirkstu kuģīti un, galvu noliekusi, iejautājās:

— Varbūt to pašu, ko vakar?

— Varbūt, — Vašeks aši izteica. Un, saņēmis savu algu, jautri steidzās mājup, tikai ceļmalā apstājās un nomauca kār- klājā skanīgu svilpīti.

Ieradies mājās, viņš ieraudzīja — Murkata sēž uz sliekšņa un glauda ar ķepiņu ūsas.

— Vecmāmuļ, — Vašeks atkal izsaucās, — Murkata jau mājās!

— Ņem viņu ciet un nes rīt agri uz pili. Varbūt viņš tomēr pieradīs. • ;

Agri no rīta Vašeks, iebāzis kaķi maisā, skrēja uz pili.

— Princese, — viņš pārskrējies izdvesa, — Murkata atkal atbēga pie mums.

Princese izskatījās saīgusi un neteica ne vārda.

— Princesīt, — Vašeks labinājās, — skat, kādu jauku stabulīti es iztaisīju.

— Dod šurp, — princese teica, bet palika tikpat saīgusi. Vašeks samulsis mīņājās no vienas kājas uz otru un nesaprata, kāpēc princese tik nelaipna.

Princese papūta stabulīti un, kad tā tik jauki skanēja, tad jau laipnāk sacīja:

— Tu šķelmja puika, es jau zinu, kāpēc tu katru dienu nāc ar savu kaķi. Tu gribi, lai tev atmaksāju kā vienmēr.

Vašeks kļuva bēdīgs, paķēra cepuri un teica:

— Ja jūs tā domājat, tad es jums vairs nerādīšos acīs. Ar smagu sirdi Vašeks soļoja mājup. Līdzko pārnāca —

redz, Murkata sēž uz būdas sliekšņa un laizās, it kā nupat būtu pienu lacis. Vašeks apsēdās kaķim blakus, paņēma to klēpī un klusēja.

Klipata klap, klipata klap, atauļoja karaļa kurjers.

— Vašek, — viņš sauca, — karalis pavēl, lai tu nes Murkatu uz pili.

— Kāda tam nozīme? — Vašeks atteica. — Kaķis vienmēr atgriežas tai vietā, kur piedzimis.

— Bet princese, Vašek, — kurjers aizrādīja, — princese teica, ka tev katru dienu jānes Murkata uz pili.

Vašeks papurinaja galvu.

— Es jau viņai teicu, ka nenesīšu.

Uz sliekšņa iznaca vecmāmuļā un paskaidroja:

— Kurjera kungs, suns turas pie cilvēkiem, kaķis pie būdas. Un mūsu Murkata paliks šai būdai uzticīgs.

Kurjers apgrieza zirgu un auļoja atpakaļ uz pili.

Otrā dienā pie vecmāmuļas būdas pieturēja milzu ore ar simt zirgiem priekšā. Kučieris nokāpa no bukas un teica:

— Vecmāmuļ, kungs un karalis liek jums pavēstīt: ja kaķis turas pie būdas, tad būda ar kaķi, jums un Vašeku jāved uz pils dārzu. Tur visiem būs vietas diezgan.

Sanāca daudz ļaužu un palīdzēja iecelt būdu orē. Kučieris uzpliukšķināja ar pātagu, uzsauca «nū», simts zirgu atspērās, un vezums ar būdu sāka kustēties uz pils pusi. Vezumā uz būdas sliekšņa sēdēja vecmāmuļa, Vašeks un Murkata. Ceļā vecmāmuļa atcerējās karaļa mātes sapni, ka Murkata atvedīs uz pili jauno karali un tas atbrauks ar visu savu namu, — atcerējās, bet neteica ne vārda.

Atbraucējus uzņēma pilī ar lielu prieku, būdu novietoja dārzā, un, tā kā Murkata turējās pie būdas, tad viņam prātā nenāca bēgt projām. Viņš dzīvoja ar vecmāmuļu un Vašeku pils dārzā kā savās mājās. Kad princese gribēja parotaļāties, tad gāja uz būdu, un, tā kā viņa bija pēc visa notikušā Mur- katam ļoti pieķērusies, tad gāja uz turieni ik dienas un cieši sadraudzējās ar Vašeku.

Kas tālāk notika, gar to mūsu pasakai nav daļas. Un, kad Vašeks patiesi kļuva šai valstī par karali, tad, bērni, tas notika ne kaķa dēļ, ne aiz draudzības ar princesi, bet pateicoties tiem diženajiem un drosmīgajiem darbiem, ko Vašeks pieaudzis veica visas valsts labā.

PASAKA PAR PASTNIEKIEM

To es gan gribētu zināt: ja ir pasakas par visādiem citādiem cilvēku amatiem un nodarbošanos, piemēram, par karaļiem, prinčiem, laupītājiem, ganiem, bruņiniekiem, burvjiem, milžiem, malkas cirtējiem un ūdensvīriem, kāpēc gan nevarētu būt kaut viena pasaciņa par pastniekiem? Tādai pasta iestādei patiešām piemīt kaut kas no apburtas vietas: uz visām sienām dažādi uzraksti, piemēram, «Smēķēt aizliegts»,

«Suņus ievest nav brīv» un vēl daudz citu brīdinājumu, — es jums saku, tik daudz rīkojumu un aizliegumu nav neviena burvja vai laupītāja kancelejā. Tas vien jau pierāda, ka pasts ir noslēpumaina un varena iestāde. Un kurš no jums, bērni, ir redzējis, kas pastā notiek nakti, kad tas aizslēgts? Pasaulīt, to gan būtu vērts paskatīties! Taču viens cilvēks — jums par zināšanu, tas bija pasta sūtījumu un telegrammu iznēsātājs Labdabiņš — re-

dzēja to pats savām acīm un pastāstīja pārējiem pasta darbiniekiem, kuri savukārt palaida šo ziņu tālāk, līdz tā nonāca pie manis, bet es neesmu tik badīgs, ka paturētu visu sev vien. Un tagad varam sākt mūsu pasaku.

Tolaik Labdabiņam, pēc amata pastniekam un telegrammu iznēsātājam, nezin kāpēc bija apnicis viņa darbs. Un kā nu ne: noskrienas, nostaigājas tāds nabaga pastnieks, noklaiņo- jas, nokāpelējas, nokluburējas gan augšup, gan lejup, noiet diendienā ne

mazāk par divdesmit deviņi tūkstoši septiņi simti trīsdesmit pieciem soļiem, uzkāpj un nokāpj pa astoņi tūkstoši divsimt četrdesmit deviņiem pakāpieniem — un ko viņš iznēsā? Vienas vienīgas pavēstis, avīzes, rēķinus un citas nevajadzīgas lietas, no kurām nevienam ne silts, ne auksts, un pati pasta iestāde arī tik nožēlojama un garlaicīga vieta, ka tur nekas pasakains nenotiek. Tā todien pastnieks Labdabiņš gaudās par savu bēdīgo amatu. Un, tā bēdādamies, viņš pievakarē apsēdās pastā pie krāsns, iemiga un nepamanīja, ka darba laiks beidzies. Kad pulkstenis nosita seši, visi pārējie pasta darbinieki aizgāja uz mājām un pastu aizslēdza, bet Labdabiņš palika ieslēgts un gulēja vien tālāk.

Varēja jau būt ap pusnakti, kad viņu pamodināja kaut kāda graboņa, it kā peles tekalētu pa grīdu. Labdabiņš satrūcies nodomāja, ka pastā ieviesušās peles un vajadzēs uzstādīt slazdus. Viņš sāka lūkoties apkārt pēc vainīgajām un ieraudzīja, ka tās nav nekādas peles, bet pasta rūķīši. Ziniet, tādi mazi, ūsaini pundurīši, ne lielāki par pērļu vistiņu, vā- verīti vai meža trusīti, bet galvās viņiem cepures kā īstiem pastniekiem un uz pleciem apmetņi kā īstiem telegrammu iznēsātājiem. «Skat, sasodītie!» nodomāja Labdabiņš, bet pats ne muti nepavēra, pat neiepīkstējās un vispār sēdēja tā, ka ne čiku, ne grabu, lai mazos nesabiedētu. Un, re, viens rūķītis saliek kaudzītē vēstules, kas Labdabiņam rīt būs jāiznēsā, otrs šķiro pastu, trešais sver pakas un līmē virsū adreses, ceturtais kurn, ka šī kārba nav pārsieta pēc instrukcijas,

piektais sež pie kases lodziņa un parskaita naudu, kā pienakas

īstam pasta darbiniekam.

— Es jau tā domāju, — viņš sirdās, — kasieris pārskaitījies par veselu helleri, tas man jāpārlabo.

Sestais makanītis sēž pie telegrāfa aparāta un takšķina telegrammas — taktak, tak, tak, taktaktak, tak. Labdabiņš tomēr saprata, ka viņš telegrafē: «Allo, sakaru ministrija? Pie aparāta pasta rūķītis numurs simt trīsdesmit viens. Ziņoju, ka viss kārtībā punkts. Kolēģis Circeņūsītis saaukstējies paņēmis biļetenu darbā nav ieradies punkts. Visu labu punkts.»

— Te ir vēstule uz Bambolinando pilsētu Kanibālijas karaļvalstī, — ierunājās septītais sprīdītis. — Kā lai to nosūta?

— Caur Benešovas sakaru nodaļu, — atbildēja astotais Ikšķītis. — Pieraksti adresi, kolēģi: Kanibālija, dzelzceļa stacija Lejas Trebizona, pasta nodaļa Runču miests. Gaisa pasts. Tā, nu mums viss kārtībā. Kas ir, vai neuzspēlēsim kārtis?

— Kāpēc gan ne, — atteica pirmais pasta rūķītis un noskaitīja trīsdesmit divas vēstules. — Te ir kārtis, varam sākt.

Otrs paņēma vēstuļu kaudzīti un sajauca tās.

— Es pārceļu, — sacīja pirmais sīkaliņš.

— Es sadalīšu, — atsaucās otrs.

— Kas tās par kārtīm, — burkšķēja trešais, — nekur neder!

— Eju, — ceturtais uzsauca un nometa vēstuli uz galda.

— To mēs sitam, — atsaucās piektais un uzlika savu vēstuli virsū.

— Pārtrumpoju, — sacīja sestais un uzmeta savu virsū.

— Oho, — septītais noteica, — man ir augstāka kārts.

— Bet man ir trumpas dūzis, — izsaucās astotais un uzsvieda savējo uz visas gubas.

To Labdabiņš vairs nevarēja izturēt un iejaucās:

— Piedodiet, rūķīšu kungi, bet kas tā jums ir par spēli?

— Ā, Labdabiņa kungs, — sacīja pirmais rūķītis, — mēs negribējām jūs modināt, taču, ja esat pamodies, piesēdieties pie mums. Mēs spēlējam parasto sešdesmit seši.

Labdabiņš nelikās lūgties un piesēdās pie viņiem.

— Te jums būs kārtis, — teica otrais pundurītis un pasniedza viņam dažas vēstules. — Varat sākt.

Labdabiņš paskatījās uz vēstulēm savā rokā un sacīja:

— Neņemiet ļaunā, pundurīšu kungi, bet man rokā nav kārtis, — tās ir nenosūtītas vēstules.

— Pilnīgi pareizi, — atbildēja trešais sīkaliņš, — tās ir mūsu spēļu kārtis.

— Hm, — nokrekšķinājās Labdabiņš, — nedusmojieties, kungi, bet spēļu kārtīs pati zemākā ir septiņš, tad seko astoņš, deviņš un desmits, bet pēc tam kalps, dāma, kungs un pati augstākā — dūzis. Šīs

vēstules nekādi neatšķiras.

— Jūs ļoti maldāties, — atbildēja ceturtais sprīdītis,

— katrai vēstulei sava vērtība, skatoties pēc tā, kas tanī rakstīts.

— Pati zemākā kārts ir septiņš jeb sīkala, — paskaidroja pirmais makanītis. — Tā ir vēstule, kurā rakstītājs kaut ko samelš vai izdomā.

— Otrā pēc kārtas ir astoņš, — turpināja otrais īkšķītis.

— Tā ir vēstule, ko raksta piespiesti un ar nepatiku.

— Trešā ir deviņš, — sacīja trešais sīkaliņš, — tā ir vēstule, ko raksta aiz pieklājības.

— Pirmā augstākā kārts ir desmits, — teica ceturtais rūķītis. — Tā ir vēstule, kurā pateikts kas interesants un jauns.

— Otrā augstākā kārts ir kalps, — turpināja piektais pundurītis. — Tā ir vēstule, ar kuru grib kādu cilvēku iepriecināt.

— Trešā augstākā kārts ir dāma, — sacīja sestais ukrītis.

— Tā ir vēstule, ko raksta labam draugam.

— Ceturtā augstākā kārts ir kungs, — piebilda septītais sprīdītis. — Tā ir vēstule, ko raksta aiz mīlestības.

— Pati augstākā jeb dūzis, — pabeidza astotais krislītis, — ir tāda vēstule, kurā rakstītājs ieliek visu savu sirdi. Ar to var sist jeb pārtrumpot visas pārējās kārtis. Tādu vēstuli māte raksta savam bērnam vai cilvēks otram cilvēkam, kuru mīl vairāk par sevi pašu.

— Ahā, — Labdabiņš noteica. — Bet nu es lūgtu paskaidrot, kā jūs uzzināt, kas tanīs vēstulēs rakstīts. Man, kungi, būtu ļoti nepatīkami

dzirdēt, ka jūs uzplēšat aploksnes. Tā nedrīkst, mīlīši, tā būtu

sarakstes neaizskaramības pārkāpšana, un par to man jūs, rupučus, vajadzētu aizvest uz policiju. Pie septiņiem vilkiem, tas būtu briesmīgs pārkāpums, ja kāds atplēstu vēstuli, kas nav viņam rakstīta!

— To mēs visu zinām, Labdabiņa kungs, — atbildēja pirmais rūķītis, — bet mēs, draudziņ, jūtam cauri aploksnei, kas vēstulē rakstīts. Vienaldzīgas vēstules ir aukstas, un, jo vairāk vēstulē sirsnības, jo tā siltāka.

— Un, ja mēs, pasta rūķīši, uzliekam aizlīmētu vēstuli uz pieres, — piemetināja otrais, — tad varam vārdu pa vārdam izlasīt, kas tur rakstīts.

— Tas ir pavisam kas cits, — pastnieks Labdabiņš sacīja.

— Bet, kad nu mēs tā esam satikušies, tad es gribētu jums vēl ko pajautāt… ja vien tas jūs neapvaino, kungi.

— Jūs, Labdabiņa kungs, varat jautāt, ko vien gribat, — atbildēja trešais sīkaliņš.

— Es labprāt gribētu zināt, ko tādi rūķīši ēd, — Labdabiņš atzinās.

— Gan šo, gan to, — sacīja ceturtais īkšķītis. — Rūķīši, kas dzīvo dažādās iestādēs, uzlasa kā circeņi visu, kas cilvēkiem paliek pāri, — maizes drupatiņu vai veģa krislīti. Nekas daudz jums, cilvēkiem, pāri vis nepaliek, to jūs labi zināt.

— Mums, pasta rūķīšiem, — piebilda piektais sprīdītis,

— klājas labāk nekā citiem. Mēs dažkārt vārām telegrāfa lenti makaronu vietā un apziežam to ar pasta līmi; tiesa, līmei tad gan jābūt no kartupeļu miltiem.

— Var arī aplaizīt markas, — piemetināja sestais makanītis. — Tās ir garšīgas, tikai ūsas gan salīp.

— Visvairāk gan mēs pārtiekam no drupatiņām, — nobeidza septītais pundurītis. — Tāpēc jau iestādes tiek tik nevīžīgi slaucītas, lai mums paliktu kāda drupata.

— Ja drīkstu jautāt, — taujāja Labdabiņš, — kur jūs guļat?

— To mēs neteiksim, Labdabiņa kungs, — attrauca astotais ukrītis. — Ja cilvēki zinātu, kur mēs, pasta rūķīši, guļam, viņi mūs no turienes izmēztu. Nē, to jums nevajag zināt.

«Nekas, ja negribat, nesakāt,» nodomāja Labdabiņš. «Gan es uzmanīšu, kur jūs iesiet gulēt.» Un viņš atkal atsēdās pie krāsns, lai noskatītos, kur šie ies gulēt. Taču, līdzko viņš bija atsēdies pie krāsns, tā viņam acis sāka liptin lipt ciet, un jūs nepagūtu ne līdz pieci noskaitīt, tik ātri Labdabiņš iemiga un nogulēja līdz pašam rītam cietā miegā.

Toreiz viņš nevienam nestāstīja, ko nakti redzējis, jo, paši saprotat, pastā nav atļauts gulēt pa nakti. Tikai kopš tā laika viņam neapnika iznēsāt pastu. «Šī vēstule gan ir tāda pavēsa,» viņš mēdza sev teikt, «toties šī sildīt silda, tik karsta tā ir; laikam to raksta kāda

māmiņa.»

Kādu dienu viņš pastā šķiroja no vēstuļu kastītes izņemto pastu, lai varētu piegādāt adresātiem.

— Mīlīši, — viņš pēkšņi ieteicās, — te ir vēstule aizlīmētā aploksnē, bet uz aploksnes ne adreses, ne markas!

— Ahā, — atsaucās pastmeistars, — atkal kāds iemetis pastkastītē neapmaksātu vēstuli.

Pastā patlaban bija ienācis kāds vīrs, kas sūtīja savai mātei ierakstītu vēstuli; viņš noklausījās šo sarunu un sacīja:

— Tam gan vajag būt miegacim, ausainim, nejēgam, dulburim, tukšgalvim, zābakam un stulbenim, kas sūta vēstuli un neuzraksta adresi.

— Ak vai, — pastmeistars atbildējā, — tādu vēstuļu mums gadā sakrājas vesela grēda. Jūs neticēsiet, cienītais kungs, cik ļaudis ir izklaidīgi. Viņš uzraksta vēstuli un pa kaklu pa galvu drāž uz pastu, un pavisam aizmirst paskatīties, vai adrese ir vai nav. Jā, jā, tas notiek daudz biežāk, nekā jūs domājat.

— Ko jūs sakāt! — nobrīnījās apmeklētājs. — Bet ko jūs darāt ar tādām vēstulēm?

— Atstājam tās pastā, cienītais kungs, — paskaidroja pastmeistars, — jo mēs tās nekādi nevaram piegādāt adresātiem.

— Jūs taču varētu vēstules uzplēst, — apmeklētājs deva padomu, — un paskatīties, kas tās sūta.

— To mēs nedrīkstam, — pastmeistars stingri atbildēja, — tā būtu sarakstes neaizskaramības pārkāpšana, un par to draud bargs sods.

Ar to šis jautājums likās izšķirts.

Bet, kad apmeklētājs bija izgājis, Labdabiņš uzrunāja pastmeistaru:

— Atvainojiet manu pārdrošību, pastmeistara kungs, bet šai gadījumā ar vēstuli mums varētu palīdzēt kāds no pasta rūķīšiem. — Un viņš izstāstīja, kā reiz naktī redzējis šos pundurīšus un ka šie sīkaliņi var izlasīt vēstules, neatplēšot tās.

Pastmeistars brīdi domāja un tad sacīja:

— Pie līmes un lakas, šis numurs nav slikts! Pamēģiniet, Labdabiņa kungs! Ja mums pasta rūķītis pateiks, kas tai vēstulē rakstīts, tad mēs noteikti zināsim, kam tā sūtīta.

Tonakt Labdabiņš atkal ļāvās ieslēgties pastā un gaidīja. Varēja būt ap pusnakti, kad viņš izdzirdēja tipināšanu pagrīdē, it kā tur peles tekalētu, un drīz vien ieraudzīja rūķīšus šķirojam pastu, sienam pakas, skaitām naudu un

klabinām telegrammas. Kad viss bija padarīts, viņi sasēdās pulciņā uz grīdas un sāka spēlēt sešdesmit seši. Tobrīd Labdabiņš piecēlās un uzrunāja viņus:

— Labvakar, pundurīšu kungi!

— A, tas ir Labdabiņa kungs, — atsaucās vecākais pundurītis. — Nāciet pie mums paspēlēt kārtis.

Labdabiņš nelikās to divreiz teikt un atsēdās pie viņiem uz grīdas.

— Sāku, •— noteica pirmais īkšķītis un nolika savu kārti uz grīdas.

— Situ, — atteica otrs.

— Pārtrumpoju, — piebilda trešais.

Pienāca Labdabiņa kārta, un viņš uzlika savu vēstuli uz pārējām trim.

— Jūs esat uzveicis, Labdabiņa kungs, — sacīja pirmais

ukrītis, — jo jūs uzlikāt augstāko kārti, siržu dūzi.

— Atļaujiet apvaicāties, — Labdabiņš jautāja, — kā tad jūs zināt, ka šī ir pati augstākā kārts?

■— Kā lai es nezinātu? — brīnījās īkšķītis. — Tā ir vēstule, ko jauneklis raksta meitenei, kuru viņš mīl vairāk par sevi pašu.

— Diezin vai tā ir, — izgudrēm šaubījās pastnieks Labdabiņš.

— Kad es jums saku! — atbildēja sīkaliņš. — Ja neticat, es jums šo vēstuli nolasīšu. — Viņš uzlika vēstuli sev uz pieres, aizvēra acis un lasīja: «Mana sircmīļotā Marženka . . .

(Te ir kļūda, — pasta rūķītis piebilda, — vārdu «sirds» raksta ar «ds», nevis ar «c».) Rakstu teu, ka dabūju šopera vietu un ja tu mani vē mīlē ta varam taisīt kazas raksti man labi drīz taus uzticamais Frantiks.»

— Sirsnīgi pateicos, rūķīša kungs, — tencināja Labdabiņš — taisni to man vajadzēja zināt. Daudzkārt jums pateicos.

— Nav par ko, — krislītis atbildēja. — Tikai ziniet, vēstulē daudz pareizrakstības kļūdu. Šis Frantiks skolā nav neko vis iemācījies.

— Kaut nu es zinātu, kas tā par Marženku vai kas tas par Frantiku, — Labdabiņš murmināja.

— Tur es jums palīdzēt nevaru, — makanītis atbildēja.

— Tas šai vēstulē nav rakstīts.

Otrā rītā pastnieks Labdabiņš izstāstīja pastmeistaram, ka zināmo vēstuli rakstījis kāds šoferis Frantiks kādai Maržen- kas jaunkundzei un ka minētais Frantiks gribot šo Marženku precēt.

— Vī dieniņ! — izsaucās pastmeistars. — Tad taču pie mums iestrēgusi svarīga vēstule! Tā steidzami jānogādā adresātei.

— Es to mirklī nogādātu, — pastnieks Labdabiņš atbildēja,

— ja vien es zinātu, kas tai Mar- ženkai uzvārdā un kurā pilsētā, ielā un numurā viņa dzīvo.

— Tad jau to izdarītu kurš katrs, — attrauca pastmeistars, — tad nemaz nevajag būt pastniekam. Bet man gan ļoti gribētos, lai meitene saņem vēstuli.

— Labi, pastmeistara kungs, — sacīja pastnieks Labdabiņš, — es meklēšu šo adresāti, kaut man veselu gadu vajadzētu skraidīt apkārt un apstaigāt visu pasauli.

To sacījis, viņš pārmeta pār plecu savu pasta somu ar vēstuli un maizes kancīti un devās pasaulē.

no šofera Frantika. Tiesa, dažas gaidīja vēstuli no šofera, bet to sauca Toniks, Ladislavs, Vaclavs, Jozefs, Jarolims, Loiziks vai Floriāns, pat Jirži, Jo- hans vai Vavrinecs. Gadījās pat Dominiks, Vende- līns vai Erazims, tikai Frantiks vien ne. Dažas

Marženkas gaidīja vēstuli no Frantika, tikai tas ne- 'bija šoferis, bet atslēdznieks vai feldfēbelis, galdnieks vai konduktors, dažreiz pat aptiekārs, tapsētājs, frizieris vai drēb-

Viņš gāja un gāja un visur taujāja, vai tur nedzīvo kāda Marženka, kura gaida vēstuli no šofera Frantika. Un viņš izstaigāja visu Litomeržicu un Lounus, Rakovniku un Plzeni, Domažlici un Piseku, Budejovici un Pršelouču, Taboru un Časlavu, Hradecu, Jičinu un Boleslavu. Viņš bija Kutna Horā, Litomišlā, Tršebonā, Vodņanos, Sušicē, Pršibramā, Kladno un Jaunboleslavā, Voticē un Trutnovā, Sobotkā un Turnovā, Slanos un Pelhržimovā, pat Dobruškā, Upicē, Hronovā, Sed- mihalupās, Krakorkā un Zalesjē, īsi sakot, visur un visās vietās, un visus iztaujāja par Marženku. Skaidrs, ka Čehijā bija bezgala daudz Marženku — kopskaitā četrdesmit deviņi tūkstoši deviņi simti astoņdesmit, bet neviena negaidīja vēstuli

nieks, bet šoferis vien ne. Un tā nu Labdabiņš bija nostaigājis gadu un vienu dienu, bet nekādi nebija varējis nodot vēstuli īstajai Marženkai. Viņš daudz ko bija redzējis: ciematus un pilsētas, laukus un mežus, saules lēktus un rietus, cīruļu atgriešanos un pavasara iestāšanos, sējas un pļaujas laiku, mežā vērojis uzaugam sēnes, ceļmalās nogatavojamies plūmes, 2atecā redzējis apiņus, Melnikā vīnogas, Tršebonā karpas, Pardubicē piparkūkas, bet, kad tā veltīgi

bija nostaigājis gadu un vienu dienu, tad noskumis atsēdās ceļmalā un noteica:

— Nu gan redzu, ka viss veltīgi un es šo Marženku neatradīšu.

Viņš gandrīz vai apraudājās aiz žēlabām. Viņam bija žēl Marženkas, kura nav saņēmusi vēstuli no jaunekļa, kas mīl viņu vairāk nekā pats sevi, žēl šofera Frantika, kura vēstuli nevarēja nogādāt Marženkai, žēl pašam sevis, ka uzņēmies

tādu grūtu darbu un izstaigājis tādus tālus ceļus lietū un tveicē, salā un slapjdraņķī, un viss velti.

Tā sēdēdams ceļmalā un bēdādamies, viņš ieraudzīja braucam kādu mašīnu. Tā brauca gaužām lēni, labi, ja kādus sešus kilometrus stundā, un Labdabiņš sacīja sev:

— Droši vien kāda veca grabaža, ka tik lēni velkas.

Kad mašīna piebrauca tuvāk, viņš ieraudzīja — vilks tevi neredzējis! — ka tas ir lepns astoņcilindru automobilis, ka pie stūres sēž skumīgs, melni ģērbies šoferis, bet aiz viņa skumīgs, melni ģērbies mašīnas īpašnieks.

Kad šis skumīgais vīrs ieraudzīja ceļmalā sēžam nomocījušos Labdabiņu, tad lika apturēt mašīnu un uzrunāja viņu:

— Kāpiet iekšā, pastniek, es pavedīšu jūs kādu gabaliņu.

Labdabiņš kļuva priecīgs, jo pēc tik gara ceļa kājas viņam negribēja vairs lāgā klausīt; viņš apsēdās blakus skumīgajam melnajam vīram, un mašīna gausi un skumīgi virzījās tālāk.

Kad viņi tā bija nobraukuši trīs kilometrus, Labdabiņš ierunājās:

— Atļaujiet apvaicāties, godātais, vai jūs braucat uz bērēm?

— Nē, — dobjā balsī atbildēja melnais vīrs. — Kāpēc jūs domājat, ka es braucu uz bērēm?

— Tāpēc, ka jums labpatīk izskatīties tik bēdīgam, — Labdabiņš paskaidroja.

— Es esmu tik bēdīgs tāpēc, — aizkapa balsī atbildēja melnais vīrs, — ka mana mašīna kustas tik lēni un bēdīgi.

— Nūjā, — atsaucās Labdabiņš, — bet kāpēc tādai lepnai mašīnai tik bēdīga gaita?

— Tāpēc, ka to vada bēdīgs šoferis, — sērīgi sacīja melnais vīrs.

— Ahā, — noteica pastnieks Labdabiņš. — Un vai drīkstu apvaicāties, godātais, kāpēc jūsu šoferis ir tik bēdīgs?

— Tāpēc, ka viņš nav saņēmis atbildi uz vēstuli, ko aizsūtījis tieši pirms gada un vienas dienas, — melnais vīrs atteica. — Viņš to rakstīja savai iecerētajai, bet viņa neatbildēja, tāpēc viņš domā, ka meitene viņu vairs nemīl.

Līdzko pastnieks Labdabiņš to izdzirdēja, tā iesaucās:

— Atļaujiet vaicāt — vai jūsu šoferi nesauc par Frantiku?

— Jā, viņu sauc par Františeku Svobodu, — melnais vīrs apstiprināja.

— Un to meiteni sauc Marženku, vai ne? — jautāja tālāk Labdabiņš.

Tagad atsaucās bēdīgais šoferis un izrunāja caur žēlām nopūtām:

— Jā, Mariju Novakovu sauc to neuzticīgo, kas aizmirsusi mūsu mīlestību …

— Ahā, — līksmi izsaucās pastnieks Labdabiņš, ■— tad jūs, mans dārgais, esat tas lēlis, tas lempis, tas ļepausis, tas ķēpa, tas čamma, tas lamza, tas tūļa, tas tuža, tas aizmārša, tas ne- atmiņa, tas izklaidenis, tas gaisīklis, tas lētprātis, tas vējagrābslis, tas sprukstiņš, tas auša, tas vēja pistole, tas svip- stiņš, tas biezgalvis, tas pavieglais, kas mums iemetis pastkastītē vēstuli bez markas un adreses? Ak kungs, kāds prieks, ka man ir gods ar jums iepazīties! Kā tad jums Marženkas jaunkundze varēja atbildēt, ja viņa to vēstuli nav nemaz saņēmusi?

— Kur, kur ir mana vēstule? — sauca šoferis Frantiks.

— Ja jūs man pateiksiet, kur dzīvo šī Marženka, — teica pastnieks Labdabiņš, — tad vēstule tūliņ tiks viņai piegādāta. Ak tu mūžs, es taču veselu gadu un vienu dienu nēsāju šo vēstuli pa visu pasauli un meklēju īsto Marženku, kam tā nododama! Mīļais jaunekli, tūliņ uz karstām pēdām un bez kavēšanās, acumirklī un momentā dodiet man šīs Marženkas adresi un es iešu un nodošu viņai vēstuli.

— Nekur jūs neiesiet, pastnieka kungs, — pārtrauca mašīnas īpašnieks, — jo es jus aizvedīšu. Nu, Frantik, piedod gāzi un brauksim pie tavas Marženkas!

Viņš nepaguva to izteikt, kad šoferis Frantiks piedeva gāzi,

mašīna salēcās — un nu tik sākās! Ļautiņi mīļie, sešdesmit, septiņdesmit, astoņdesmit kilometru, simt, simt desmit, simt divdesmit, simt piecdesmit! Motors dūca, auroja, kauca, rēca un svilpa aiz priekiem, melnajam vīram vajadzēja ar abām rokām turēt cepuri, lai neaizskrien pa gaisu, pastnieks Labdabiņš ieķērās sēdeklī, bet šoferis Frantiks tikai klaigāja:

— Nu, kā patīk braucieniņš, ko? Simt astoņdesmit kilometru stundā! Mīļiši, mēs jau nebraucam, mēs lidojam pa gaisu! Skat, kā ceļš rauktin raucas! Mēs skrienam kā ar spārniem!

Un, kad nu viņi tā kādu brīdi bija traukušies ar simt

astoņdesmit septiņu kilometru ātrumu stundā, tad ceļa malā parādījās glīts, balts ciematiņš — nūjā, tā bija Libņatova,— un šoferis Frantiks paziņoja:

— Nu mēs esam klāt.

— Tad pieturiet! — uzsauca melnais vīrs, un mašīna kā laistin nolaidās pie paša ciemata.

— Vai nav viegla gaita manai mašīnai? — priecājās tās īpašnieks. — Un nu, Labdabiņa kungs, nododiet vēstuli pēc piederības.

— Bet vai nebūtu labāk, — ieteicās pastnieks Labdabiņš, — ja Frantika kungs pats viņai pastāstītu mutes vārdiem, kas tur rakstīts? Tai vēstulē pārāk daudz pareizrakstības kļūdu.

— Kas jums prātā! — uztraucās Frantiks. — Man kauns viņai acīs rādīties, jo viņa tik ilgi nav no manis ne raksta galiņa saņēmusi. Un, kas zina, — viņš sagrauzts piemetināja, — varbūt viņa jau sen

mani aizmirsusi un izmetusi no savas sirds. Redziet, Labdabiņa kungs, viņa dzīvo tanī mazajā namiņā, kam tik dzidri lodziņi kā avota ūdentiņš.

— Nu, tad es eju, — noteica pastnieks Labdabiņš un devās uz namiņa pusi, sperdams pirmo soli ar labo kāju un uzsvilpodams, kā tas piederas: «Ekur, brauca pastinieki, ekur, brauca pasts!» Namiņā pie spodrā lodziņa sēdēja bāla meitene un kaut ko šuva.

— Dievs palīdz, Marženkas jaunkundz! — pastnieks Labdabiņš uzsauca. — Vai kāzu kleitu šujat, vai?

— Ak nē, — skumji atbildēja meitene, — es šuju sev līķautu.

— Ai, ai, ai! — līdzjūtīgi nogrozīja galvu pastnieks Labdabiņš. — Vai, manu dieniņ, mīļā pasaulīt, dieviņ tētīt, vai nu tik ļauni būs? Ar ko tad jūs slimojat, jaunkundzīt?

— Es neslimoju, — nopūtās Marženka, — bet sirds man lūst aiz sāpēm, — un viņa piespieda roku pie sirds.

— Dieva dēļ, mitējieties ar to sāpēšanu, Marženkas jaunkundz! — pastnieks Labdabiņš izsaucās. — Vai drīkstu apvaicāties, kāpēc jums sirds tā sāp?

— Tāpēc, ka pagājis jau vesels gads un viena diena, •— klusu sacīja Marženka, — vesels gads un viena diena, kopš es gaidu kādu vēstuli, kura, kā nenāk, tā nenāk.

— Tad nu liela bēda! — pastnieks Labdabiņš viņu mierināja. — Es arī veselu gadu un vienu dienu nēsāju somā vēstuli un nezinu, kam to atdot. Zināt ko, Marženkas jaunkundz? Es to atdošu jums! — Un viņš pasniedza meitenei vēstuli.

Marženka nobālēja vēl vairāk.

— Pastnieka kungs, — viņa klusā balsī aizrādīja, — šī vēstule nav man sūtīta, tai nemaz nav adreses!

— Plēsiet vien vaļā, — pastnieks Labdabiņš drošināja, — ja tā nebūs jums domāta, tad atdosiet to man atpakaļ.

Marženka drebošiem pirkstiem uzplēsa vēstuli, un, līdzko sāka lasīt, tā vaigi viņai pietvīka.

— Nu, kas ir, vai atdosiet man vēstuli? — pastnieks jautāja.

— Nedošu, — Marženka izdvesa, un acis viņai spulgot spulgoja. — Pastnieka kungs, tā taču ir tā vēstule, ko es gaidīju veselu gadu un vienu dienu! Es patiešām nezinu, ko jums par to dot!

— Tad es jums to pateikšu, — pastnieks Labdabiņš atbildēja. — Dodiet man divas kronas piemaksas, jo vēstule bija bez markas, saprotat? Septiņas auklas un deviņi zīmogi, es taču skraidīju apkārt veselu gadu un vienu dienu, lai pasts saņemtu šo nelaimīgo piemaksu! Nu, tad liels paldies, — viņš piebilda, saņēmis divas kronas. — Bet uz jūsu atbildi, jaunkundzīt, kāds tur gaida, — un viņš pamāja uz šoferi Frantiku, kas jau rēgojās aiz stūra.

Un, kamēr Frantiks saņēma atbildi, pastnieks Labdabiņš atsēdās blakus mašīnas īpašniekam un aprunājās ar viņu.

— Veselu gadu un vēl vienu dienu, godātais, es staigāju apkārt ar šo vēstuli, bet vērts gan bija to darīt, kaut vai tāpēc vien, ka tik daudz ko dabūju redzēt! Ir gan mums jauka un skaista zeme, vienalga, pie Plzenes, Horšiciem vai Tabora … Ahā, mūsu Frantiks nāk jau atpakaļ. Nūjā, tādi jautājumi mutiski daudz ātrāk nokārtojami nekā ar vēstuli bez adreses.

Frantiks neteica ne varda, bet seja viņam staroja prieka.

— Nu, vai brauksim, šef? — viņš jautāja.

— Brauksim, — tas atsaucās, — taču vispirms novedīsim Labdabiņa kungu līdz pastam.

Šoferis ielēca mašīnā, piespieda starteri, ieslēdza ātrumu, un mašīna aizslīdēja viegli un līgani kā sapnī, bet spidometra bulta mirklī rādīja simt divdesmit kilometrus stundā.

— Ir gan tai mašīnai lieliska gaita! — līksmoja tās īpašnieks. — Un tas tikai tāpēc, ka to vada laimīgs šoferis!

Visi viņi laimīgi nobrauca galā un mēs tāpat.

PASAKA PAR SUŅIEM

Kamēr mana vectētiņa dzirnavnieka ore vadāja pa ciemiem maizi un veda atpakaļ uz dzirnavām labi nobriedušus graudus, ikviens pazina Riekstiņu, ikviens pateiktu, ka Riekstiņš ir tas suņuks, kas sēž uz bukas, blakus vecajam Šulitkam tik lepnā pozā, it kā pats vadītu visu divjūga vezumu, un, līdzko ore kalnup kustas gausāk, tā sāk riet, un tūliņ riteņi griežas ātrāk, Šulitka nopliukšķina pātagu, abi vectēva zirgi, Sirmis un Bēris, pieliek soli, un vezums braši ieripo ciemā, izplatot visapkārt brīnišķīgo dienišķās maizītes aromātu.

Jā, bērni, tā nelaiķis Riekstiņš savā mūžā braukāja pa visu apvidu. Viņa laikā neko nezināja par tiem pustrakajiem automobiļiem, tad visi brauca lēnītēm, pamazītēm un ar apdomu. Neviens mašīnas vadītājs jau arī nemācētu tik šmaugi nopliukšķināt pātagu kā vecais Šulitka, lai viņam vieglas smiltis, un nevienam šoferim blakus nesēž gudrais Riekstiņš, nerej, nekomandē, nebiedē — kur nu! Tāds automobilis cita nezina kā padrāzties garām, nosmirdinot benzīnu, un tad vairs ne ziņas, ne miņas, tikai putekļu mākonis vien novērpj as. Nu, bet Riekstiņš brauca daudz cienīgāk: jau pusstundu iepriekš ļaudis ausījās, ostīja gaisu un teica cits citam: «Ahā!» Visi jau zināja, ka pie viņiem brauc maizīte, un iznāca uz sliekšņa apsveicināt to. Un patiešām — ore jau ieripo ciemā, Šulitka šmūkstina, Riekstiņš uz bukas rej un piepeši uzlec Bērim uz krustiem — nu, tie ari bija krusti, nudien, plati kā galds, pie kura četri varētu ērti paēst! — un tik lēkā zirgam pa muguru, skraida no astes uz saku pusi, no sakām uz asti un ķilkst aiz priekiem kā negudrs:

— Ai, ai, ai, puikas, deviņi pērkoni, klāt mēs esam, Bēris, Sirmis un es!

Puikas delverē ap ori un līksmo: katru dienu tiek atvesta maize, un vienmēr tāds tracis un kņada, it kā nezin kādi zili brīnumi būtu ieradušies! Jā, kā jau sacīju, sen vairs tik pamatīgi nebrauc, kā tas notika Riekstiņa laikā.

Un riet šis Riekstiņš mācēja tā, it kā šautu no pistoles. Au pa labi — zosis tūdaļ teciņiem jož projām pa lauku un apstājas tikai kaimiņu ciemā un tad brīnās, kā tur nokļuvušas. Au pa kreisi — visi ciema baloži saceļas spārnos un, lokus mezdami, ātrāk nelaižas zemē kā tikai Zaltmana kalnā vai uz pašām prūšu robežām; tik stipri prata riet Riekstiņš, mazais šunelis, un brīnums arī, kā viņam aste neaiz- skrēja pa gaisu, kad viņš to sitināja aiz priekiem, ka sacēlis tādu jandāliņu. Viņš patiesi varēja būt lepns, jo tik spēcīgas balss nebija pat ģenerālim un, kas zina, varbūt arī nevienam deputātam.

Un tomēr bija laiks, kad Riekstiņš nemaz neprata riet, lai gan bija jau pieaudzis šunelis ar tik asiem zobiem, ka sagrauza lupatu lēveros

vectēva svētdienas zābakus. Bet vispirms jums jāzina, kā vectēvs tika pie Riekstiņa vai Riekstiņš pie vectēva. Kādreiz vectēvs tā pavēlāk nāca mājup no kroga, un, tā kā bija nakts un viņam jautrs prāts un varbūt arī tāpēc, lai nesametas bail, viņš dziedāja visu ceļu. Taču tumsā viņš pazaudēja meldiju un apstājās, lai to uzmeklētu. Kad nu viņš tā lūkojās visapkārt, tad izdzirdēja tādu kā čink- stēšanu, smilkstēšanu un pīkstēšanu tieši sev pie kājām; viņš pārmeta krustu, pieliecās un pataustīja, kas tur ir. Viņš uztaustīja tādu spalvainu, siltu kamoliņu, kas ietilpa viņam saujā un bija mīksts kā samts; līdzko vectēvs paņēma to-

rokā, tas pārstāja pīkstēt un sāka sūkāt vectēva pirkstu, it kā tas

būtu ar medu apziests.

«Jāpaskatās, kas tas ir par kukaini,» vectēvs nodomāja un nesa atradumu līdzi uz dzirnavām. Vecmāmiņa, nabadzīte, vēl nebija gājusi pie miera, jo gaidīja vectēvu, lai varētu reizē ar labunakti nodot viņam kārtīgu sutu, bet viņa nepaspēja ne muti pavērt, kad šķelmis vectēvs jau iesaucās:

— Vej, Helēna, ko es tev atnesu!

Vecmāmiņa uzšķīla uguni, iededza sveci, un, paskat vien, tas bija kucēniņš, pavisam sīciņš, akls un gaiši dzeltens kā nule izlobījies riekstiņš.

— Ko neteiksi, — nobrīnījās pats atnesējs. — Kur tu tāds gadījies man ceļā, suņa bērns?

Skaidrs, ka suņa bērns neko neatbildēja, tikai tupēja uz galda kā čupiņa nelaimes, tievā žurkas astīte trīcēja, pats žēli pīkstēja, un — ak sasodīts! — zem viņa parādījās peļķīte, kas auga arvien lielāka.

— Karel, Karel, — vecmāmiņa pārmetoši grozīja galvu, — kur tev prāts? Vai tāds kucēniņš var izdzīvot bez mātes?

Vectēvs satrūkās.

— Aši, Helēna, — viņš iesaucās, — uzsildi pienu un atnes karašu!

Vecmāmiņa pagādāja prasīto, vectēvs samērcēja karašas kumosiņu pienā, ievīstīja kabatas lakatiņa stūrītī un iztaisīja tādu knupīti, ka kucēns drīz vien piezīda pilnu vēderiņu, tā ka tas skanēja kā bungas.

— Karel, Karel, — vecmāmiņa atkal grozīja galvu, — kur tev prāts? Kā tāds kucēniņš paglābsies no aukstuma?

Bet tas taču bija vectēvs, vai nu viņam padoma trūka! Viņš paķēra kucēnu un tūliņ projām uz stalli; pasaulīt, cik tur bija silti no Bēra un Sirmja elpas! Abi zirgi jau gulēja, kad saimnieks ienāca, tikai pacēla galvas un palūkojās viņā ar gudrām, draudzīgām acīm.

— Bēri, Sirmi, — vectēvs uzrunāja viņus, — tā kā jūs nedarītu Riekstiņam pāri, saprotat? Es atstāju viņu jūsu uzraudzībā.

To teicis, viņš nolika kucēnu zirgiem priekšā salmos. Sirmis apostīja ērmīgo radībiņu, saoda, ka tai pieskārusies saimnieka laipnā roka, un sacīja Bērim:

— Tas ir mūsējais.

Un tā arī palika.

Tā nu Riekstiņš auga stallī; sākumā viņu baroja ar knupīti, vēlāk viņam atvērās acis un viņš sāka lakt no bļodiņas. Viņam te bija silti kā aizkrāsnē, un drīz vien viņš izkūņojās par mazu šuneli ar dumju purniņu. Nu, ko lielu no tāda var prasīt, kas pat nezina, kur viņam dibengals, uz kā var atsēsties, — viņš atsēžas uz galvas un brīnās, ka spiež; viņš nezina, ko iesākt ar asti, un skaitīt māk tikai līdz divi, bet kājas viņam četras, un tās mūžīgi pinas cita ar citu. Beidzot viņš apjucis attupstas un izkar mēlīti, koši sārtu kā šķiņķa šķēlīte. Tādi jau

ir visi sunēni, vārdu sakot, — bērni. Sirmis un Bēris varētu jums daudz ko pastāstīt, piemēram, kāda mocība tā ir vecam zirgam, ja pastāvīgi jāuzmanās, ka neuzkāpj virsū dulnajam šunelim; to jūs, mīlīši, paši varat iedomāties, ka pakavi nav tupeles, kājas jāliek lēnītēm un vieglītēm, citādi kāds uz grīdas sāks gaudīgi smilkstēt vai kaukt. Ir gan posts ar tiem bērniem, tā teiktu jums Sirmis un Bēris.

Beidzot Riekstiņš izauga; viņš bija jautras dabas, asiem, baltiem zobiem, nebūt ne sliktāks par citiem suņiem, tikai viens trūkums gan viņam piemita: neviens nebija dzirdējis viņu rejam vai rūcam. Viņš tikai smilkstēja vai činkstēja, bet no riešanas ne zīmes.

Reiz vecmāmiņa sacīja pati sev: «Kāpēc Riekstiņš nekad nerej?»

Viņa domāja, domāja, trīs dienas staigāja kā pazudusi, bet ceturtajā dienā apvaicājās vectēvam:

— Kāpēc mūsu Riekstiņš nekad nerej?

Vectēvs domāja, domāja, trīs dienas staigāja un grozīja galvu, bet ceturtajā dienā apvaicājās kučierim Šulitkam:

— Kāpēc mūsu Riekstiņš nekad nerej?

Šulitka meklēja atbildi pa nopietnam: trīs dienas un naktis nosēdēja krogā un domāja vienā domāšanā; ceturtajā dienā viņam sagribējās gulēt, jo galva lejup vien slīga. Viņš pasauca krodzinieku un izvilka no kabatas sīknaudu, lai samaksātu tēriņu. Skaitīja, skaitīja naudu, taču laikam velns jauca viņam rēķinu, jo viņš nekādi nevarēja saskaitīt savus kapitālus.

— Nudien, Šulitka, — krodzinieks ieteicās, — var gan redzēt, ka mamma nav tev iemācījusi skaitīt.

Šulitka mirklī aizmirsa par tēriņu, iesita sev pa pieri un teciņus aizmetās uz dzirnavām pie vectēva.

— Saimniek, — viņš sauca, vēl pat lāgā durvis neatvēris, — Riekstiņš tāpēc nerej, ka mamma nav viņu iemācījusi!

— Vadzi, tev būs taisnība, — vectēvs sacīja. — Savu mammu Riekstiņš nepazīst, Sirmis un Bēris viņu nevarēja iemācīt riet, neviena cita suņa dzirnavās nav, tāpēc viņš arī nezina, kas tā riešana īsti ir. Zini ko, Šulitka, — viņš turpināja, — tev vajadzēs iemācīt viņu riet.

Šulitka atsēdās stallī pie Riekstiņa un sāka viņu mācīt.

— Au, au, — viņš skaidroja. — Re, kā to dara: vispirms tā dziļi rīklē rrr, tad laid pāri pār lūpu au, au. Rrr, rrr, au, au, au!

Riekstiņš ausījās — šāda mūzika viņam patika, lai gan viņš nezināja, kāpēc, un pēkšņi aiz prieka viņš sāka riet pats. Tiesa, riešana izklausījās ērmīga, tāda spalga un griezīga, it kā ar nazi vilktu pa šķīvi, bet ikviens iesākums grūts — jūs arī kādreiz nepratāt ābeci. Bēris un Sirmis noklausījās, kā Šulitka rej, paraustīja plecus un zaudēja pret viņu katru cieņu. Bet Riekstiņam bija uz riešanu liels talants, viņš iemācījās ātri, un, kad pirmo reizi izbrauca kučierim

līdzi, tad skanēja au pa labi, au pa kreisi kā pistoles šāvieni. Kopš

tā laika Riekstiņam neapnika riet, un viņš rēja augu dienu līdz savai pēdējai stundiņai, tāds prieks viņam bija, ka tik labi apguvis šo mākslu.

Braukāt līdzi Šulitkam un vadīt zirgus — tās nebija vienīgās Riekstiņa rūpes. Ik vakaru viņš aptecēja dzirnavas un pagalmu, pārbaudīdams, vai viss savā vietā, aprāja vistas, lai netarkšķ kā vecenes tirgū, tad nostājās vectēvam priekšā, mētāja asti un raudzījās tik gudri, it kā gribētu sacīt: «Ej vien gulēt, Karel, es visu pieskatīšu!» Vectēvs uzslavēja viņu un devās pie miera. Dienu vectēvs mēdza apstaigāt apkārtējos ciemus un miestiņus, sarunādams labību vai šo to citu, teiksim, lēcas, āboliņa vai magoņu sēklas; Riekstiņš viņu pavadīja, un, kad viņi nakti nāca mājup, tad nemaz nebaidījās un nenomaldījās no ceļa, lai gan dažkārt vectēvam kājas tā vien metās pavisam uz citu pusi.

Reiz vectēvs gāja pirkt kaut kādas sēklas — nūjā, tas bija tepat Zličekā — un, nokārtojis darīšanas, iemetās uz mirkli krogā. Riekstiņš brītiņu gaidīja pagalmā, bet tad viņam iesi tās degunā ļoti kairinoša smarža, kas plūda taisni no virtu ves, — nu, tik kārdinoša, ka vajadzēja tūliņ iemest tur aci Pasaulīt, tur krodzinieka ģimene ēda aknu desas! Riekstiņš attupās pagaldē un gaidīja, vai arī viņam neatkritīs kāds

gards kumosiņš. Kamēr viņš tā gaidīja, pie kroga piestājās ar savu ori vectēva kaimiņš, vārdu esmu aizmirsis, teiksim vienkārši — šotēvs. Viņš ieraudzīja vectēvu pie letes, abi kaimiņi brīdi parunājās, tad

vectēvs nolēma braukt šotēvam līdzi uz mājām. Riekstiņš viņam nebija prātā, jo suni nekur neredzēja, — tas bija kroga virtuvē attupies uz pakaļkājām un ubagoja desu.

Kad mājinieki paēda, viņi uzmeta desu ādiņas uz mūrīša kaķim, un nabaga Riekstiņš palika ar garu degunu; viņš aplaizījās un pēkšņi atcerējās vectēvu. Meklēja, meklēja, izskraidīja visu krogu, bet vectēvs kā akā iekritis.

— Riekstiņ! — uzsauca krodzinieks. — Tavs saimnieks jau re kur! — un parādīja ar roku. Riekstiņš saprata un skrēja uz mājām viens pats; sākumā viņš tecēja pa ceļu, bet tad nodomāja: «Vai es muļķis, vai, ka metīšu līkumu? Likšos pāri kalniņam, tad ātrāk tikšu mājās.» Viņš drāzās pāri kalniņam un cauri mežam. Bija vēls, nakts nebija vairs tālu, bet Riekstiņš baiļu nepazina. «Man neviens neko nevar nozagt,» viņš domāja. Izsalcis gan viņš bija kā suns.

Iestājās nakts; bija pilnmēness laiks, un, kad koki pašķīrās un Riekstiņš izskrēja uz stigas, virs to galotnēm parādījās mēness, un tas bija tik skaists, tik mirdzošs, ka Riekstiņam aiz sajūsmas sirds sāka strauji pukstēt. Mežs klusu šalkoja, it kā biezoknī kāds spēlētu kokli. Riekstiņš labu brīdi bija rikšojis pa mežu kā pa melnum melnu gaiteni, bet piepeši atspīdēja sudrabaina gaisma, kokles šķita skanam skaļāk, un Riekstiņam uztraukumā ikviena spalviņa sacēlās stāvus; viņš pieplaka pie zemes un raudzījās kā apmāts. Viņa priekšā izpletās mēness apstarota laucīte, un tanī dejoja suņu nāras — skaisti, balti suņi, tik balti, ka likās caurspīdīgi, un tik viegli, ka pat rasu no zāles nenobirdināja. Vārdu sakot, tās patiesi bija suņu nāras, to Riekstiņš uzreiz aptvēra, jo tām trūka tās īpatnās smakas, pēc kuras suns pazīst īstu suni.

Tā nu Riekstiņš gulēja valgajā zālē un vai acis izskatīja, - vērodams, kas laucltē notiek. Nāras dejoja, dzenāja cita citu, plūcās vai ķerstīja pašas savu asti, bet to visu darīja tik liegi, tik glezni, ka ne stiebriņš zem to soļiem nenoliecās. Riekstiņš acīgi vēroja, vai kāda nesāks kasīties vai blu- soties — tā nebūs nāra, bet nāru vidū ielavījies balts suns. Taču neviena nekasījās un neblusojās, tātad visas bija īstas nāras. Kad mēness bija pacēlies pašā debess velves vidū, nāras izslēja galvas un sāka varen skaisti gaudot, tas ir, dziedāt suņu dziesmas; nudien, neviens koris pašā lielākajā operā netiktu viņām līdzi. Riekstiņš aizkustināts raudāja un tikko valdījās, nepievienojies dziedātājām; viņu atturēja bailes, ka viņu nepieņems.

Beigušas dziedāt, nāras sagūlās visapkārt kādai cēla izskata suņu nārai; tā laikam bija kāda varena meža nagaža vai zintniece, pavisam veca un sirma.

— Pastāsti mums kaut ko, — viņas lūdzās.

Vecā suņu nāra brītiņu padomāja un tad sacīja:

— Es jums pastāstīšu, kā suņi radīja cilvēku. Tas bija toreiz, kad

visi dzīvnieki mita paradīzē, tur viņi dzima, tur mira un jutās laimīgi un apmierināti, vienīgi suņi kļuva jo dienas jo bēdīgāki. Tad dievs atsauca viņus pie sevis un jautāja:

— Kāpēc jūs esat tik bēdīgi? Visi pārējie taču priecājas.

Un pats vecākais suns atbildēja:

— Redzi, dievs, pārējiem nekas nav vajadzīgs, bet mums, suņiem, galvā ir drusciņ prāta, mēs apzināmies, ka pār mums ir kas augstāks un tas esi tu. Bet mums ļoti ķeras pie sirds, ka mēs ar savu labo ožu nevaram tomēr tevi saost. Tāpēc izpildi mūsu lūgumu un radi mums dievu, ko mēs varam saost.

Dievs pasmējās un sacīja:

— Atnesiet man visādus kaulus, tad es jums radīšu dievu, ko jūs varēsiet saost.

Suņi izklīda uz visām pusēm, un katrs sameklēja kādu kaulu: cits lauvas, cits zirga, kamieļa vai kaķa, īsi sakot, visu dzīvnieku kaulus, tikai suņu kaulus ne, jo neviens suns neķersies klāt ne suņa gaļai, ne kauliem. Viņi sanesa veselu grēdu kaulu, un no tiem dievs iztaisīja cilvēku, lai suņiem būtu dievs, kuru viņi varētu saost. Un, tā kā cilvēks radīts no visu dzīvnieku kauliem, izņemot suņu kaulus, tad viņam ir visu citu dzīvnieku īpašības: lauvas spēks, kamieļa izturība, kaķa viltība, zirga cēlsirdība, tikai suņa uzticības viņam nav, nē, tās viņam nav.

— Pastāsti vēl kaut ko, — nāras lūdzās.

Vecā suņu nāra brītiņu padomāja un tad stāstīja:

— Jūs zināt, ka cilvēku ir daudz, bet zvaigžņu vēl vairāk,, un, ja kāds cilvēks mirst, tad viņa dvēsele aizlido uz savu zvaigzni, bet, kad suņi mira, viņu dvēseles palika zemes virsū, jo viņiem nebija savas zvaigznes. Suņi sāka sūdzēties, un dievs apķērās, ka aizmirsis dot viņiem zvaigzni. Viņš radīja to un pielika tai garu jo garu asti, kas to atšķirtu no citām zvaigznēm. Un, kad nu kāda suņa dvēsele nonāk uz šīs zvaigznes, tad zvaigzne vairs nevirzās pa noteiktu ceļu kā pārējās, bet sāk aiz priekiem skraidelēt pa debess klajumu kā suns pa pļaviņu. Šādu suņu zvaigzni, kas skraida pa debesīm, asti vēcinādama, cilvēki dēvē par komētu.

— Pastāsti vēl kaut ko, — nāras lūdzās trešo reizi.

Vecā suņu nāra labu brīdi domāja un tad sacīja:

— Es jums ko atklāšu. Pirms daudziem daudziem gadiem suņiem bija pašiem sava lielvalsts un pils. Taču cilvēkiem skauda, ka arī suņiem ir zemes virsū sava valsts, un viņi tik ilgi būrās, kamēr suņu valsts ar visu pili iegrima dziļi zemē. Bet tas suns, kas pratīs rakt īstā vietā, aizraksies līdz alai,, kur glabājas suņiem pielemtā apburtā manta.

— Kas tā ir par suņu mantu? — nāras, elpu aizturējušas, taujāja.

— Tā ir neizsakāmi skaista zāle, — vecā nāra stāstīja*r* — un tanī ir pīlāri no vislabākajiem kauliem, protams, neapgrauztiem; šiem kauliem vēl tik daudz gaļas klāt kā zoss stilbiņam! Un tad tur vēl ir tronis no žāvētām gaļas desām, un uz to ved kāpnes no tīra šķiņķa. Šīs kāpnes sedz paklājs no aknu desu ādiņām, kurām vēl turas klāt pildījums pirksta biezumā…

Riekstiņš vairs nevarēja izturēt. Viņš pielēca kājās un ierējās pilnā balsī:

— Au, au, kur ir tā suņu manta? Au, au, kur ir tā apburtā suņu manta?

Vienā mirklī nozuda visas suņu nāras līdz ar veco stāstītāju. Riekstiņš acis vien berzēja un nekā nesaprata: viņa priekšā sudrabaini

vizēja rasota noriņa, kur ne zālīte nebija noliekusies, ne rasas lāsīte noritējusi. Kluss mēness apspīd jauku laucīti, ap kuru slejas mežs kā melnum melns milzu žogs — tas ir viss.

Tad Riekstiņam ienāca prātā, ka mājās viņu gaida vira, un viņš deva kājām vaļu. Bet, kad turpmāk viņam gadījās kopā ar vectēvu staigāt pa pļavām vai mežiem, viņš atkal un atkal atcerējās apburto mantu, kas iegrimusi dziļi zemē, un sāka rakt, nešpetni rakt ar visām četrām dziļu bedri. Droši vien viņš pastāstījis savu piedzīvojumu citiem suņiem, tie atkal citiem un tā aizvien tālāk, jo tagad tā rīkojas suņi visā pasaulē; kad viņi atceras par apburto mantu, tad rok dziļas bedres un osta, osta, vai no zemes dzīlēm neuzdvesīs kādreizējās suņu lielvalsts desu troņa smarža.

LIELĀ PASAKA PAR ĀRSTIEM

Ir jau krietni daudz gadu aizritējis no tā laika, kad Hejšo- vinas kalnā piekopa savas burvestības kāds burvis, Maģiašs vārdā. Kā zināms, pasaulē ir labi burvji, kurus dēvē par zintniekiem vai brīnumdariem, un ir ļauni, kurus dēvē par pesteļiem, Maģiašs bija tāds pa vidām: laikiem bija tik godīgs, ka nemaz nebūrās, bet laikiem būrās tik briesmīgi, ka pērkons grandēt granda un zibeņi šķīda uz visām pusēm; gadījās, ka viņam ienāca prātā likt akmeņiem krist no debesīm, un vienreiz pēc viņa pavēles no gaisa krita uz zemes mazi vardulēni. īsi sakot, teiciet, ko gribat, bet burvis nav nekāds patīkams kaimiņš, un, kaut arī daudzi zvērēja, ka neticot nekādiem burvjiem, tomēr Hej šo viņai labprāt meta līkumu; tās bija tukšas atrunas, kad viņi izteicās, ka tas esot pārāk stāvs kalns, •— kurš gan atklāti atzīsies, ka viņam bail no Maģiaša!

Tā nu šis Maģiašs kādu dienu sēdēja savas alas priekšā un mielojās ar renklodēm, — ziniet, tās ir tādas lielas, zaļ- gandzeltenas plūmes. Tikmēr viņa māceklis, mūsainais Vinceks, pilnā vārdā Vinceks Nikličeks no Zličekas, kūsināja virs uguns pakārtajā katlā burvju viru no piķa, sēra, mandra- goras, baldriāna, čūsku ogām, zalktenēm, asinszālēm, velna- rutka, driģenēm, darvas, elles akmens, salpetrskābes, kazu riekstiņiem, lapseņu dzeloņiem, žurku ūsām, lietuvēnu ķetnām, sikspārņu ausīm — vārdu sakot, no visādām burvju saknēm, maisījumiem, šarlatānu padarīšanām un raganu mistra. Maģiašs tikai noskatījās, kā mūsainais Vinceks maisa virumu, un ēda plūmes. Bet vai nu nabaga Vinceks aizmirsa maisīt, vai tur notika sazin kas cits, tikai virums katlā uzmutuļoja, uzkūsāja, uzvirda, pārlija pār malām, piedega, piesvila, piecepa un nelaba smirdoņa izplūda visapkārt.

— Tu lempi sasodītais, — Maģiašs gribēja viņam uzbrēkt, bet vai nu steigā ierunājās ar neīsto rīkli, vai nomaldījās plūme, kas viņam patlaban bija mutē, — īsi sakot, viņš norija plūmi ar visu kauliņu, pēdējais sagriezās šķērsām un iestrēdza rīklē tā, ka ne uz priekšu, ne atpakaļ; Maģiašs paguva izteikt vienīgi: «Tu lem …» — un tālāk vairs ne skaņas. Viņš tikai gārdza un sēca kā tvaiks aizvākotā katlā, kļuva sarkans sejā, plātījās ar rokām un rīstījās, taču kauliņš nekustējās no vietas, tik stingri un pamatīgi tas bija iestrēdzis rīklē.

Vinceks, to ieraudzījis, šausmīgi pārbijās, ka viņa saimnieks nosmaks, bet, tūliņ attapies, sacīja:

— Pagaidiet mirkli, šefa kungs, es aizšaušos uz Hronovu pēc ārsta.

Un viņš joņoja no Hejšovinas lejup, — žēl, ka to neredzēja neviens, kas būtu varējis atzīmēt laiku, jo tas noteikti bija pasaules

rekords garo distanču skrējienā.

Kad viņš iedrāzās Hronovā pie ārsta, tad brītiņu nevarēja ne elpu atvilkt, bet atžilbis sāka bērt kā zirņus:

— Doktora kungs, ātrāk, cik vien var, ātrāk, tūliņ steidzieties pie burvja Maģiaša, ka vēl nenosmok. Vilks un septiņi kazlēni, tad nu gan esmu skrējis!

— Pie Maģiaša uz Hejšovinu? — burkšķēja Hronovas ārsts. — Nolāpīts, tas man nemaz nav pa prātam, taču, ja esmu viņam tik ļoti vajadzīgs, tad neko nevar darīt. — Un viņš sāka posties, jo ziniet, ka ārsts nevar nevienam liegt savu palīdzību, pat tad ne, ja viņu aicina pie laupītāja. Neģēlio vai — no kā lai visi labie gari pasargā! — pie paša pekles lielkunga. Tāds nu reiz ir ārstu pienākums. Un tā Hronovas doktors paņēma somu, kur bija ārsta naži, zobu raujamās knaibles, pārsaitēs, pulveri, ziedes, šinas lūzumiem un tamlīdzīgi medicīniski darba rīki, un sekoja Vincekam uz Hej šovinu.

— Kad tikai nenonākam par vēlu! — vienā laidā bažījās mūsainais Vinceks, un tad nu viņi gāja viens, divi, viens, divi pāri kalniem un lejām, viens, divi, viens, divi pāri upēm un ezeriem, viens, divi, viens, divi cauri mežiem un siliem, kamēr mūsainais Vinceks beidzot sacīja:

— Nu mēs esam galā, doktora kungs.

— Jūsu padevīgais kalps, Maģiaša kungs, — Hronovas doktors sacīja, — kas tad mums īsti sāp?

Burvis Maģiašs atbildes vietā tikai nogārdzās, nosēcās un nošņācās, un norādīja ar roku uz kaklu, ka tur esot tā vaina.

— Ak kakliņš sāp, — noteica Hronovas doktors. — Nu, tad paskatīsimies, kas mūsu slimniekam kaiš. Atveriet labi plati muti, Maģiaša kungs, un sakiet «āāā».

Maģiašs atplēta muti kā stadulas vārtus, atbraucīja savu melno bārdu, bet nevarēja izteikt it neko, jo viņam nebija balss.

— Sakiet taču «āāā», — doktors viņu skubināja. — Kas tad ir, nevarat izteikt? Ai, ai, ai, — viņš sacīja, galvu grozīdams, jo bija rūdīts blēdis, slīpēts zellis, gudrs kūmiņš, viltīgs runcis, pamatīgs šķelmis, viņam bija suns aiz ādas un pēc vārdiem kabatā nebija jāmeklējas. — Ai, ai, Maģiaša kungs, ar jums ir ļoti bēdīgi, ja jūs pat «āāā» nevarat izteikt. Nezinu, nezinu, — viņš murmināja un sāka Maģiašu izmeklēt un izklaudzināt, pataustīja pulsu, apskatīja mēli, palūkojās zem plakstiem, paspīdināja ar spogulīti ausīs un degunā un vienā laidā bubināja latīņu vārdus. Kad izmeklēšana bija galā, viņš rādīja visai domīgu seju un sacīja:

— Maģiaša kungs, tas ir ļoti nopietns gadījums, cits nekas te nevar līdzēt, vienīgi neatliekama un tūlītēja operācija.

Bet to es nedrīkstu izdarīt viens pats, man vajag asistentu. Ja gribat, lai jūs operēju, tad steigšus jāsūta kāds pēc: maniem kolēģiem,

Upices, Kostelecas un Horžičku ārstiem; kad viņi ieradīsies, mēs noturēsim medicīnisku apspriedi res- pective konsiliju un tikai pēc pamatīgas apsvēršanas izdarīsim medicīnisku iejaukšanos respective operatia operandi. Apdomājiet to visu labi, Maģiaša kungs, un, ja pieņemat manu padomu, tad sūtiet ašu sūtni pēc maniem augsti cienītajiem un mācītajiem kolēģiem.

Ko Maģiašs varēja darīt? Viņš pamāja mūsainajam Vin- cekam, Vinceks piespēra trīs reizes ar kāju pie zemes, lai labāk sokas, un šāvās atkal lejup no Hejšovinas. Vispirms uz Horžičkiem. Tad uz Upici. Pēc tam uz Kostelecu. Nu, lai viņš skrien savu ceļu.

NOTIKUMS AR SOLIMANIJAS PRINCESI

Kamēr mūsainais Vinceks skrēja uz Horžičkiem, Upici un Kostelecu pēc ārstiem, Hronovas doktors sēdēja pie burvja Maģiaša un uzmanīja, lai tas nenosmok. Un, lai gaidīšana nebūtu garlaicīga, viņš aizsmēķēja Virdžīnijas cigāru.

Kad viņam arī tas sāka apnikt, viņš atkāsējās un smēķēja tālāk. Pēc tam, īsinot laiku, trīs reizes nožāvājās un samirkšķināja acis. Pēc kāda brītiņa viņš noteica: — Ak tā. — Pēc pusstundas viņš izstaipījās un sacīja: — Hm, hm. — Pēc stundas viņš ierosināja: — Ziniet, Maģiaša kungs, mēs tikmēr varētu paspēlēt kārtis. Vai kārtis jums ir?

Burvis Maģiašs nevarēja parunāt, viņš tikai noliedzoši pakratīja galvu.

*

— Nav? — kurnēja Hronovas doktors. — Tas gan žēl. Kas tas par burvi, kam nav kāršu? Pie mums traktierī uzstājās kāds burvju mākslinieks, tad viņš taisīja ar kārtīm tādus

neticamus trikus, ka nenobrlnlties. Jā, burvestības kuram katram vis nepadodas.

Viņš izsmēķēja jaunu cigāru un sacīja:

— Tā kā jums nav kāršu, tad es jums pastāstīšu pasaku par Solimānijas princesi, lai mums ātrāk paiet laiks. Ja esat nejauši dzirdējis šo pasaku, tad pamājiet, un es apklusīšu. Nu, tad — tili link, tili link, pasaka sākas!

Kā zināms, aiz Kovārņu kalniem un Sargasu jūras atrodas Veģu salas un aiz tām ar biezu mežu apaugušais Šarivari tuksnesis un čigānu galvaspilsēta Eldorādo. Tad jānoiet viens garumgrāds, viens platumgrāds, un tūliņ aiz upes, līdzko pāriet pāri pa laipiņu un taciņa nogriežas pa kreisi, aiz kārklu cera un dadžiem aizauguša grāvja sākas plašais un varenais Solimānijas sultanāts. Nu, tagad jums viss kā acu priekšā, vai ne?

Solimānijas sultanātā, kā jau pats nosaukums rāda, valdīja sultāns

Solimāns. Šim sultānam bija viena vienīga meita, Zobeida vārdā, un šī princese Zobeida ne aiz šā, ne aiz tā sāka sirgt, nīkt un dēdēt, kāsēja, bālēja, vīta, stenēja un vaidēja, pūta un kunkstēja, ka žēl skatīties un klausīties. Skaidrs, ka sultāns tūliņ sasauca kopā visus savus galma brīnumdarus, zintniekus, burvjus, raganas, magus un astrologus, dziedniekus un aptiekārus, laitītājus, feldšerus un ragu licējus, bet neviens nevarēja princesi izārstēt. Ja tas būtu noticis pie mums, es tūliņ būtu uzstādījis diagnozi, ka skuķis slimo ar anēmiju, pleirītu un bronhītu, bet Solimā- nijā nav tik augstas kultūras un medicīna nav vēl tiktāl progresējusi, ka tur varētu parādīties slimības ar latīņu nosaukumiem. Varat iedomāties, cik izmisis bija vecais sultāns.

— Ak svētais Montē Kristo, — viņš iesaucās, — un es tā priecājos, ka mana meitiņa mantos ziedošo sultanāta saimniecību, bet viņa, nabadzīte, teju pat dziest manu acu priekšā, un es neko nevaru palīdzēt.

Un tā visā galmā un Solimānijas valstī valdīja lielas bēdas.

Tolaik Solimāniju apstaigāja kāds apkārtceļojošs aģents no Jablonecas, Jampadracis vārdā, kurš, padzirdējis par slimo princesi, izteicās:

— Sultānam vajadzētu izaicināt kādu doktoru no mūsu puses, no Eiropas, jo mūsu medicīna ir jau tālu aizprogresē- jusi salīdzinājumā ar jūsējo. Jums ir tikai vārdotāji, riebēji un pūšļotāji, bet mums īsti, studēti doktori.

Kad tas nāca sultānam ausīs, viņš lika atvest aģentu Jampadraci pie sevis, nopirka no viņa stikla krelles princesei Zobeidai un jautāja:

— Sakiet, Jampadrača kungs, — kā pie jums var pazīt studētus doktorus?

— Tas ir pavisam vienkārši, — Jampadracis atbildēja. — Viņus pazīst pēc tā, ka pirms viņu vārda ir «Dr». Piemēram, Dr. Prātvēders, Dr. Grozgalvis un tamlīdzīgi. Ja vārdam priekšā nestāv «Dr», tad tas nav mācīts doktors, skaidrs?

— Ahā, — noteica sultāns un bagātīgi apdāvināja aģentu Jampadraci ar sultanīnēm, — ziniet, tās ir ļoti saldas rozīnes. Un pēc tam viņš sūtīja uz Eiropu sūtņus pēc doktora.

— Tikai paturiet prātā, — viņš piekodināja tiem šķiroties, — ka īsts mācīts doktors ir tikai tāds, kura vārds sākas ar balsienu «Dr». Citus man nevediet, ja negribat paspēlēt ausis un galvu. Marš!

Ja es to visu gribētu izstāstīt, ko sūtņi ceļā uz Eiropu pārcieta un pieredzēja, tad tā būtu pārāk gara pasaka, Maģiaša kungs. Pēc daudzām ciešanām un likstām viņi tomēr sasniedza Eiropu un sāka meklēt ārstu princesei Zobeidai.

Solimāna sūtņi, milzu tēvaiņi augstiem turbāniem galvās un kuplām ūsām padegunē kā zirgu astēm, devās ceļā cauri biezam, tumšam mežam. Viņi gāja, gāja, kamēr satika vīru ar cirvi un zāģi pār

plecu.

— Labdieniņ, — sveicināja vīrs.

— Tencinām, — atsaucās sūtņi. — Vai drīkstam vaicāt, kas jūs esat un kā jūs sauc?

— Paldies par apvaicāšanos, — šis atbildēja. — Esmu malkas cirtējs un saucos Drošprātis.

Sūtņi sāka ausīties un sacīja:

— Jūsu godība, tas nu patiešām ir labi. Ja jums labpatikas būt Dr. Ošprātim, tad pazemīgi lūdzam jūs tūliņ, kā šeit stāvat, uz karstām pēdām žip un drei nākt mums līdzi uz Solimānijas zemi. Sultāns Solimāns liek jūs mīļi sveicināt un laipni aicina ierasties viņa galmā. Ja turpretī jūs vilcināsieties vai taisīsiet visādus pekstiņus, tad mēs aizvedīsim jūs ar varu, un to mēs jums jau iepriekš sakām, jūsu godība, — tas kodīs jums kaulā.

— Pag, pag, — malkas cirtējs brīnījās, — ko tad sultāns grib no manis?

— Viņš grib dot jums darbu, — sūtņi atbildēja.

— Vī, dieniņ, tad es tūliņ eju līdzi, — malkas cirtējs atsaucās. — Es taču pašlaik staigāju apkārt, darbu meklēdams. Jums jāzina, ka darbam es esmu draugs.

Sūtņi sametās ar acīm un sacīja:

— Mums tas ļoti pa prātam, jūsu godība.

— Taču vispirms man jāzina, — malkas cirtējs teica, — cik jūsu sultāns maksās man par darbu. Plēst jau nu es neplēšu, tāds draņķis es

neesmu, bet varbūt viņš dreb par katru helleri.

Uz to sultāna Solimāna sūtņi pieklājīgi atbildēja:

— Nav liela bēda, jūsu godība, ka jūs neesat Dr. Aņķis, mums pietiek ar Dr. Ošprāti, bet maksāt jums maksās skaidrā zeltā, un, ja runājam par mūsu kungu un valdnieku, sultānu Solimānu, tad viņš nav nekāds Dr. Eb, bet pats parastākais tirāns un varmāka.

— Tas nu tā, — malkas cirtējs noteica, — bet kā ar uzturu? Es ātrāk pie darba neķeros, pirms neesmu pielicies pilns kā druvnesis un kārtīgi sadzēries kā dromedārs.

— Mēs darīsim visu, augstdzimtais kungs, lai jūs arī šai ziņā paliktu ar mums apmierināts, — sūtņi nosolījās.

Tad viņi ar lielu godu uzveda malkas cirtēju uz kuģa un brauca uz Solimāniju. Kad viņi tur ieradās, sultāns Solimāns aši uzķepurojās tronī un pavēlēja viņus ievest troņa zālē. Sūtņi nometās ceļos, un vecākais ar garākajām ūsām sacīja:

— Visužēlīgais kungs un pavēlniek, visu ticīgo valdniek, sultān Solimān! Pēc tavas dižciltīgās pavēles esam bijuši salā, sauktā par Eiropu, lai uzmeklētu vismācītāko, visgudrāko un visslavenāko ārstu mūsu princesei Zobeidai. Te nu viņš ir, augstais valdniek. Tas ir plaši pazīstamais un izdaudzinātais Dr. Ošprātis, un, lai jūs zinātu, kādi ir viņa tikumi un spējas, tad klausieties: viņš strādā kā Dr. Augs, jāmaksā viņam kā Dr. Aņķim, viņš ēd kā Dr. Uvnesis un dzer kā Dr. Omedārs. Tie ir visslavenākie un gudrākie doktori visā pasaulē, un, tā kā Dr. Ošprātī ir apvienotas viņu īpašības, tad jūs redzat, ka esam atveduši labāko no labākajiem. Hm, hm. Tas nu īsumā būtu viss.

— Apsveicu jūs savā zemē, Dr. Ošprāti, — sultāns teica. — Lūdzu, nāciet aplūkot manu meitu princesi Zobeidu.

— Labi, kāpēc gan ne, — atteica malkas cirtējs; sultāns ieveda viņu tumšā, drūmā istabā, kur no visskaistākajiem paklājiem, grīdceliņiem un spilveniem bija ierīkota guļvieta, un tanī iesnaudusies gulēja princese Zobeida, bāla kā no vaska darināta.

— Ai, ai, ai, sultāna kungs, — malkas cirtējs līdzjūtīgi pašūpoja galvu, — tā jūsu meitene izskatās pavisam bāla.

— Tā jau ir, — sultāns nopūtās.

— Tāda kā pusdzīva vien, — malkas cirtējs turpināja,

— un tā kā par daudz izkāmējusi.

— Jums taisnība, — sultāns skumīgi piekrita, — viņa neko negrib ēst.

— Plāna kā skals, tieva kā diegs, un sejā ne asins lāsītes, — malkas cirtējs pētoši noraudzījās uz gulētāju. — Es pat teiktu, ka viņa ir slima.

— Skaidrs, ka slima, — sultāns sagrauzts atbalstīja viņu.

— Tāpēc jau arī ataicinājām jūs, lai jūs viņu izārstētu, jo jūs taču esat Dr. Ošprātis.

— Lai es viņu izārstēju? — nobrīnījās malkas cirtējs.

— Pasaulīt mīļā, kā tad es to varu izdarīt?

— Tas jums pašam jāzina, — sultāns Solimāns atbildēja drūmā balsī. — Tāpēc jūs te esat — un nerunājiet tukšu. Bet to es jums saku: ja jūs viņu neuzcelsiet uz kājām, tad likšu nocirst jums galvu, un beigta balle!

— Bet tā taču nevar, — nobiedētais malkas cirtējs gribēja iebilst, tomēr sultāns Solimāns nelaida viņu vairs pie vārda.

— Bez izrunāšanās! — viņš bargi noteica. — Man nav laika ar jums tērzēt, man jāiet valdīt. Stājieties pie darba un parādiet, ko protat. — Un viņš izgāja ārā, uzsēdās tronī un sāka valdīt.

— Traka būšana! — sacīja malkas cirtējs, kad bija palicis viens. — Nu gan esmu sprukās! Kā es varu izārstēt princesi? Vai es zinu, kā to dara? Savu mūžu neesmu ar slimībām ķēpājies! VI, manu dieniņ, tās nu gan ir briesmas! Un, ja es to skuķi neizārstēšu, tad man nocirtīs galvu. Ja tas nebūtu pasakā, tad vēl varētu domāt, ka tās ir tīrās blēņas — ne par šo, ne par to nocirst cilvēkam galvu! Nelabais mani apstājis, vai, ka es iepinos tādā pasakā? Parastā dzīvē ar mani nekas tāds nebūtu noticis. Nudien, tagad es pats labprāt gribētu zināt, kā no šīs ķezas izkulšos!

Tādās un vēl smagākās domās iegrimis, malkas cirtējs apsēdās uz sultāna pils sliekšņa, pūta un kasīja pakausi.

— Velns parāvis, — viņš teica pats sev, — kā viņiem ienācis prātā uzdot mani par dakteri? Būtu labāk likuši man nocirst vienu vai otru koku, tad gan es parādītu, ko protu! Es cirstu tā, ka skaidas sprāgtu uz visām debesu pusēm! Ir arī ērmi — saaudzējuši visapkārt ap namu īstu mūžamežu, ka saulīte nemaz pie logiem netiek. Skaidrs, ka tur iekšā ir drēgnums un pelējums, piepes un mitrenes. Pag, es viņiem parādīšu, kā es māku strādāt!

To teicis, viņš norāva svārkus, saspļāva rokās, paķēra cirvi un zāģi un sāka laist gar zemi kokus, kas bija saauguši ap sultāna pili. Nedomājiet, ka tur bija bumbieres, ābeles vai lazdas kā pie mums, — nē, vieni vienīgi oleandri, gumij- koki un sarkankoki, kokosu un dateļu palmas, banāni, pla- tāni, koki, kas ieauguši debesīs, un tamlīdzīgi siltzemju brīnumi. Jūs acis vien ieplestu, Maģiaša kungs, ja redzētu, kā mūsu malkas cirtējs rāvās! Kad iezvanīja pusdienas, ap sultāna pili stiepās plašs izcirtums; malkas cirtējs norausa ar krekla piedurkni sviedrus no pieres, izvilka no kabatas riku rupjmaizes ar biezpienu, ko bija paņēmis ceļā līdzi, un sāka mieloties.

Tikmēr princese Zobeida bija mierīgi gulējusi savā tumšajā istabā; zāģa un cirvja saceltais troksnis bija viņu iežūžojis saldā miegā. Viņu uzmodināja klusums, kas iestājās, kad malkas cirtējs pārtrauca darbu, atsēdās uz bluķu grēdas un sāka ēst maizi ar biezpienu.

Princese atvēra acis un nobrīnījās, kāpēc viņas istabā tik gaišs.

Pirmo reizi saule brīvi lūkojās iekšā un piestrāvoja visu drūmo telpu. Princese pilnīgi apžilba, turklāt pa logiem spiedās iekšā tik spēcīgs un patīkams svaigi cirstu koku aromāts, ka princese svētlaimē dziļi ievilka elpu. Taču sveķu smaržai pievienojās vēl kas nepazīstams — kas tas bija? Princese piecēlās un palūkojās pa logu ārā, un re: mitrās ēnas vietā plašs saules kvēles pielijis klajums, tur sēž liels vīrs un ēd kaut ko melnu un baltu — tieši tas kairina princeses deguntiņu. Jūs jau zināt, ka visgardāk smaržo tas, ko ēd pusdienās kāds cits.

Princese nevarēja vairs izturēt; smarža vilka viņu ārā no pils tuvāk un tuvāk ēdējam, lai redzētu, kas viņam ir tik garšīgs.

— Ā, princese! — malkas cirtējs ar pilnu muti noteica.

— Vai negribat gabaliņu maizes ar biezpienu?

Princese nosarka un sāka mīnāties uz vietas; viņai bija kauns atzīties, ka gribētos gan.

— Nu, tad te būs, — un malkas cirtējs nošķēla ar kabatas nazi prāvu riecienu.

Princese pameta acis visapkārt, vai kāds neredz.

— Paldies, — viņa uztraukta izdvesa un nokoda pamatīgu kumosu. — Mmm! Varen gards!

Un kā 11u ne! Pats varat iedomāties, ka rupjmaizi ar biezpienu tāda princese vēl nekad nebija nogaršojusi!

Tobrīd pa logu pavērās pats sultāns Solimāns. Viņš neticēja savām acīm: mitrā pavēņa vietā gaišs, pusdienas saules pilns klajums, tur uz baļķu grēdas sēž princese, no biezpiena viņai baltas ūsas no vienas auss līdz otrai, un viņa ēd ar tādu baudu kā vēl nekad savā mūžā.

— Tavu laimi! — atvieglots nopūtās sultāns Solimāns.

— Tātad sūtņi tomēr atveduši manai meitenei īstu, studētu doktoru!

Un kopš tā laika, Maģiaša kungs, princese nekad vairs neslimoja. Seja viņai kļuva sārta un ēstgriba bija kā jaunam vilcēnam. Tā ir gaismas, svaiga gaisa un saules ietekme, tas jums jāzina. Es jums to pastāstīju tāpēc, ka jūs ari dzīvojat tādā migā, kur saule nekad neiespīd un vējš neiepūš, bet tas, Maģiaša kungs, nav veselīgi. Tieši to es gribēju likt jums pie sirds.

Kad Hronovas ārsts bija pabeidzis pasaku par Solimānijas princesi, iesteidzās mūsainais Vinceks un viņam sekoja Horžičku, Upices un Kostelecas ārsti.

— Vedu, vedu! -— viņš sauca jau iztālēm. — Mīlīši, nu gan esmu pārskrējies!

— Esiet sveicināti, dārgie kolēģi, — sacīja Hronovas doktors. -— Te ir mūsu pacients zintnieks Maģiašs. Kā redzams ar pirmo acu uzmetienu, viņa stāvoklis ir visai nopietns, ja ne katastrofisks. Pacients liek mums saprast, ka aizrijies ar plūmi, renklodi vai plūmes kauliņu. Pēc manas vienkāršās saprašanas viņa slimību varētu nosaukt par

akūtu balsenes plūmītu.

— Hm, hm, — norūca Horžičku doktors. — Es gan teiktu, ka drīzāk tas ir smacējošs rīklesgala renklodīts.

— Man vis nepatiktos runāt pretī godātajiem kolēģiem,— iebilda Kostelecas doktors, — bet es teiktu, ka pacients slimo ar krasu barības rīkles kaulinītu.

— Kungi, — ieteicās Upices doktors, — es ierosinu vienoties par šādu diagnozi: Maģiaša kungs ir saslimis ar akūtu smacējošu rīklesgala plūmkauliņrenklodītu.

— Apsveicu, Maģiaša kungs, — Horžičku doktors noteica, — tā ir reti sastopama un grūta slimība.

— Interesants gadījums, — Upices doktors piezīmēja.

— Man, kolēģa kungs, ir bijuši daudz skaistāki un interesantāki gadījumi manā medicīniskajā praksē, — Kostelecas doktors sacīja. — Vai esat dzirdējis, kā es izārstēju Vārnu kalna mežaini? Ja nē, tad es to jums pastāstīšu.

NOTIKUMS AR VĀRNU KALNA MEŽAINI

Ir pagājuši daudzi gadi kopš tā laika, kad Vārnu kalna inežos bija apmeties mežainis. Ziniet, tas ir pats nejaukākais spoks, kāds vispār mēdz būt. Iet cilvēks nakti caur mežu, un pēkšņi viņam aiz muguras kāds sāk aurot, vaidēt, zvaigāt, smilkstēt, gaudot vai drausmīgi smieties. Skaidrs, ka gājējs nobīstas līdz nāvei, tik baigi viņam kļūst ap sirdi. Nabadziņš drāžas rikšiem, cik jaudas, un daudz netrūkst, ka aiz bailēm izlaiž garu, un tas ir mežaiņa darbs. Tā viņš ērmojās Vārnu kalnā gadu pēc gada, un cilvēki nakti neiedrošinājās kāju spert mežā.

Un tad kādu dienu manā pieņemamā istabā ierodas tāds ērmīgs radījums — mute līdz ausīm, ap kaklu apsieta nez kāda skranda, pats sēc, rūc, ķērc un krekšķ, ka ne vārda saprast.

— Kas jums īsti kaiš? — es prasu.

— Daktera kungs, — šis ērms murkšķ, — es, ar jūsu atļauju, esmu tā kā aizsmacis.

— To es pats redzu, — es atbildu, — bet kas jūs tāds esat?

Pacients mazliet sastomījās un tad izdabūja pār lūpām:

— Es, atvainojiet, esmu tas pats mežainis no Vārnu kalna mežiem.

— Ahā, — es sacīju, — tad jūs esat tas resgalis, tas negantelis, kas mežā biedē ļaudis. Nu,

puis, tad taisni labi, ka esat pazaudējis balsi! Vai domājat, ka es ārstēšu jūsu laryfaryngitis jeb tikies karātu, tas ir, es gribēju sacīt, rīkles katāru, lai jūs atkal varētu aurot mežā un uzdzīt cilvēkiem pārbīli? Nē, nē, gārdziet un sēciet vien ar dieva palīgu tālāk, tad mums būs miers no jums!

Nu mežainis likās uz lūgšanos:

— Apžēlojieties, doktora kungs, palīdziet man, atpestiet no tās sēkšanas, tad es solos godīgi uzvesties un cilvēkus nebiedēt.

— To es arī jums varētu ieteikt, — es atbildēju. — Jūs esat spokodamies pārbrēcies un pazaudējis balsi, vai saprotat? Biedēt cilvēkus mežā, mans mīļais, tas nav jums pa spēkam; mežā ir vēss un mitrs, bet jūsu elpošanas orgāni mazliet pārāk jutīgi. Nezinu, nezinu; katāru es vēl varētu izārstēt, bet kā būs uz priekšdienām? Jums pilnīgi jāsviež līdzšinējā nodarbošanās pie malas un jāapmetas uz dzīvi labi tālu no meža, ja gribat saglabāt veselību.

Mans mežainis samulsa un sāka berzēt degunu:

— Tas ir grūts uzdevums, daktera kungs. Kā tad es dzīvošu, ja atmetīšu biedēšanu? Es jau nekā cita neprotu, vienīgi aurot un gaudot un arī tikai tad, kad man ir balss.

— Bet, mīļais draugs, — es viņam teicu, — ar tik lielisku balss orgānu, kāds ir jums, es ietu uz operu par dziedātāju, tirgū par loterijas biļešu pārdevēju vai cirkā par iekšā saucēju; ir taču žēl, ka tāda varena, spēcīga balss iet zudumā tādā nomalē, vai ne? Pilsētā jums būtu daudz lielākas izredzes.

— Es arī dažu labu reizi esmu tā domājis, — mežainis atzinās. —

Labi, es pamēģināšu tikt uz zaļa zara citur, tikai palīdziet atgūt man balsi.

Nu, mani kungi, tad es ieziedu viņam rīkli ar jodu, liku to skalot ar hlorkāliju un hipermangānu, dzert streptocīdu

un turēt ap kaklu siltas kompreses. Kopš tā laika mežainis Vārnu kalnā nav vairs dzirdēts. Viņš patiešām ir pārcēlies uz citurieni un atmetis spokošanos.

NOTIKUMS AR HAVLOVICU ŪDENSVĪRU

— Ari man ir bijis interesants gadījums manā praksē, — ierunājās Upices doktors. — Pie mums Ūpā, aiz Havlovicu tilta, zem vītolu un alkšņu saknēm, kādreiz dzīvoja vecs ūdensvīrs, Gremža vārdā; tas bija rupjš tēviņš, īgņa, smulis, sušķis un rūcenis; dažreiz viņš sarīkoja palus un šad tad pavilka bērnus zem ūdens, kad tie peldējās; īsi sakot, apkārtējie ne labprāt cieta viņu mūsu upē.

Kādu rudeni manā uzgaidāmā istabā ienāk tāds večuks zaļos svārkos, sarkanu lakatu ap kaklu, klepo, šķauda, šņaukājas, krekšķ, sten, pukst un murkšķ:

— Daktera kungs, es esmu apaukstējies vai apsaldējies, šite man dur, te kniebj, te kremt, krustos lauž, locītavās velk, kāss tāds, ka krūtis plēš pušu, iesnas tādas, ka zem deguna vai ķipis jātur, tāpēc lūdzu jūsu palīdzību.

Es izmeklēju viņu un saku:

— Vectēv, jums ir reimatisms visās malās; es jums izrakstīšu ziedi, tā, jums par zināšanu, saucas linimentum, bet tas vēl nav viss. Jums jārūpējas, lai jūs vienmēr atrastos siltumā un sausumā, vai saprotat?

— Saprotu jau, saprotu, — vecais atņurd, — tikai ar to sausumu un siltumu man nekādi nesanāk.

— Kāpēc tad ne? — es jautāju.

— Es taču esmu Havlovicu ūdensvīrs, daktera kungs, — večuks atbild. — Kā gan ūdenī var rasties sausums un siltums? Ūdenī es slauķu degunu, ūdenī guļu un ar ūdeni sedzos, vienīgi uz vecuma dienām es taisu guļvietu mīkstā ūdenī, nevis cietā, jo man vajag mīkstākas guļas. Bet ar

to sausumu un siltumu — tā ir veltīga galvas lauzīšana, tur nekas neiznāks.

— Aukstā ūdenī jūsu reimatisms tiks aizvien negantāks, vectēv, — es saku. — Jūs taču zināt, ka veci kauli prasa siltumu. Cik vecs jūs īsti esat, ūdensvīra kungs?

— Ak daktera kungs, — vecais sēca, — es jau vēl esmu no tiem pagānu laikiem, daži tūkstoši gadu būs, ja ne vēl vairāk. Jā, tas ir prāvs skaits!

— Tad, re nu, — es saku, — šitādā vecumā jums, mīļais, sen vajadzēja gulēt uz mūrīša. Pag, man kas labs iekrita prātā! Vai esat ko dzirdējis par karstajiem avotiem?

— Dzirdējis jau esmu, — vecais atrūca, — tikai mūsu pusē tādu nav.

— Te nav, tas tiesa, bet Teplicē, Pištjanos un citur to ir pietiekami daudz, tikai karstie ūdeņi atrodas dziļi zemē. Un, jums par zināšanu, šie karstie avoti ir pats labākais līdzeklis iesīkstējuša reimatisma ārstēšanai. Apmetieties tādā karstā avotā kā karstūdeņu ūdensvīrs un piedevām ārstējiet savu reimatismu.

— Hm, hm, — večuks kļuva domīgs. — Bet kas tādam karstūdeņu vīram darāms?

— Nekas sevišķs, — es atbildu, — viņam tikai jāgādā, lai karstais ūdens vienmēr plūst no zemes dzīlēm uz augšu, jāuzmana, lai tas pārāk ātri neatdziest, un jāļauj, lai "pārpalikums izplūst pa zemi, tas ir viss.

— Tad tas varētu iet, — Havlovicu ūdensvīrs noteica. — Es painteresēšos, kur atrodas kāds karstais avots. Daudzkārt pateicos, daktera kungs. — Un projām viņš bija, tikai peļķe vien palika tai vietā, kur viņš bija stāvējis.

Un redziet, kolēģu kungi, Havlovicu ūdensvīram pietika prāta, lai paklausītu manam padomam: viņš tagad apmeties Slovākijā un velk tik nadzīgi karsto ūdeni augšup no zemes dzīlēm, ka tai vietā radies nekad neizsīkstošs karstūdens avots. Šai avotā mazgājas ļaudis un dziedina savu reimatismu; uz turieni brauc ārstēties no visas pasaules. Te jums ir piemērs, Maģiaša kungs, kas rāda, ka ārstiem vienmēr jāklausa.

NOTIKUMS AR NĀRĀM

— Arī man bija kāds interesants gadījums, — sacīja Horžičku doktors. — Kādu nakti es gulēju saldā miegā, te kāds dauza pie loga un sauc:

— Doktor! Doktor! Atveru logu un jautāju:

— Nu, kas tur ir? Vai esmu kādam vajadzīgs?

— Ak jā, — atbild bikla, piemīlīga balstiņa. — Nāc! Nāc un palīdzi!

— Bet kas mani sauc? Kas tur ir?

— Es, nakts balss, — no krēslas atsaucas. — Mēnešainas nakts balss. Nāc!

— Eju jau, — atbildēju kā miegā un aši saģērbos. Kad izgāju mājas priekšā, tur neviena nebija. Ziniet, kungi, man sametās bail.

— Ei, vai te kāds ir? — es pusbalsī jautāju. — Kurp man jāiet?

— Seko man, seko man, — ieelsojās biklā balss, un es gāju uz to pusi, no kurienes tā skanēja. Tā mani veda pa ceļiem un neceļiem, pa rasainām pļavām un bieziem mežiem; mēness spoži spīdēja, un visa pasaule bija kā sastingusi ledainā daiļumā. Es pazīstu mūsu pusi kā savus piecus pirkstus, bet tonakt mēness gaismā viss izskatījās tik pārdabisks kā sapnī. Šad tad tā gadās, ka mēs gluži pazīstamā apkārtnē ieraugām pavisam citu pasauli.

Kad jau labu laiku biju balsij sekojis, tad pēkšņi atjēdzos, — paskat, tā taču ir Ratiboržices ieleja.

— Šeit, doktor, šeit, — balss aicināja; tā skanēja kā viļņu čalas vai ūdens gulgšana. Redzu, ka stāvu uz Ūpas krasta mēness apstarotā pļaviņā, kur netālu no manis vīd kaut kas gaišs; tas varēja būt dzīvs radījums vai miglas plankums, un es dzirdēju skaņas — tur kāds klusi raudāja vai liegi urdza ūdens.

— Nu, nu, — es mierinādams ierunājos, — kas tad mēs esam, un kur mums sāp?

— Ai doktor, — trīsošā balstiņā atsaucās tas gaišums, — es esmu maza meža nāriņa. Dejoju kopā ar savām māsām, un pati nezinu, kā tas gadījās — vai nu es paklupu pār mēness staru, vai paslīdēju tai spožumā, kas laistās rasas lāsītē. Nezinu, kas ar mani notika, bet es nevaru piecelties, un kājiņa man tā sāp, tā sāp . ..

— Kā nu nesāpēs, jaunkundz, — es atbildu, — tā ir frak- tūra jeb lūzums. To mēs savedīsim kārtībā. Tad jūs piederat pie tām nārām vai elfām, kas te ielejā dejo? Un, kad jūsu barā iemaldās kāds jauneklis no Zernovas vai Slatinas, tad jūs nodancināt viņu līdz nāvei, jā? Hm, hm. Vai jūs zināt, meitenīt, ka tas ir ļauns darbs? Šoreiz jūsu nerātnības jums bargi atriebās, vai ne? Te nu jums ir jūsu ballīte!

— Ai doktor, — dvesa gaišumiņš pļaviņā, — kaut jūs zinātu, kā man kājiņa sāp!

— Zinu, ka sāp, — es atbildēju, — fraktūrai jāsāp, — un nometos zemē pie nāriņas, lai pārsietu kājiņu.

Dārgie kolēģi, es esmu izārstējis simtiem lūzumu, bet ar nārām tas ir pārāk grūti. Viņu augums vispār sastāv no stariem un kauli no tā saucamajiem cietajiem stariem — rokā neko saņemt nevar, viss viegls kā vēsma, kā gaisma, kā migla, bet tomēr tas ir jāizstiepj, jāsaliek pareizi kopā un jāpārsien! Es jums saku, tas bija elles darbs! Gribēju pārsiet ar zirnekļa pavedienu, bet nāriņa gaužas:

— Ai! Tas griežas miesā kā stieple!

Gribēju sastiprināt pārlauzto kājiņu ar ābeļzieda lapiņu, bet nāriņa vaid:

— Vai! Tā ir smaga kā akmens!

Ko nu lai dara? Beidzot es noslaucīju to spožumu, to metālisko spīdumu, kas laistās uz spāres spārniem, un iztaisīju no tā divas šiniņas; rasas lāsītē sadalīju mēness staru septiņās varavīksnes krāsās un ar pašu smalkāko — zilo stariņu pārsēju salauzto kājiņu. Tas bija tāds katorgas darbs, ka man sviedri lija aumaļām un mēness gaisma kveldēja kā saule jūlija pusdienā. Kad beidzot viss bija kārtībā, atsēdos blakus nāriņai un sacīju:

— Nu, jaunkundz, tagad tikai mieru! Kājiņu jūs nedrīkstat kustināt, kamēr kauliņi saaugs. Bet paklau, mīļā, es gan brīnos, ka jūs te vēl uzturaties. Es domāju, ka visas elfas un nāras sensenīm atradušas daudz labāku vietu.. .

— Kur? — nariņa izdvesa.

— Tur, kur uzņem filmas, — es atteicu. — Filmās viņas dejo un spēlē, un saņem par to milzumu naudas, turklāt visa pasaule viņas apbrīno, — jā, viņas ir slavenas. Visas prātīgās elfas un nāras jau sen kopš strādā kinostudijās, un visi mežu un lauku gari viņām seko. Ja jūs redzētu, kādas viņām ir tualetes un rotas, tad jūs neparko nevilktu mugurā tik vienkāršu kleitiņu!

— Oho, — nāriņa jutās aizvainota, — šis tērps ir austs no jāņtārpiņu gaismas!

— Vienalga, — es atbildēju, — tādus sen vairs nevalkā, un fasoni mūsdienās ir pavisam citādi.

— Ar velci? — nāriņa žirgti ievaicājās.

— To es jums nevaru pateikt, — es izvairījos, — tā nav mana specialitāte. Bet nu man jādodas atpakaļ, jo drīz ausīs gaisma, un jūs, nāras, cik zināms, rādāties tikai tumsā. Lai jums labi klājas, jaunkundz, bet par kino padomājiet gan.

Vairs es šo nāru neesmu redzējis; jādomā, ka salauztais stilba kauls ir labi sadzijis, tikai ļaudis stāsta, ka no tā laika Ratiboržices ielejā nāras vairs neesot manītas. Citādi nebūs, kā visas pārgājušas

strādāt kinostudijās. Paskatieties labi uzmanīgi, kad esat kino: liekas gan, ka uz ekrāna kustas vīrieši un sievietes, bet viņiem nav ķermeņa, viņus nevar sataustīt, viss veidots no stariem, tātad skaidrs, ka tur nāras vien ir. Tāpēc arī kino zālēs jānodzēš gaisma un jārada tumsa, jo elfas, nāras un citi tamlīdzīgi radījumi bīstas no gaismas un rādās tikai tumsā.

Kā redzat, tad tiklab spoki, kā citas pārdabiskas būtnes iederas arī mūsu laikos, ja vien prot atrast citu atbilstošu nodarbošanos. Izdevības viņiem vairāk, nekā vajag.

Vai, vai, bērni, ar šīm pasakām mēs taču pavisam piemir- sām nabaga Maģiašu! Pats viņš nevarēja ne papīkstēt, jo plūme joprojām turējās rīklē. Viņš tikai lēja baiļu sviedrus, bolīja acis un lauzīja galvu, vai tie četri ārsti palīdzēs viņam vai ne.

— Nu, Maģiaša kungs, — Kostelecas doktors beidzot ierunājās, — stāsimies pie operācijas. Taču vispirms mums jānomazgā rokas, jo hirurģijā galvenais ir tīrība.

Visi četri sāka mazgāt rokas: vispirms siltā ūdenī, tad tīrā spirtā, pēc tam benzīnā un karbolā. Tad viņi ietērpās baltos pārvalkos. Pasaulīt mīļā, tūliņ sāksies operācija! Kas baidās skatīties, lai mudīgi aizver acis!

— Vincek, — pavēlēja Horžičku doktors, — turi pacientu aiz rokām, lai viņš nevar kustēties!

— Maģiaša kungs, vai esat sagatavojies? — svinīgi jautāja Upices doktors.

Maģiašs pamāja, kaut gan viņa drosme bija tā sarukusi*P* ka varētu paslēpties zem mazā pirkstiņa naga.

— Nu, tad sākam! — uzsauca Hronovas doktors.

Un Kostelecas doktors plaši atvēzējās un deva Maģiašam pa muguru tādu belzienu jeb zvēlienu, ka

atskanēja tāds dārds kā pērkona grāviens, un ļaudis Na- hodā, Starkočā un pat Smiršicē pasita galvas augšup un blenza, vai netuvojas negaiss;

zeme nodrebēja, Svatoņovicē kādās pamestās raktuvēs iebruka balsti un Nahodā salīgojās zvanu tornis;

visā apkaimē līdz Trutnovai, Policei un vēl tālāk visi baloži pārbīlī uzšāvās gaisā, visi suņi aiz bailēm iešmauca būdās un visi kāķi iespruka aizkrāsnēs;

Maģiašam plūme ar tādu sparu izskrēja no rīkles, ka pārlidoja pāri Pardubicām un tikai Prželoučā nokrita uz zemes, kur nosita tīrumā pāri vēršu un iegrima zemē trīs asis divas olektis pusotras pēdas septiņas collas un četri sprīži dziļi.

Tātad vispirms Maģiašam izskrēja no rīkles plūme un tad vārdi: «-pi nolāpītais!» Tā bija puse teikuma, kas palika rīklē, kad viņš bija gribējis uzsaukt mūsainajam Vincekam: «Tu lempi nolāpītais!» Vārdi

gan necik tālu neaizskrēja, tie nokrita zemē aiz Jozefovas un nolauza kādu simtgadēju bumbieri.

Tad Maģiašs nobraucīja bārdu un sacīja:

— Pateicos no visas sirds.

— Labprāt pieņemam jūsu pateicību, — visi četri doktori atbildēja. — Operācija ir labi izdevusies.

— Bet, lai pilnīgi atbrīvotos no slimības sekām, — Upices doktors piebilda, — jums vajag pāris simtu gadu kārtīgi atpūsties, Maģiaša kungs. Es jums noteikti iesaku gaisa un klimata maiņu tāpat kā Havlovicu ūdensvīram.

— Es pilnīgi piekrītu kolēģa kungam, — Hronovas doktors piebalsoja. — Jums, tāpat kā Solimānijas princesei, nepieciešams daudz saules un svaiga gaisa. Es jums ieteicu pārcelties uz Sahāras tuksnesi.

— Es esmu tādos pašos uzskatos, — Kostelecas doktors piemetināja. — Sahāras tuksnesis būs jums ļoti piemērots, jo tur nav nekādu plūmju, kas varētu apdraudēt jūsu veselību.

— Pilnīgi pievienojos savu augsti godāto kolēģu domām, — Horžičku doktors sacīja. — Un, tā kā jūs esat burvis, Maģiaša kungs, tad izpētiet šo tuksnesi, pārdomājiet un apsveriet, kā tur uzburt valgumu un auglīgu zemi, lai cilvēki varētu tur dzīvot un strādāt.

Kas burvim Maģiašam atlika? Viņš vēlreiz sirsnīgi pateicās gudrajiem doktoriem, iesaiņoja savas burvestības, pameta Hejšovinu un pārcēlās uz Sahāru. No tās reizes pie mums nav vairs neviena burvja vai pesteļa, un tas ir labi, bet burvis Maģiašs dzīvo vēl šobaltdien Sahārā un prāto, kā tuksnesī uzburt tīrumus, mežus, pilsētas un ciemus. Varbūt jūs, bērni, to vēl pieredzēsiet.

SATURS

Pasaka par putniem..... 5
Pasaka par ūdensvīriem..... 14
Pasaka par klaidoņiem..... 21
Lielā pasaka par policistiem..... 35
Pasaka par laupītājiem..... 57
Lielā pasaka par kaķiem..... 70
Pasaka par pastniekiem..... 118
Pasaka par suņiem..... 137
Lielā pasaka par ārstiem..... 149

K. Čapeks DEVIŅAS PASAKAS
Redaktore I. Kalnciema. Māksi, redaktors V. Selkovs.
Tehn. redaktore F. Joffe. Korektore A. Freimane. Nodota salikšanai 1965. g. 10. septembri. Parakstīta iespiešanai 1965. g. 4. decembrī. Papīra formāls 60 x 84/16. 10,75 fiz. iespiedi.; 10.75 uzsk. iespiedi.; 8,4! izdevn. 1. Metiens 30000 eks. Maksā 38 kap. Izdevniecība «Liesma» Rīga, Padomju bulv. 24. Izdevn. Nr. 19627/ J-1863. Iespiesta Latvijas PSR Ministru Padomes Valsts preses komitejas Poligrāfiskās rūpniecības pārvaldes 2. tipogrāfijā Rīgā, Dzirnavu ielā 57.
Pašūt. Nr. 2926. A(CehosI)

[1] izkropļots vācu «Gehorsamer Diener» (Padevīgs kalps).

[2] izkropļots franču «Tres charmēe» (Esmu sajūsmināts) un «S'il vous plait» (Es jūs lūdzu).